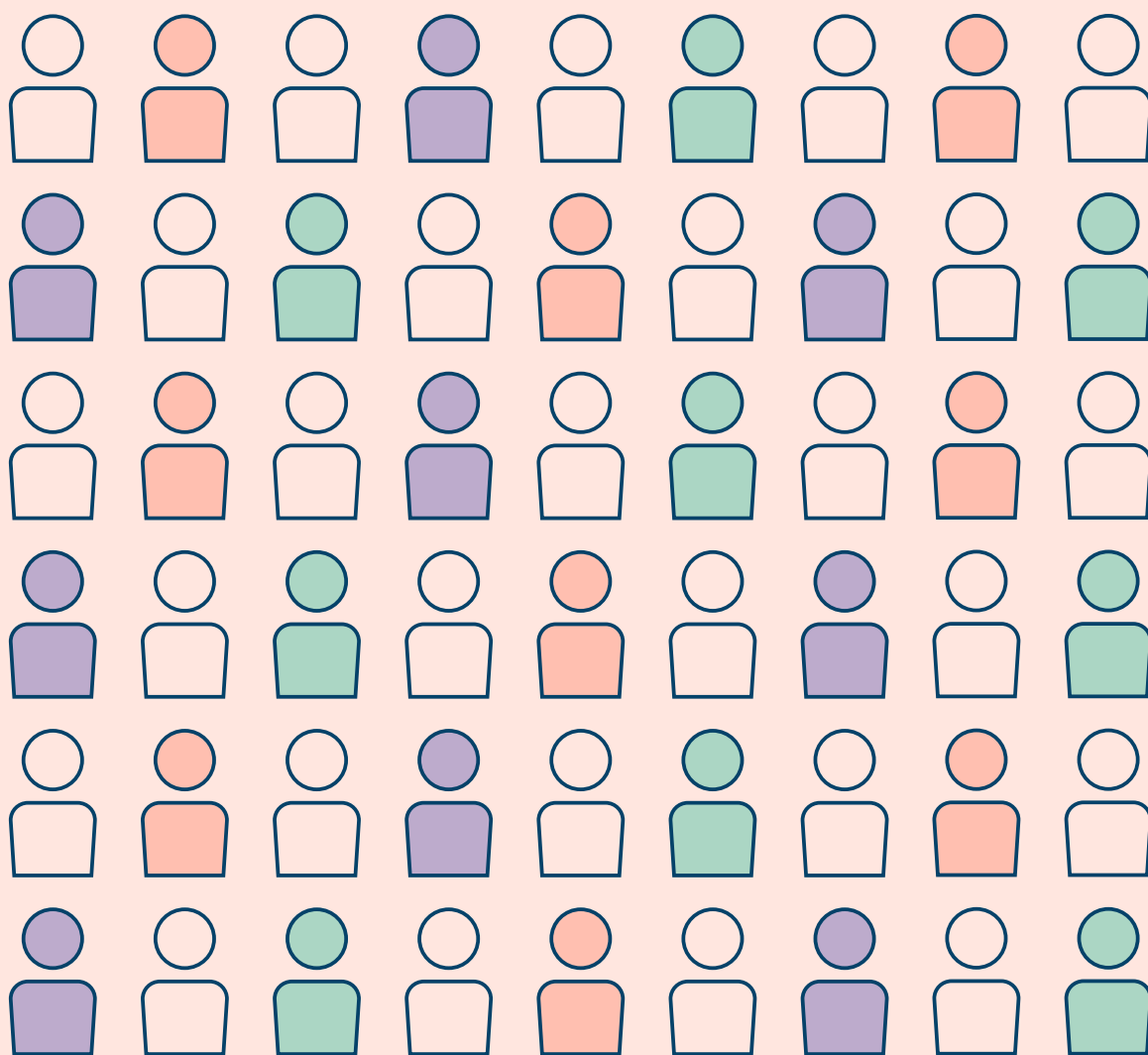

Guia per a la detecció de les necessitats educatives de l'alumnat de 3 a 16 anys

Àrea d'Educació Inclusiva:

Direcció: Mª José Cesena

Equip: Carme Montemar, Raquel Poch, Carla Segovia, Àlex Rodríguez, Marina Iniesta, Cèlia Terreros, Andrea Corento, Maria Gracia.

Serveis Educatius:

EAP: Montse Casellas, Eliana Anguera, Olga Otero, Rosa Solé, Imma Carretero, Aurora Sánchez

CREDA: Montse Anglarill, Carles Sobrepere, Mari Serrano

CRETDIC: Òscar Puigardeu, Maica Hidalgo

SEEM: Xavier Casas, Ana López, Núria Martínez

CREDV: Irene Ginebra, Francesc Mena

CREAC: Carlo Ratto, Elena Gutierrez, Elisabet Joaniquet, Susana Torres

Equip d'assessorament:

Imma Bo

Joan de Diego

Anna de Jesús

Núria Roig

Col·laboració dels professionals dels EAP de Barcelona durant el curs 2022-2023 i 2023-2024.

1a edició

Juny del 2024

DL B-13539-2024

Allò que un infant pot fer avui amb ajuda, demà podrà fer-ho sol.

Lev Vigotsky

*Jo sempre he pensat que un poema, de fet, no està ben acabat fins que
algú l'ha llegit i li ha donat una dimensió que, l'escriptor sol,
no és capaç de donar-li.*

Miquel Martí i Pol

Índex

00	Presentació	6
01	Introducció	8
1.1	Punt de partida	9
1.1.1	L'educació inclusiva	
1.1.2	El canvi de mirada en la identificació de les necessitats educatives.	
1.2	Procediment per a la millora d'oportunitats en la presència, participació i progrés de tot l'alumnat	12
1.2.1	Detecció i reconeixement de les NESE	
1.2.2	Escolarització i assignació de suports	
1.2.3	Seguiment sistemàtic del procés d'aprenentatge de l'alumnat	
1.2.4	Avaluació psicopedagògica en context i del context	
02	La Guia i la seva elaboració	14
2.1	Impuls	14
2.2	Encàrrec	14
2.3	Estudi	15
2.4	Proposta definitiva de la Guia	15

03 Els àmbits i la seva estructura	18	3.6 Àmbit de l'audició	53
3.1 Àmbit del procés del desenvolupament	22	Descripció de l'àmbit	
Descripció de l'àmbit		Eines de valoració	
Eines de valoració		Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports	
Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports		3.7 Àmbit de la visió	57
3.2 Àmbit de la comunicació i la relació	25	Descripció de l'àmbit	
Descripció de l'àmbit		Eines de valoració	
Eines de valoració		Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports	
Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports		3.8 Àmbit de la motricitat	60
3.3 Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta	32	Descripció de l'àmbit	
Descripció de l'àmbit		Eines de valoració	
Eines de valoració		Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports	
Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports		3.9 Àmbit de l'aprenentatge	63
3.4 Àmbit de l'alta complexitat	39	Descripció de l'àmbit	
Descripció de l'àmbit		Eines de valoració	
Eines de valoració		Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports	
Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports		3.10 Àmbit del llenguatge oral	65
3.5 Àmbit de la cognició	45	Descripció de l'àmbit	
Descripció de l'àmbit		Eines de valoració	
Eines de valoració		Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports	
Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports		04 Glossari	70
		05 Bibliografia i webgrafia	74
		06 Annexos	80

00

Presentació

L'aspiració d'una escola inclusiva que ofereix l'oportunitat a tots els nens i nenes del sistema educatiu català a aprendre convivint junts a l'aula, siguin quines siguin les seves capacitats, habilitats o limitacions funcionals, és la visió que ha alineat les il·lusions i els esforços de l'Administració, dels centres i de la comunitat educativa, des que l'any 2017 es va publicar el Decret 150/2017 de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

En aquests anys hem avançat en la cultura de la inclusió, hem avançat a conèixer millor les necessitats, a afinar millor els recursos i les mesures necessàries i a acompanyar els equips educatius en el repte d'atendre totes les diversitats en un context normalitzador. Sens dubte hem avançat, però som conscients que queda molt de camí per recórrer i que cal aprendre dels passos fets. Les aules avui presenten una complexitat molt superior a la de fa deu anys i moltes vegades els mateixos docents expressen que no estan en disposició de garantir unes bones condicions d'aprenentatge per a tot l'alumnat.

Amb la intenció de conèixer millor aquesta complexitat, ara fa un any, des del Consorci d'Educació de Barcelona, es va començar un procés de revisió del sistema de detecció i classificació de les necessitats educatives, orientat a dimensionar els recursos i les mesures necessàries per atendre-les. En aquest procés es va veure la necessitat de recollir evidència empírica sobre la percepció dels mestres, la dels psicopedagogs i la de les famílies, i alhora es va validar un nou model de reconeixement de les necessitats específiques de suport educatiu des d'una perspectiva psicopedagògica allunyada del diagnòstic clínic.

La "Guia per a la detecció de les necessitats educatives de l'alumnat de 3 a 16 anys" és el resultat d'un esforç col·lectiu que situa la tasca dels serveis educatius i dels equips tècnics del Consorci d'Educació de ple en el nou paradigma de l'escola inclusiva. És el fruit d'una lectura atenta de les aportacions teòriques més avançades a escala europea, del treball i debat realitzat pels equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) durant el primer trimestre del 2024 i dels resultats de l'"Estudi de les necessitats educatives"¹ elaborat per validar el model, a partir d'una mostra representativa de 10.000 alumnes de 400 grups classe de tota la ciutat.

¹ L'estudi, elaborat per GESOP, es va presentar el febrer del 2024

El resultat, que posem a l'abast de tothom amb aquesta Guia, ha de servir per consolidar l'evolució dels equips d'assessorament psicopedagògic i els serveis educatius específics, com un element proactiu, capaç de proposar solucions a partir d'entendre que la necessitat educativa de l'infant en un context escolar no té només una dimensió individual, sinó que té una dimensió relacional, i que el que està en joc és l'avaluació de les possibilitats i de les barreres en l'aprenentatge d'aquell infant en interacció amb el context escolar.

Aquesta Guia recopila els aprenentatges d'anys de treball per l'educació inclusiva i permet fer aquest salt d'escala garantint més capacitat d'anticipació i planificació dels recursos, una distribució més equilibrada de l'alumnat per tal d'evitar la saturació d'algunes aules i la focalització de les mesures més adients per a cada situació. Per tant, el salt de qualitat que proposa la Guia no és merament diagnòstic. És un plantejament global amb ambició sistèmica, que travessa tots els processos clau, des de la detecció, la planificació educativa, l'escolarització, i l'orientació i l'assessorament dels EAP.

La voluntat i la novetat d'aquest canvi de mirada és parar atenció a necessitats que fins ara havien quedat opaques als sistemes de detecció i fer-les emergir. En el pas del diagnòstic clínic a l'enfocament psicopedagògic podem "entrar en sistema". És a dir, prendre en consideració, a efectes de recursos i mesures, totes les necessitats educatives dels infants i joves.

És important per entendre l'abast de la proposta distingir la tasca de detecció amb la intenció de determinar la proposta d'escolarització, les places de reserva, l'assignació de mesures intensives o de suports, d'aquella valoració psicopedagògica que també fa l'EAP, entesa com un procés d'interacció amb les mestres, a partir de les observacions i les entrevistes, que vol més temps i que culmina amb l'assessorament per ajudar els equips educatius a ajustar els entorns d'aprenentatge a les necessitats d'aquests infants. Per primera vegada s'incorpora la dimensió grupal en el procés, entenent que és la intersecció de totes les diversitats que conviuen en una aula la que condiciona la tasca del professorat i el clima favorable (o no) a l'aprenentatge. La construcció d'un llenguatge comú al voltant de les necessitats educatives entre els especialistes i els docents ha d'ajudar, sens dubte, a abordar-les.

Per acabar, volem reconèixer i agrair la participació activa dels equips professionals dels EAP i serveis educatius específics (SEE) en l'elaboració del contingut de la Guia i l'esforç de concreció dels instruments que els són propis. En aquest sentit, aquesta Guia també és una aportació metodològica que va més enllà de l'àmbit del Consorci i que vol ser útil a tothom que comparteix, com nosaltres, el compromís amb l'educació inclusiva.

Mercè Massa Rincón
Gerenta del Consorci
d'Educació de Barcelona

M. José Cesena Santiago
Directora de l'Àrea Educació
Inclusiva

01

Introducció

Aquesta Guia presenta un nou sistema del Consorci d'Educació de Barcelona per a la identificació de les necessitats específiques de suport educatiu (en endavant, NESE) i la seva correspondència amb les mesures i suports del sistema educatiu inclusiu. Descriu deu àmbits del desenvolupament dels infants i joves i, dins de cada àmbit, diversos nivells de gradació vinculats a la intensitat de les mesures i suports que requereix l'alumnat per a la seva escolarització.

Pretén ser una eina per als professionals dels equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) i dels serveis educatius específics (SEE) del Consorci que unifica criteris objectivables per a la identificació de les NESE, facilitant coherència i cohesió entre els professionals dels diferents territoris. Alhora, la Guia vol esdevenir un document de referència per al professorat i, més concretament, per a les mestres d'educació especial, de suport a l'educació inclusiva i per als professionals d'orientació educativa.

La Guia pren com a referència els aspectes conceptuals que es recullen en el Decret 150/17, s'inspira en l'Índex per a la inclusió. *Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva* de T. Booth i M. Ainscow (2006), i en el model de resposta a la intervenció (RTI), desenvolupat per Fletcher i Vaughn, (2009).

La Guia pretén ser una eina per als professionals dels EAP i dels SEE que unifica criteris objectivables per a la identificació de les NESE

1.1 Punt de partida

1.1.1 L'educació inclusiva

Entenem l'educació inclusiva com un dret que es fonamenta en el reconeixement de la diversitat de l'alumnat en el seu desenvolupament i en la necessitat que sigui atès en igualtat de condicions, ajustant la proposta educativa i els recursos a les seves necessitats i capacitats, les seves motivacions i ritmes d'aprenentatge, a la seva història de salut i vida.

L'escola inclusiva suposa un canvi en la cultura escolar, en les polítiques i en les pràctiques d'aula, conceptes introduïts per Tony Booth i Mel Ainscow en el seu *Index for Inclusion*¹. L'educació inclusiva és una manera de pensar i entendre l'educació.

Com ens recorden autors com Climent Giné o Gerardo Echeita, construir una escola inclusiva té més a veure amb el desenvolupament i la capacitació de les escoles que amb la voluntat d'escolaritzar grups vulnerables. L'educació inclusiva és un compromís per desenvolupar societats més democràtiques i equitatives.

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, té com a objectiu garantir que tots els centres sostinguts amb fons públic de l'àmbit de l'ensenyament no universitari siguin inclusius mitjançant l'establiment de criteris que orientin l'organització i gestió de centres.

A l'article 15 d'aquest Decret hi trobem orientacions per a la detecció, identificació i avaluació de les necessitats específiques de suport educatiu. Defineix l'avaluació psicopedagògica com un procés que es duu a terme en el context educatiu en col·laboració amb els docents del centre i amb la participació de les famílies. Li dona un caràcter continu i formatiu que ha d'incloure la recollida, l'anàlisi i la valoració d'informació rellevant sobre el desenvolupament personal i social de l'alumnat per planificar la resposta educativa i el tipus i grau d'intensitat de les mesures i els suports que requereix.

Per tant, la normativa preveu la identificació de les NESE tot considerant el funcionament de l'alumnat dins del seu context educatiu, independentment de la seva condició personal i social, amb l'objectiu de proporcionar-li condicions d'equitat per a l'aprenentatge. Ara, el que cal és ajustar les eines per garantir l'esperit del Decret.

1.1.2 El canvi de mirada en la identificació de les necessitats educatives

Per aplicar de manera efectiva aquest dret a l'escola inclusiva és imprescindible identificar les necessitats educatives de tots els infants i joves. Poder fer una adequada detecció de necessitats, així com també identificar les fortaleses i capacitats com a motor de nous aprenentatges,

L'educació inclusiva és un dret fonamentat en el reconeixement de la diversitat de l'alumnat i l'adaptació a les seves necessitats

¹ BOOTH, T.; AINSCOW, M. (2000). *Index for inclusion*.

constitueix un pilar fonamental per promoure la inclusió i garantir la màxima participació i aprenentatge de tothom.

L'actual sistema de reconeixement de les NESE de l'alumnat està altament condicionat a l'emissió o a l'existència d'un diagnòstic mèdic o clínic (discapacitat intel·lectual, auditiva, visual, motriu, trastorn de l'espectre autista, trastorn mental greu, trastorns que condicionen l'aprenentatge, altes capacitats i malalties greus minoritàries i degeneratives). Es basa en una proposta que pren com a punt de referència el Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals, DSM-5, 2014. El DSM no té la pretensió d'explicar les patologies, sinó de proposar tractaments farmacològics o psicoterapèutics.

El diagnòstic és un procés d'anàlisi i coneixement en què s'exploren les conductes d'infants i joves per tal d'establir un tractament terapèutic per millorar-ne la qualitat de vida o per solucionar un problema. Els diagnòstics els emeten els professionals de l'àmbit clínic i sanitari (metges, pediatres, psiquiatres, neuròlegs, etc.); sovint no aporten informació rellevant per prendre decisions en l'àmbit educatiu i, en canvi, poden condicionar les expectatives de progrés en relació amb infants i joves que es troben en ple procés de desenvolupament. Poden, però, ser d'utilitat per entendre l'origen o causa de la simptomatologia o conducta que presenta l'alumne/a, i per comprendre'n la subjectivitat. El diagnòstic, doncs, pot ajudar a la comprensió de l'infant o jove, però no hauria de ser l'element o el factor principal en la presa de decisions educatives ja que no aporta elements en aquest sentit.

L'avaluació psicopedagògica té l'objectiu d'identificar les fortaleses i vulnerabilitats de l'alumnat, així com identificar els facilitadors i barreres de l'entorn que poden potenciar o dificultar el procés de participació i d'aprenentatge de l'alumne/a. Orienta sobre les mesures i els suports que li calen i permet prendre decisions sobre la resposta educativa més adequada.

La proposta que es fa en aquesta Guia per a la detecció de les necessitats educatives de l'alumnat pren com a eix principal la perspectiva psicopedagògica amb descripcions realitzades amb llenguatge propi de l'educació a través de deu àmbits. La intenció és poder definir la intensitat de suport que requereix l'alumne/a per progressar en l'aprenentatge.

Es defuig de la concepció psicomètrica per anar cap a un model que entén l'avaluació psicopedagògica com un procés que no es limita només a diagnosticar les necessitats educatives que presenta un alumne/a i proposar una intervenció ajustada a aquestes, sinó que planteja avaluar també els contextos de creixement i aprenentatge en els quals està immers l'alumne/a i intervenir en i sobre aquests contextos (Verdugo, 2003).

No es planteja, doncs, un etiquetatge psicopedagògic sinó una descripció dels aspectes del desenvolupament que permeten un coneixement inicial de l'alumnat i una primera proposta de mesures i suports.

Aquest canvi en la mirada també facilita que docents, famílies i professionals dels EAP i SEE parlin amb un llenguatge educatiu i entenedor.

Les investigacions indiquen que fan falta canvis en la manera de fer la detecció, identificació i avaluació de les NESE en els entorns educatius

L'avaluació psicopedagògica busca elaborar un coneixement comú per dissenyar la resposta educativa més adequada per a tot el grup

Tal com assenyalen els experts ², les investigacions indiquen que fan falta canvis en la manera de fer la detecció, identificació i avaluació de les NESE en els entorns educatius:

- Crear espais i temps per tal que el professorat tingui l'oportunitat de dialogar.
- Analitzar les pràctiques a través de l'observació i la reflexió.
- Canviar el rol dels especialistes d'educació especial per mestres de suport a la inclusió.
- Promoure la complicitat de la comunitat educativa (professorat, famílies, alumnat) i la complicitat social (altres escoles i serveis de la comunitat).

La necessitat d'aquests canvis ens porta a un enfocament de l'assessorament i l'avaluació psicopedagògica entès com un procés de caràcter interactiu, contextual i interdisciplinari amb una metodologia observacional i qualitativa. Té un caràcter interactiu perquè diferents agents posen en relació diferents informacions; és contextual perquè analitza les característiques de l'alumnat en interacció amb el seu grup; i és interdisciplinari en el sentit que trobem el punt de partida amb la demanda de la tutoria i la continuïtat amb l'acompanyament dels serveis educatius.

Això converteix l'avaluació psicopedagògica en un procés de participació conjunta, de responsabilitat compartida i amb el propòsit d'elaborar un coneixement comú per dissenyar la resposta educativa més adequada per a tot el grup. L'avaluació psicopedagògica pren com a punt de partida la mirada individual o centrada en l'alumne/a per esdevenir una mirada en context i del context.

El procés d'avaluació psicopedagògica que hem descrit, tal com ens expliquen Esther Cárcel i Enric Bolea és un conjunt d'accions organitzades per diferents agents educatius, presidides per una revisió constant de les reflexions i decisions que es prenen cooperativament per anar ajustant un coneixement compartit. Cárcel i Bolea descriuen el procés com un treball d'indagació permanent i col·legiada a partir de les preguntes que suscita el desenvolupament del procés d'aprenentatge per a la construcció d'un nou saber col·lectiu.

Posteriorment s'hauran de triar les estratègies més oportunes per afavorir el desenvolupament de l'alumne/a i l'aprenentatge en el context del seu grup classe. Teresa Huguet proposa realitzar una observació sistemàtica i una anàlisi d'aquesta que detecti barreres dels diferents contextos per disminuir-les, i dissenyar plans de treball possibles que els docents puguin implementar en el marc de les seves programacions d'aula. És evident que s'ha de fer conjuntament amb els docents del centre educatiu creant espais d'intervenció i assessorament psicopedagògic a través del "diàleg assessor" tal com proposa Carles Monereo.

² Giné, C.; Duran, D.; Font, J.; Miquel, E. (2009). *La educación inclusiva: De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado*. Barcelona: ICE, Universitat de Barcelona: Horsori.

1.2 Procediment per a la millora d'oportunitats en la presència, participació i progrés de tot l'alumnat

A partir de les conclusions de l'“Estudi de les necessitats educatives” realitzat pel Consorci d'Educació de Barcelona, es desprenen quatre fases clau per garantir la millora d'oportunitats en la presència, participació i progrés de tot l'alumnat.

1.2.1 Detecció i reconeixement de les NESE

Conèixer les necessitats educatives de l'alumnat és fonamental per planificar els suports que requereix per al seu progrés.

Es tracta d'implementar una detecció que permeti conèixer el nombre d'infants o joves amb necessitats educatives que hi ha en un grup per tal de determinar-ne el grau de complexitat i, en definitiva, la seva viabilitat, i garantir la resposta educativa de tot l'alumnat.

Aquesta detecció és clau en els moments previs a l'escolarització de l'alumne/a per tal d'assignar els suports que necessita per aprendre. Cal anar implementant aquesta detecció sistemàtica en els centres educatius.

Un cop feta la detecció, els EAP realitzen el reconeixement de les NESE de l'alumne/a, desvinculant aquest reconeixement de la proposta d'escolarització.

1.2.2 Escolarització i assignació de suports

L'objectiu és implementar l'escolarització equilibrada en funció del nivell de les necessitats educatives de l'alumne/a, determinant les places de reserva adequades per tal de garantir la viabilitat del grup.

A aquest efecte, és imprescindible garantir en la planificació de l'oferta inicial els diferents suports vinculats a modalitats d'escolarització (SIEI, SIAL, CEE, etc.).

També és necessari preveure els suports específics que l'alumne/a pot requerir prèviament a la seva escolarització (CREDA, CREDV, fisioterapeuta EAP, etc.).

Igualment, cal planificar el suport complementari de monitoratge per centre en funció del volum i característiques de l'alumnat.

1.2.3 Seguiment sistemàtic del procés d'aprenentatge de l'alumnat

Un cop detectades les necessitats de l'alumne/a i orientada la resposta educativa, és important establir un procediment sistemàtic de seguiment del seu progrés que orienti l'ajustament de la intensitat de mesures i suports i, si escau, la seva modalitat d'escolarització.

Conèixer les necessitats educatives de l'alumnat és fonamental per planificar els suports que requereix per al seu progrés

1.2.4 Avaluació psicopedagògica en context i del context

L'avaluació psicopedagògica pren com a punt de partida la detecció de les necessitats educatives del grup realitzada pel tutor/a i la mestra de suport a l'escola inclusiva (MESI) i/o professional d'orientació educativa (POE). Esdevé un treball col·laboratiu entre els docents i l'EAP en el qual s'analitzen les mesures i la intensitat de suport del grup tot identificant les barreres d'accés a l'aprenentatge i a la participació amb la intenció de redefinir el disseny proposat per ajustar la resposta educativa.

02

La Guia i la seva elaboració

La Guia per a la detecció de les necessitats educatives és un element cabdal per construir un projecte educatiu de la identificació de les NESE de l'alumnat i del nivell d'intensitat de suport segons les seves característiques. Per identificar aquests suports s'ha pres com a referència l'escala d'intensitat de suports (EIS) que publica l'American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD)¹.

Aquest model ens ha permès crear un sistema d'identificació dels aspectes del desenvolupament de l'alumnat amb uns descriptors psicopedagògics de funcionament, organitzats per àmbits i amb una gradació de dificultats que proposa diferents nivells d'intensitat de suport que faciliten l'accés en la participació i l'aprenentatge.

La Guia es basa en un model que ha permès crear un sistema d'identificació dels aspectes del desenvolupament de l'alumnat

2.1 Impuls

L'impuls per a l'elaboració de la Guia correspon a l'Àrea d'Educació Inclusiva del Consorci d'Educació de Barcelona, que en valora la necessitat a partir de l'expertesa acumulada i de tot l'aprenentatge sorgit dels canvis en el model de gestió de l'escolarització que ha aplicat el Consorci d'Educació els darrers anys.

2.2 Encàrrec

El curs 2022-2023 es configura un grup de treball coordinat per la direcció de l'Àrea d'Educació Inclusiva del Consorci. Aquest està format per tècnics de la mateixa Àrea, psicopedagogues i fisioterapeutes dels equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) i professionals dels serveis educatius específics (SEE).

L'objectiu del grup de treball és reflexionar sobre el desplegament del Decret 150/2017, analitzant el sistema actual de categorització de les

¹ Luckasson et al., 2002.

NESE i poder elaborar una proposta d'identificació des d'una perspectiva psicopedagògica.

També es demana a aquest grup que faci aportacions per al disseny d'un sistema de gestió de l'escola inclusiva. Es reflexiona al voltant de l'actual sistema de reconeixement de les NESE de l'alumnat molt lligat a un diagnòstic clínic, dels criteris de valoració emprats per cadascun dels equips en l'avaluació psicopedagògica i en la presa de decisions en relació amb les modalitats d'escolarització. Així mateix, es recullen les eines més adients per portar a la pràctica l'avaluació psicopedagògica.

2.3 Estudi

El curs 2023-2024, el Consorci d'Educació porta a terme un estudi de camp amb una mostra representativa de centres educatius de Barcelona amb la participació dels professionals dels EAP, dels SEE i quatre professionals amb llarg recorregut en l'assessorament psicopedagògic. Un dels objectius de l'estudi era la validació de la nova proposta de detecció de les NESE de l'alumnat.

Durant el quart trimestre del 2023 es realitza l'Estudi per a la validació del model de gestió de l'escola inclusiva.

Objectius de l'estudi:

1. Fer una estimació del nombre d'alumnes amb NESE que tenim escolaritzats en centres ordinaris d'ensenyaments obligatoris, públics i concertats i identificar l'àmbit i el nivell de la seva afectació.
2. Analitzar les possibles diferències entres les NESE percebudes per tutors i tutores i les reconegudes pels professionals de l'EAP.
3. Validar el nou sistema de classificació NESE.
4. Conèixer el nivell de complexitat dels grups/aula per nivells i titularitat i la viabilitat dels aprenentatges del grup classe, i si es garanteix la resposta educativa adequada a l'alumne/a i al conjunt del grup.
5. Conèixer la vivència de les famílies i de l'alumnat sobre l'educació inclusiva a l'aula i els suports que tenen fora del sistema educatiu els alumnes NESE.

La Guia està destinada a ser una eina útil per identificar les necessitats educatives de l'alumnat i dissenyar la resposta educativa adequada

2.4 Proposta definitiva de la Guia

Per a l'elaboració de la Guia, al llarg dels cursos 2022-2023 i 2023-2024 es van realitzar diverses sessions conjuntes de treball amb els professionals dels EAP i els SEE. Finalment, en sessió plenària, es van recollir les aportacions de tots els equips.

El primer trimestre del curs 2023-2024, a partir de les conclusions de l'estudi i les aportacions i els suggeriments dels professionals dels equips,

els tècnics de l'Àrea d'Educació Inclusiva i els assessors han coordinat i elaborat el disseny definitiu de la Guia per a la detecció de les necessitats educatives de l'alumnat de 3 a 16 anys.

Esperem que la Guia esdevingui un instrument útil per identificar les necessitats educatives de l'alumnat com a punt de partida per dissenyar la resposta educativa, ja que, en definitiva, es tracta de cercar un sistema en el qual psicopedagogues, docents i famílies puguin dialogar amb el mateix llenguatge sobre aquestes necessitats.

02

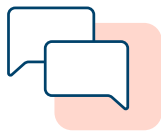
03

Els àmbits i la seva estructura

Els àmbits que es presenten a continuació fan referència a diferents àrees de l'evolució i al desenvolupament dels infants i joves, d'entre els quals en destaquen deu que, quan l'alumne/a hi presenta necessitats, poden comprometre'n el procés d'aprenentatge en l'entorn educatiu.

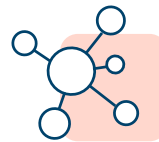
Àmbit del
procés del
desenvolupament

Àmbit de la
comunicació
i la relació

Àmbit de l'emoció,
el pensament i la
conducta

Àmbit de
l'alta
complexitat

Àmbit de la
cognició

Àmbit de
l'audició

Àmbit de
la visió

Àmbit de
la motricitat

Àmbit de
l'aprenentatge

Àmbit del
llenguatge oral

☞ Els diferents colors es corresponen amb la reserva o no de plaça de cada àmbit.

Tot i que l'alumne/a presenta necessitats educatives vinculades a descriptors de diferents àmbits, cal identificar l'àmbit principal i la intensitat de suports que requereix per a la seva escolarització.

La intensitat de suport dels àmbits està descrita a través de nivells que es corresponen a diferents mesures i suports. Les descripcions dels diferents nivells estan basades en les capacitats, habilitats i destreses més funcionals de la persona, vinculades a aspectes personals, socials i conceptuals propis de la conducta adaptativa. Actualment el concepte de conducta adaptativa, vinculat a la discapacitat intel·lectual, s'utilitza també en l'avaluació d'altres síndromes o trastorns (Montero, 2015).

Aquesta Guia pren com a concepte el de necessitats específiques de suport educatiu en la identificació de l'alumnat tal com diu el Decret 150/2017.

Es posa l'accent en la intensitat de suports que l'alumne/a necessita en coherència amb l'enfocament del nou model de discapacitat, l'Escala d'Intensitat dels Suports per a Infants i Adolescents (EIS) i la descripció d'intensitat de mesures i suports que trobem en el Decret basada en la resposta a la intervenció (RTI).

La intensitat de suport de cada àmbit està descrita en una escala de valoració del 0 al 4 i els àmbits tenen diferents nivells de suport.

El nivell 0 no reserva plaça i la resposta educativa s'organitza amb les mesures i els suports de centre.

Els nivells 1, 2, 3 i 4 reserven plaça i la resposta educativa s'organitza amb mesures i suports que es van graduant d'universals a addicionals i a intensius recolzant-se els uns amb els altres.

A continuació es descriu la interrelació entre les NESE i les intensitats de suport.

Previsió de suport per a l'alumnat NESE

Nivell 0	Mesures i suports de centre
Nivell 1	Mesures i suports de centre
Nivell 2	Mesures i suports de centre Serveis educatius específics Suport intensiu – CEEPSIR Suport complementari de monitoratge
Nivell 3	Mesures i suports de centre Serveis educatius específics Suport intensiu – SIEI, SIAL, AIS Suport complementari de monitoratge
Nivell 4	Recursos de centre d'educació especial

EAP

Proposta d'identificació de les NESE en 10 àmbits i la necessitat de reserva de plaça

										
Nivell 0					⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗
Nivell 1	✓	✓	✓		✓			✓		
Nivell 2	✓	✓	✓		✓		✓	✓		
Nivell 3	✓	✓	✓		✓	✓				
Nivell 4		✓	✓	✓	✓					

☞ Els pics es corresponen a reserva de plaça i les creus es correspon a no reserva de plaça

Els deu àmbits que es presenten en aquesta Guia segueixen l'estructura següent:

- Descripció de l'àmbit.
- Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports.
- Eines de valoració.

La descripció de cada àmbit defineix o explicita el concepte i especifica els aspectes que li són propis i singulars.

Els descriptors des d'un vessant psicopedagògic descriuen aspectes de la conducta adaptativa de l'alumnat. Els nivells d'intensitat de mesures i suports segueixen un sistema de gradació per a l'organització de la resposta educativa i la modalitat d'escolarització.

Les eines de valoració es van seleccionar a partir de propostes dels EAP i dels SEE de la ciutat de Barcelona perquè s'utilitzessin durant l'estudi de camp que es va realitzar el primer trimestre del curs 2023-2024. Seguint criteris d'accessibilitat, d'utilitat, de coherència i d'ètica es prioritzen eines per a l'observació, per a l'entrevista o conversa i les produccions de l'alumne/a tal com també apunten Esther Càrcel i Enric Bolea quan parlen de les eines pròpies d'un procés d'avaluació o indagació.

Caldrà fer-ne revisions periòdiques per tal d'actualitzar-les, si escau.

En aquest marc s'entén l'observació com una eina al servei de poder comprendre l'alumne/a, el grup i el context per transformar les pràctiques educatives de l'escola. Per realitzar l'observació vinculada als diferents àmbits, es proposen pautes, guions, orientacions, etc.

S'entén l'entrevista/conversa entre professionals o amb la família o amb l'alumne/a com un acte comunicatiu per a la construcció de la resposta educativa i l'acompanyament de l'alumne/a. Per dur a terme les entrevistes es proposen diferents guions segons cada àmbit.

Donar valor a les produccions de l'alumne/a pot ser una manera de detectar estils d'aprenentatge, nivells d'elaboració que fa l'alumne/a, així com les propostes o dissenys de les activitats proposades, el material utilitzat, etc.

L'ús de proves psicomètriques o estandarditzades es considera un complement, si escau, a l'avaluació psicopedagògica.

Eines de valoració

Àmbit	Observació	Entrevista	Altres
Procés de desenvolupament	Signes d'alerta de la guia del desenvolupament infantil de 3 a 6 anys		Produccions de l'alumne/a
Comunicació i relació	Orientacions per a l'observació	Guió d'entrevista	Produccions de l'alumne/a
Emoció, Pensament i Conducta	Orientacions per a l'observació	Guió d'entrevista	Produccions de l'alumne/a
Alta Complexitat	Utilitzar les eines referenciades en els àmbits vinculats a aquest		
Cognició	Orientacions per a l'observació	Guió d'entrevista Graella de detecció d'altres capacitats (5-8 anys) (9-14 anys)	Produccions de l'alumne/a Eines psicomètriques
Audició		Guió d'entrevista	Làmina i preguntes
Visió	Pauta visió per infantil, per primària i per secundària.	Guió d'entrevista	Produccions de l'alumne/a
Motricitat	Full observació SEEM		Produccions de l'alumne/a
Aprenentatge		Guió d'entrevista	Produccions de l'alumne/a
Llenguatge Oral		Guió d'entrevista	Làmina i preguntes Comportaments lingüístics

3.1

Àmbit del procés del desenvolupament

Descripció de l'àmbit

Aquest àmbit fa referència als retards que presenten alguns infants en el procés maduratiu del seu desenvolupament global en l'etapa d'educació infantil.

Les àrees del desenvolupament depenen les unes de les altres i, per tant, també s'influeixen constantment. En cada infant aquest procés es dona d'una manera determinada i cal que els suports que s'ofereixen siguin el màxim d'ajustats possible.

El retard s'ha de produir en dues o més àrees del desenvolupament (motriu, cognitiu, llenguatge, social) i ha de ser evident respecte a les habilitats esperades en infants de la mateixa edat, amb etiologia coneguda o no.

Tanmateix, cal tenir en compte que durant el procés del desenvolupament, els infants poden presentar endarreriments en una sola àrea, com pot ser el llenguatge, o la motricitat, etc.

Aquests casos no serien objecte d'aquest àmbit. L'àmbit fa referència a un endarreriment en el desenvolupament global de l'infant.

La valoració d'aquest àmbit només es pot realitzar en l'etapa d'educació infantil fins els 6 anys.

Quan el retard del desenvolupament persisteix més enllà dels 6 anys, caldrà valorar si les dificultats responen a algun altre àmbit descrit en aquesta guia.

Eines de valoració

Signes d'alerta de la guia del desenvolupament infantil de 3-6 anys
➔ [Annex 1](#)

Produccions de l'alumne/a

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 1

Descriptors de l'àmbit del procés del desenvolupament

- Presenta un retard moderat en dues o més àrees del desenvolupament que afecta la participació i l'accés a l'aprenentatge.
- Pot participar i aprendre amb suport i supervisió puntual de l'adult, amb mesures en l'àmbit metodològic, organitzatiu, de material i/o d'avaluació personalitzades.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, TEI, etc.

Nivell d'intensitat de suports 2

Descriptors de l'àmbit del procés del desenvolupament

- Presenta un retard greu en dues o més àrees del desenvolupament que afecta la participació i l'accés a l'aprenentatge.
- Sovint necessita el suport o la supervisió de l'adult per al desenvolupament dels hàbits d'autonomia personal i de treball, i/o de la conducta.
- Pot participar i aprendre amb suport i supervisió freqüent de l'adult i amb mesures en l'àmbit metodològic, organitzatiu, de material i/o d'avaluació personalitzades.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
CEEPSIR
Suport complementari de monitoratge en cas de coincidir l'àrea social i de la psicomotricitat

Nivell d'intensitat de suports 3

Descriptors de l'àmbit del procés del desenvolupament

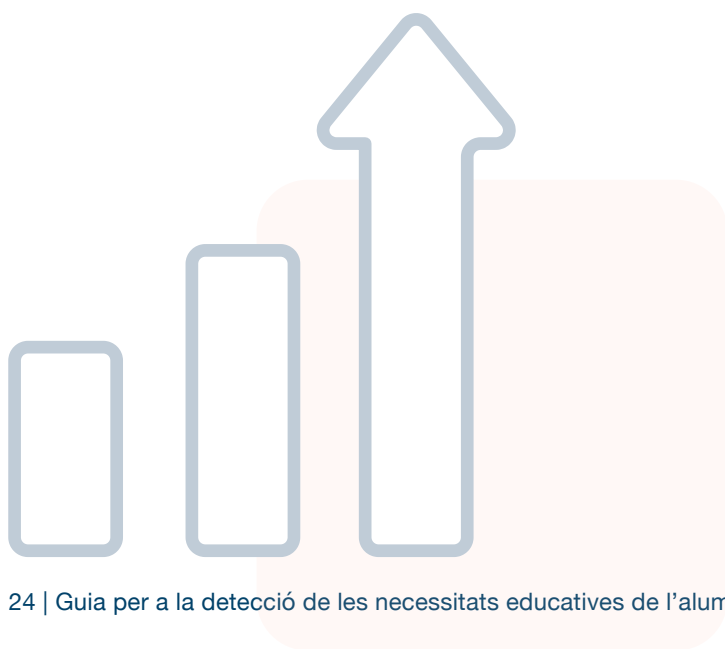
- Presenta un retard greu i significatiu en dues o més àrees del desenvolupament que afecta la participació i l'accés a l'aprenentatge.
- Sempre o gairebé sempre necessita el suport o la supervisió de l'adult per al desenvolupament dels hàbits d'autonomia personal i de treball i/o de la conducta.
- Necessitat de dissenys molt personalitzats en relació amb l'organització del temps i dels espais.
- Pot participar i aprendre amb suport i supervisió constant (sempre o gairebé sempre) de l'adult, amb mesures en l'àmbit metodològic, organitzatiu, de material i/o d'avaluació personalitzades.

Modalitat d'escolarització

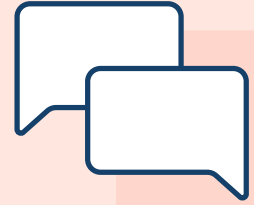
Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
SIEI
Suport educatiu complementari de monitoratge, espai migdia
CRETDIC
CREAC

3.2

Àmbit de la comunicació i la relació

Descripció de l'àmbit

Aquest àmbit fa referència a les necessitats educatives associades a la comunicació i a la relació. L'alumnat que presenta necessitats en aquest àmbit requereix suports educatius en el desenvolupament de la seva capacitat comunicativa, tant en l'expressió com en la comprensió, ja que presenta dificultats en el desenvolupament de la seva intenció comunicativa i en la capacitat simbòlica.

Així doncs, l'alumnat requereix suports per a l'assoliment de les competències socials bàsiques per establir relacions significatives amb iguals o adults i poder comprendre i participar dels contextos socials que l'envolten. A vegades, aquests alumnes també requereixen suport per tal de processar i regular els estímuls sensorials que perceben, així com per adaptar-se a entorns canvians i poc previsibles, de manera que requereixen ajudes per flexibilitzar el seu pensament i la seva conducta.

L'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu d'aquest àmbit requereix suport en la relació entre iguals, la participació i la convivència en el centre, és a dir, suport en la comprensió de l'entorn. També necessita suports per a l'autoregulació i per a l'assoliment dels hàbits d'autonomia.

És molt important valorar si, a més, també presenta necessitats en l'àmbit cognitiu ja que és relativament freqüent. Considerar si aquestes dues necessitats es donen o no de manera simultània és un element molt significatiu per a l'orientació i per a l'establiment de mesures de suport adients.

També és important diferenciar les necessitats en aquest àmbit de les que es poden donar en l'àmbit d'audició i/o del llenguatge oral. Les necessitats de suport en l'àmbit de la comunicació estan relacionades amb l'acompanyament per afavorir l'aparició de la intenció, el desig, la necessitat d'establir una comunicació amb l'altre per manifestar les

Eines de valoració

Guió d'entrevista

→ [Annex 2](#)

Orientacions per a l'observació

→ [Annex 3](#)

Produccions de l'alumne/a

pròpies necessitats, desitjos i/o establir un vincle emocional amb l'altre. Per contra, quan apareixen en l'àmbit del llenguatge oral aquestes estan lligades a la necessitat de suport per millorar la forma de comunicar-se i la seva eficàcia, i no en l'establiment de la relació i la comunicació amb l'altre.

L'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu d'aquest àmbit pot ser molt divers i presenta necessitats de suport en nivells molt diferents i d'intensitat molt variable, com a resultat de les seves característiques i de les idiosincràsies de l'entorn que els acull. Per aquest motiu, caldria valorar-ne les necessitats en cadascun dels contextos en què pugui participar.

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 1

Descriptors de l'àmbit de la comunicació i la relació

Relació

- Hipersensibilitat davant d'alguns estímuls del context que permet la seva participació a l'aula.
- Capacitat per trobar estratègies adaptatives a l'entorn sol i/o acompanyat.
- Manifestacions puntuals de malestar davant les demandes del context educatiu que es poden regular ajustant el context.
- Patiment davant dels canvis amb l'aparició de cert malestar.
- Capacitat per identificar situacions de perill.
- Interès per relacionar-se amb els iguals d'una forma singular i associada als seus interessos que pot variar segons el suport.
- Capacitat per identificar els adults referents i dirigir-se a ells per demanar ajuda.
- Capacitat per modificar les manifestacions d'excitabilitat amb l'acompanyament de l'adult.

Comunicació

- Intenció i capacitat per comunicar amb l'altre amb llenguatge oral i/o amb funcions diverses: imperativa, informativa (o referencial), emotiva...
- Capacitat de comunicar oralment amb l'altre amb una estructura de diàleg que normalment està associada a temàtiques pròpies i que amb suport es pot reconduir.
- Ús idiosincràtic del llenguatge: to, ritme, entonació, ús.
- Ús principalment de les funcions imperativa i referencial del llenguatge.

Aprenentatge i simbolització

- Patrons de comportament repetitius i interessos restringits que poden interferir en la vida diària.
- Pensament concret i comprensió literal que pot millorar si li aporten altres significats o elements per a la comprensió.
- Possibilitat de fer joc amb cert nivell de representació normalment associat als seus interessos.
- Facilitat per aprenentatges matemàtics versus aprenentatges més abstractes com l'escriptura.
- Bon rendiment en aprenentatges, capacitats i/o habilitats específiques del seu interès.

Modalitat d'escolarització	Centre ordinari Reserva de plaça
-----------------------------------	-------------------------------------

Mesures i suports	Mesures i suports de centre MESI, MALL, TEI, etc.
--------------------------	---

Nivell d'intensitat de suports 2

Descriptors de l'àmbit de la comunicació i la relació

Relació

- Necessitat d'acompanyament verbal per part de l'adult en alguns dels hàbits bàsics de la vida diària.
- Hipersensibilitat davant d'estímuls del context que poden sostenir amb adaptacions contextuais.
- Malestar o patiment davant les exigències de l'entorn educatiu.
- Desregulació emocional i conductual en situacions noves i/o de canvis que requereixen l'acompanyament i anticipació de l'adult.
- Requereix l'adult per identificar situacions de perill.
- Identifica els adults referents.
- Fa demanda d'ajuda de forma singular
- Mostra interès per relacionar-se amb els iguals però a vegades ho fa d'una manera desajustada.

Comunicació

- Intenció i capacitat per comunicar amb l'altre amb llenguatge oral amb necessitat de suport de comunicació SAAC i amb funcions diverses: imperativa, informativa (o referencial), emotiva.
- Capacitat de comunicar oralment amb l'altre amb una estructura de diàleg poc consolidada.
- Utilització pragmàtica del llenguatge amb errades associades a la interpretació de la intenció de l'altre i aspectes de context.
- Dificultats per fer demandes.

Aprenentatge i simbolització

- Patrons de comportament repetitius i interessos restringits que interfereixen en el context i es poden regular amb suport de l'adult.
- Interessos propis restringits amb instrumentalització de l'altre.
- Pensament concret i comprensió literal que pot millorar si li aporten altres significats o elements per a la comprensió.
- Joc amb cert nivell de representació normalment associat als seus interessos.
- Comparteix certs aprenentatges escolars amb els companys/anyes.
- Requereix el suport i/o acompanyament del docent de forma específica en els aprenentatges.

- Bon rendiment tan sols en aprenentatges, capacitats o habilitats específiques del seu interès.
- Expressió verbal i escrita mecànica.

Modalitat d'escolarització Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports Mesures i suports de centre
CEEPSIR
CRETDIC
Suport complementari de monitoratge

Nivell d'intensitat de suports 3

Descriptors de l'àmbit de la comunicació i la relació

Relació

- Acompanyament i actuació de l'adult en alguns dels hàbits bàsics de la vida diària.
- Resposta d'hipersensibilitat excessiva als estímuls amb possibilitat de conductes no adaptatives compensatòries i requereix la intervenció de l'adult per poder regular-se i recuperar el seu estat emocional.
- Manifestacions conductuals de patiment davant les demandes del context educatiu (autolesions, heteroagressions o fugides) amb possibilitat de ser reconduïdes amb la intervenció de l'adult.
- Desregulació emocional i conductual intensa i freqüent en situacions noves i/o de canvis que requereixen l'acompanyament i anticipació de l'adult.
- No té noció de perill i necessita la supervisió i/o el suport de l'adult.
- Identifica els adults referents, a vegades, de manera indiferenciada. Té dificultats per demanar ajuda.
- Tolerància de la presència dels iguals sense manifestar interès per relacionar-se i/o imitar.
- Dificultats en la relació amb els iguals, sovint poden sorgir conflictes fruit de les seves dificultats per comprendre els entorns socials.

Comunicació

- Intenció comunicativa limitada amb poca capacitat per comunicar amb l'altre amb llenguatge oral. Requereix de suports de comunicació SAAC.
- Capacitat de comunicar oralment amb l'altre amb una estructura de diàleg molt limitada i llenguatge poc funcional.
- Dificultats significatives en la comunicació social que dificulten la seva participació a l'aula.

Aprenentatge i simbolització

- Manifestacions repetitives que li dificulten la seva participació a l'aula.
- Interessos restringits amb rigidesa per flexibilitzar i adaptar-se a les exigències del context.
- Instrumentalització de l'altre per satisfer les pròpies necessitats.
- Pensament concret i comprensió literal que pot millorar si li aporten altres significats o elements per a la comprensió.
- Joc imitatiu amb un nivell de representació molt limitat a situacions molt concretes i repetitives.
- Dificultats en la capacitat de connectar amb aprenentatges simbòlics, requereix molt suport de l'adult de manera intensiva.
- Necessitat d'aprenentatges propers als seus interessos. Poden desenvolupar molts coneixements al voltant d'un tema concret. Però requereixen molt suport per accedir a altres coneixements.
- Dificultats de generalitzar aprenentatges.
- Evolució disharmònica en els diferents aprenentatges.
- Lectoescriptura sense finalitat comunicativa.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
SIEI
Suport educatiu complementari de monitoratge
CRETDIC

Nivell d'intensitat de suports 4

Descriptors de l'àmbit de la comunicació i la relació

Relació

- Necessitat de l'adult de manera permanent.
- Conductes de risc per la seva dificultat a preveure les conseqüències dels seus actes.
- Desinterès per la relació amb l'altre.
- Poden presentar encapsulament davant la possibilitat de relacionar-se.
- Ús instrumental de l'altre. Vivència de l'altre com un objecte.
- Resposta conductual degut a la hipersensibilitat als estímuls sense estratègies i/o capacitat per poder regular-se que impossibilita la seva participació en activitats pròpies del centre.
- Manifestacions de patiment sever davant les demandes del context educatiu (crits, autolesions, heteroagressions o fugides) amb molta dificultat de regulació que requereix necessàriament la intervenció de l'adult.

- Desregulació emocional i conductual intensa i freqüent en situacions que requereixen l'acompanyament i anticipació de l'adult.
- Dificultats per contenir la seva excitabilitat malgrat el suport de l'adult.

Comunicació

- Absència d'intenció comunicativa.
- Llenguatge arcaic, restringit o absència de llenguatge en qualsevol de les seves modalitats i necessitat de suport constant per comunicar.
- L'ús del SAAC pot facilitar la comunicació en alguns dels casos.
- Comunicació estereotipada.
- Hi pot haver parla sense intenció comunicativa.
- Llenguatge adhesiu, ecolàlia immediata i/o diferida.
- Manifestacions repetitives com a defensa del món extern, cosa que provoca més aïllament.

Aprenentatge i simbolització

- Manifestacions repetitives com a defensa del món extern, cosa que provoca més aïllament.
- Interessos restringits que envaeixen el seu dia a dia.
- Pensament sensorial i perceptiu sense capacitat per simbolitzar.
- Dificultats per reconèixer dins i fora, així com la presència i absència d'objectes.
- Joc repetitiu, sensorial, sense nivell de representació.
- Indiferenciació corporal, personal i social que pot comportar situacions de perill.
- Només mostra interès pels objectes negligint les persones.
- Adquisició d'aprenentatges funcionals per la vida i rutines a través d'imitació i molt acompanyament.
- Descodificació sense comprensió del que s'ha llegit.
- Dibuix adhesiu, sense una part més creativa.

Modalitat d'escolarització

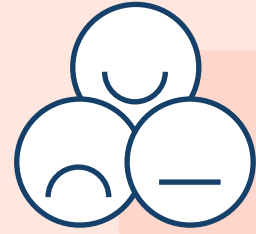
CEE
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports del centre d'educació especial

⊕ Quan un alumne/a, a més del nivell 3 d'aquest àmbit, ha patit una privació auditiva o lingüística severa i sostinguda en el temps, podria requerir els suports del nivell 4.

3.3

Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Descripció de l'àmbit

Aquest àmbit fa referència a les necessitats educatives associades a l'emoció, el pensament i la conducta. Aquests tres elements o conceptes estan interrelacionats i es fa difícil diferenciar-los. En aquest àmbit es presenten separats per poder visibilitzar-los, ja que habitualment és la conducta la que queda exposada o manifesta; en canvi, l'emoció i el pensament són més difícils d'observar.

L'alumnat que presenta necessitats en aquest àmbit requereix mesures i suports de diferent intensitat per poder regular la seva conducta, gestionar les seves emocions i comunicar-les de manera assertiva per regular el contingut i/o el curs del seu pensament.

Aquesta capacitat de regulació i gestió és un aprenentatge que tota persona ha de fer a llarg de la vida i està condicionada per aspectes evolutius, per l'entorn del desenvolupament i per les oportunitats d'aprenentatge.

Pel que fa a la identificació i expressió de les emocions, els infants i joves necessiten suport per poder-les contenir o expressar de manera eficaç. També necessiten suport aquells que presenten distorsions en la comprensió de l'entorn, fruit de la interferència de les seves emocions o de distorsions en el pensament, que provoquen una interpretació esbiaixada de la realitat. Finalment, també necessiten suport els i les alumnes que poden presentar conductes auto o heterolesives, com a expressió del seu malestar i les seves dificultats d'autoregulació.

Pel que fa a la regulació del pensament, l'alumnat requereix suport per al desenvolupament de les seves capacitats de desegocentrament i de la percepció de la realitat. Cada persona realitza la comprensió de la realitat des de perspectives diferents i el seu propi punt de vista pot estar lligat a diferents biaixos. Aquests alumnes acostumen a necessitar ajuda per entendre que cada esdeveniment pot tenir

Eines de valoració

Guió d'entrevista

→ [Annex 4](#)

Orientacions per a
l'observació

→ [Annex 5](#)

Produccions de
l'alumne/a

lectures diferents. Són alumnes que requereixen mesures específiques en el desenvolupament de l'empatia i en la seva capacitat d'adoptar el punt de vista d'altres persones davant dels fets. De vegades, se senten envaïts per pensaments indesitjats que perceben com a aliens. Les funcions executives tenen un paper molt important en aquests processos, i en cas que l'alumnat presenti dificultats en aquest àmbit caldrà preveure les mesures necessàries.

Pel que fa a la regulació de la conducta, es consideraran tant els alumnes que presenten necessitats fruit de la seva inhibició, amb tendència a la internalització de la seva conducta, com aquells que presenten conductes impulsives i amb tendències a l'externalització. Moltes vegades les dificultats de regulació de conducta i les necessitats de suport per seguir les normes de convivència solen ser l'aspecte més visible de les dificultats que presenten els alumnes d'aquest àmbit. Sovint, les necessitats de suport estan lligades a les seves emocions i pensaments i és només acompanyant aquestes necessitats que poden millorar els aspectes adaptatius de les seves conductes. La regulació de la conducta és un aprenentatge complex que requereix una adient capacitat d'identificació de les pròpies emocions i necessitats, i d'una bona regulació del propi pensament.

De vegades, aquest alumnat presenta situacions d'agitació que requereixen el suport dels adults. Cal identificar les estratègies de suport que ajuden a l'autoregulació de l'alumne prioritzant les de caràcter més preventiu i menys invasives.

També hi ha alumnat que presenta conductes molt inhibides que dificulten la relació amb els iguals i la seva participació en les activitats d'aprenentatge. Aquest alumnat necessita el suport de l'adult per crear un espai de seguretat i confiança que l'ajudi a contenir les seves pors.

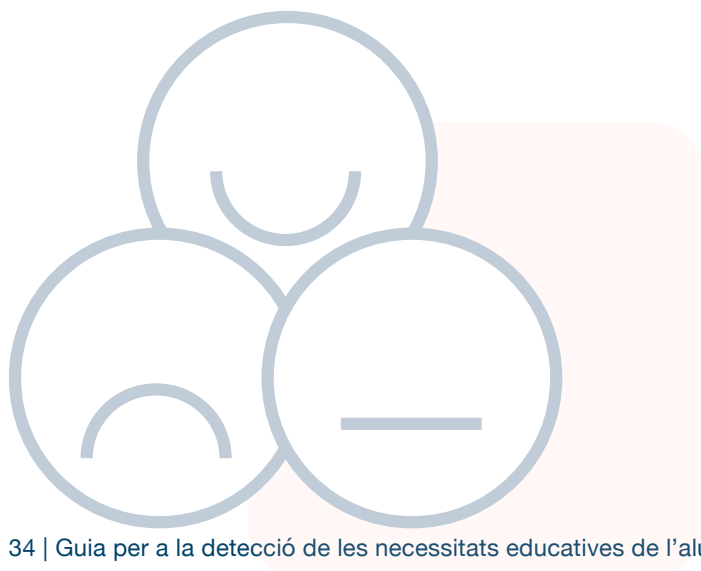
Les dificultats en aquest àmbit també generen necessitats de suport per apropar-se a l'aprenentatge i assolir nous continguts. Pels aspectes emocionals, l'alumnat requereix suport en la seva motivació, per mantenir l'interès, l'atenció i la vinculació a les activitats d'aprenentatge, i per afrontar l'error i el no saber, ja que aquests poden ser viscuts de manera angoixant.

Quan les necessitats de suport en la regulació de la conducta i les emocions d'un alumne són fruit de l'àmbit cognitiu, cal posar el focus i identificar-les en aquest àmbit. Només seria compatible la presència de necessitats en aquests dos àmbits en el cas que les dificultats de regulació siguin molt més intenses que aquelles que serien explicables per les necessitats de suport identificades en l'àmbit de la cognició.

Les necessitats de suport en aquest àmbit també poden estar presents o conivir amb d'altres associades a l'àmbit de la comunicació i la relació. En termes generals, no és adient identificar aquests dos motius de suport simultàniament i caldrà decidir quin dels dos motius s'ajusta més a les necessitats de l'alumne.

D'altra banda, també cal valorar si l'alumne presenta dificultats en l'àmbit de l'aprenentatge. Si és així, atendre les necessitats de suport d'aprenentatge pot reduir les dificultats manifestades en aquest àmbit.

Cal no confondre el benestar de l'alumnat amb l'absència de malestar; en realitat, el benestar sol néixer de l'assoliment d'estratègies per a la gestió d'aquest. El desenvolupament de la pròpia identitat és un procés complex que pot generar moltes dificultats, sobretot durant l'adolescència, i alguns alumnes poden requerir acompanyament en aquest procés.

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 1

Descriptors de l'àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Emoció

- Dificultats per gaudir de la relació amb els adults i els iguals.
- Manca de desig pels aprenentatges.
- Labilitat emocional que es pot sostenir amb el suport de l'adult.
- Irritabilitat i ansietat davant de situacions d'exigència relacional o d'aprenentatges que dificulta la realització de la tasca.

Pensament

- Dificultats per interioritzar la norma.
- Autoconcepte i autoestima alterats.
- Irrupció de malestar
- Dificultats per empatitzar.

Conducta

- Transgressió de la norma que pot reconèixer posteriorment.
- Conflictivitat en espais formals i/o no formals (regulats).
- Impulsivitat que genera interrupcions en l'activitat diària.
- Inhibició en la relació que afecta la participació.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, TEI, etc.

Nivell d'intensitat de suports 2

Descriptors de l'àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Emoció

- Manca de motivació i interès, desànim per les coses que l'envolten.
- Manca de desig pels aprenentatges.
- Labilitat emocional que interfereix en les seves activitats fins i tot amb el suport de l'adult.
- Dificultats per expressar les seves emocions.
- Irritabilitat i ansietat que afecta el seguiment de les activitats proposades.
- Alteracions de la sensibilitat (necessitat de control, vulnerabilitat, dependència, vivència de l'entorn com a hostil).

Pensament

- Pensament rígid, inflexible (dificultats per entendre diferències o matisos, poca capacitat d'elaboració).
- Irrupció de malestar que dificulta significativament sostenir les propostes educatives.
- Presència de moltes pors que el limiten en la vida escolar.
- Dificultats per empatitzar que afecta la relació entre iguals.
- Dificultats per interioritzar la norma.

Conducta

- Impulsivitat verbal que pot passar a l'acte.
- Dificultats amb la cura del cos (higiene, aparença...).
- Comunicació restringida o distorsionada.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
CEEPSIR
CRETDIC
Suport complementari de monitoratge

Nivell d'intensitat de suports 3

Descriptors de l'àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Emoció

- Establiment de vinculacions singulars amb referents adults i iguals: replegament, evitatiu, persecutori...
- Aïllament social.
- Labilitat emocional que dificulta significativament la participació en les activitats proposades.
- Manca de motivació i interès, desànim per les coses que l'envolten.
- Alteracions de la sensibilitat (necessitat de control, vulnerabilitat, dependència, vivència de l'entorn com a hostil).
- Dificultats per vivenciar les emocions pròpies o alienes i reconèixer el que els altres senten.

Pensament

- Incapacitat per interioritzar les normes bàsiques del centre.
- Pensament rígid, inflexible (dificultats per entendre diferències o matisos, poca capacitat d'elaboració).

- Irrupció de malestar que dificulta significativament sostenir propostes de l'adult.
- Presència de pors que incapaciten per realitzar activitats pròpies del centre.
- Dificultats per diferenciar el seu pensament del dels altres i comprendre estats mentals propis o aliens.
- Percepció i interpretació esbiaixada de la realitat que interfereix en el seu dia a dia en el centre
- Absència d'empatia envers els altres que genera conductes desajustades.

Conducta

- Dificultats en la cura del cos (higiene, aparença).
- Comunicació restringida o distorsionada. -Conductes extravagants, fora del comú, sense lògica aparent de difícil maneig ("bizarres").
- Dificultats per preveure les conseqüències dels seus actes.
- Manifestacions agressives (hetero o auto) davant la impossibilitat d'elaborar i abordar el malestar.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
Suport educatiu complementari de monitoratge
CRETDIC
AIS

Nivell d'intensitat de suports 4

Descriptors de l'àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Emoció

- Aïllament social.
- Sensorialitat alterada, resposta emocional desajustada a estímuls.
- Dificultats per vivenciar les emocions pròpies o alienes i reconèixer el que els altres senten.

Pensament

- Percepció de la realitat desajustada o desorganitzada (certesa, ideació delirant...).
- Autoimatge corporal alterada (relació amb el cos, vivència de fragmentació, aspectes psicossomàtics...).
- Pensament i llenguatge desorganitzat que es manifesta en l'estructura i l'ús del llenguatge.

Conducta

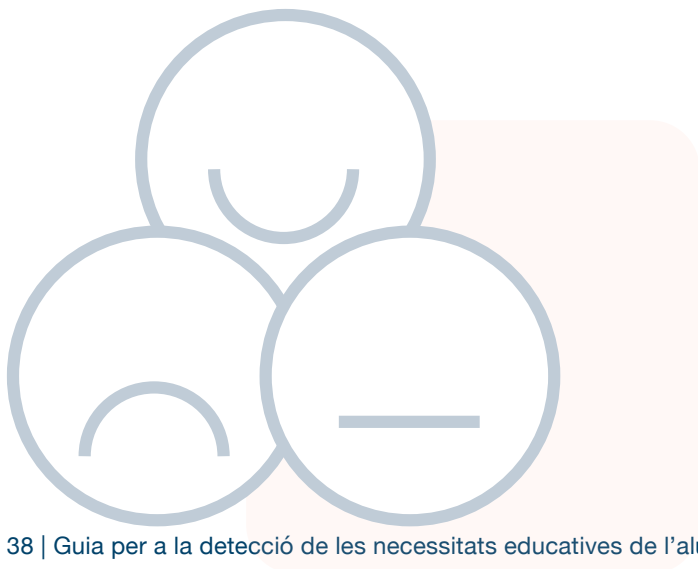
- Manifestacions agressives (hetero o auto) davant del malestar i que suposen un risc significatiu per a ell mateix o per als companys.
- Conductes de risc.
- Dificultats amb la cura del cos (higiene, aparença...).
- Conductes extravagants, fora del comú, sense lògica aparent de difícil maneig “bizarres”.
- Incapacitat per preveure les conseqüències dels seus actes.

Modalitat d'escolarització

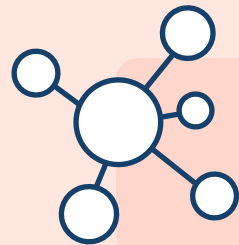
CEE
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports del centre d'educació especial

3.4

Àmbit de l'alta complexitat

Descripció de l'àmbit

Aquest àmbit fa referència a necessitats educatives complexes i intenses derivades de la interrelació i combinació de diversos àmbits descrits en aquesta guia.

Definim l'àmbit d'alta complexitat com l'existència de l'àmbit de la cognició o l'àmbit de la comunicació i relació de nivell 3 amb la combinació de dos àmbits d'entre el de la motricitat, el de l'audició, el de la visió i amb necessitats sanitàries.

A títol de resum i per facilitar-ne la comprensió, podem dir que aquest àmbit es defineix:

- A. Àmbit de la cognició nivell 3 amb dos àmbits (motricitat i/o sensorial) i/o necessitats sanitàries.
- B. Àmbit de la comunicació i relació nivell 3 amb dos àmbits (motricitat i/o sensorial) i/o necessitats sanitàries.

L'alumnat de l'àmbit de l'alta complexitat requereix sempre una alta intensitat de suports educatius i mesures curriculars, metodològiques, organitzatives o psicopedagògiques altament individualitzades que només es troben en els centres d'educació especial (nivell 4).

Eines de valoració

Utilitzar les eines referenciades en els àmbits vinculats a aquest.

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 4

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

A // COGNICIÓ (Nivell 3)

CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

- Pot adquirir autonomia en l'autocura i higiene personal. Sempre o gairebé sempre pot requerir supervisió o ajut de l'adult en determinats contextos o situacions.
- Presenta un desenvolupament més lent en l'adquisició del llenguatge, és un llenguatge i comunicació més concret i immadur respecte a l'edat, amb dificultats significatives en l'expressió i en la comprensió.
- Sempre o gairebé sempre requereix supervisió o ajut per establir una comprensió i expressió del llenguatge funcional.
- Hi pot haver dificultats en la regulació de les emocions i de la conducta en determinades situacions o contextos i sempre requereix la intervenció de l'adult. Hi poden haver autoagressions i heteroagressions.
- Sempre o gairebé sempre té dificultats per seguir les normes bàsiques de seguretat a l'escola a causa de la comprensió limitada del risc en situacions socials, requereix el suport o la supervisió de l'adult.

Àrea social

- Té interès social però la immaduresa que presenta en la comunicació i en el llenguatge pot afectar les relacions socials respecte als companys/anyes de la seva edat.
- Freqüentment hi pot haver situacions de conflicte i manca d'autoregulació de la conducta que requereix la intervenció de l'adult.
- Hi pot haver conductes d'autoagressió o heteroagressió més freqüents però es reconduïxen amb l'atenció i suport de l'adult.

Àrea conceptual

- A vegades es pot desorientar en espais del centre educatiu o en els exteriors. Identifica els seus referents i altres figures de l'escola.
- No sempre demana ajuda quan té alguna necessitat.
- Sempre o gairebé sempre requereix supervisió o ajut per mantenir l'atenció per desenvolupar els hàbits de treball i per accedir als aprenentatges amb criteris d'avaluació inferiors respecte al seu grup classe.

PROCESSAMENT COGNITIU

- Les seves funcions cognitives bàsiques i superiors permeten la participació i el progrés per realitzar activitats escolars molt senzilles de manera autònoma, i requereix suport addicional i intensiu de forma constant per part de l'adult per a tasques de diversa complexitat i per adaptar-se a noves situacions.

Amb necessitats sanitàries i/o dos dels àmbits següents:

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

A // AUDICIÓ (Nivell 3)

- Fa servir el llenguatge amb funció comunicativa.
- Accedeix a la informació oral per via auditiva però no de manera completa.
- Per accedir als aprenentatges necessita el suport intensiu a l'audició i el llenguatge.
- Desenvolupa el llenguatge oral però amb dificultats en algun dels nivells lingüístics: fonètica, fonologia, morfologia, sintaxi, semàntica, lèxic i/o pragmàtica.
- Es pot beneficiar de suports augmentatius al llenguatge oral.
- Pèrdua auditiva bilateral neurosensorial moderada, severa o pregona.

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

A // VISIÓ (Nivell 2)

Alumnat amb baixa visió amb agudesa visual orientativa de 5 a 30%. L'alumnat d'aquesta categoria pot extreure informació a través de l'escriptura i/o expressió gràfica preferentment amb tinta i amb adaptacions tècniques individualitzades.

- Hi ha prou visió per accedir a la informació, si bé cal presentar-la d'una determinada manera a l'alumne/a perquè hi accedeixi visualment (llum, contrast, distància, mida, postura).
- L'adquisició de la lectoescriptura és similar a la dels companys amb visió amb un ritme de desenvolupament i aprenentatge més lent, amb eines, recursos i suports específics.
- Necessita utilitzar suport auditiu.
- Altres tasques acadèmiques poden estar greument afectades (grafomotricitat, psicomotricitat).
- Hi pot haver una percepció parcial o errònia de la informació visual.

Alumnat amb ceguesa i codi lectoescriptor Braille. Agudesa visual orientativa de 0 a 5%. L'alumnat d'aquesta categoria no pot utilitzar la visió per extreure informació de l'entorn i explorar objectes.

- L'aprenentatge no passa per la imitació, cal modelar amb guia física l'aprenentatge de determinades habilitats psicomotrius i d'altres tipus.
- Hi ha una percepció hàptica del volum i forma dels objectes a través de la informació sensorial propioceptiva i tàctil obtinguda de manera intencional, amb inversió d'un temps superior al que inverteixen companys amb visió.
- Aprenentatge lectoescriptor de codi diferent al visual, més lent, ja que és analític, amb implicació important del tacte i l'audició.

- Hi pot haver dificultats en la percepció dels processos per establir la relació entre uns aspectes o situacions amb d'altres.
- Necessita aprendre tècniques específiques en mobilitat i orientació de l'entorn físic (posició, ubicació, direcció, distància, mobilitat).
- De vegades pot presentar un excessiu centrament en si mateix, amb dependència externa.

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

A // MOTRICITAT (Nivell 2)

- Pot requerir habilitació de l'entorn per poder participar amb el suport constant de l'adult.
- Pot requerir suport en el desplaçament amb suport i supervisió constant malgrat que disposi dels ajuts tècnics.
- Requereix suport constant en les activitats de la vida diària.
- Necessita sistemes augmentatius o alternatius per a la comunicació.
- Requereix suport degut al seu estat físic i emocional.

Modalitat d'escolarització

Centre d'educació especial

Mesures i suports

Mesures i suports del centre d'educació especial

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

B // COMUNICACIÓ I RELACIÓ (Nivell 3)

Relació

- Acompanyament i actuació de l'adult en alguns dels hàbits bàsics de la vida diària.
- Resposta d'hipersensibilitat excessiva als estímuls amb possibilitat de conductes no adaptatives compensatòries i requereix la intervenció de l'adult per poder regular-se i recuperar el seu estat emocional.
- Manifestacions conductuals de patiment davant les demandes del context educatiu (autolesions, heteroagressions o fugides) amb possibilitat de ser reconduïdes amb la intervenció de l'adult.
- Desregulació emocional i conductual intensa i freqüent en situacions noves i/o de canvis que requereixen l'acompanyament i anticipació de l'adult.
- No té noció de perill i necessita la supervisió i/o el suport de l'adult.
- Identifica els adults referents, a vegades, de manera indiferenciada. Té dificultats per demanar ajuda.
- Tolerància de la presència dels iguals sense manifestar interès per relacionar-se i/o imitar.
- Dificultats en la relació amb els iguals, sovint poden sorgir conflictes fruit de les seves dificultats per comprendre els entorns socials.

Comunicació

- Intenció comunicativa limitada amb poca capacitat per comunicar amb l'altre amb llenguatge oral. Requereix de suports de comunicació SAAC.

- Capacitat de comunicar oralment amb l'altre amb una estructura de diàleg molt limitada i llenguatge poc funcional.
- Dificultats significatives en la comunicació social que dificulten la seva participació a l'aula.

Aprentatge i simbolització

- Manifestacions repetitives que li dificulten la seva participació a l'aula.
- Interessos restringits amb rigidesa per flexibilitzar i adaptar-se a les exigències del context.
- Instrumentalització de l'altre per satisfer les pròpies necessitats.
- Pensament concret i comprensió literal que pot millorar si li aporten altres significats o elements per a la comprensió.
- Joc imitatiu amb un nivell de representació molt limitat a situacions molt concretes i repetitives.
- Dificultats en la capacitat de connectar amb aprenentatges simbòlics, requereix molt suport de l'adult de manera intensiva.
- Necessitat d'aprenentatges propers als seus interessos. Poden desenvolupar molts coneixements al voltant d'un tema concret. Però requereixen molt suport per accedir a altres coneixements.
- Dificultats de generalitzar aprenentatges.
- Evolució disharmònica en els diferents aprenentatges.
- Lectoescriptura sense finalitat comunicativa.

Amb necessitats sanitàries i/o dos dels àmbits següents:

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

B // AUDICIÓ (Nivell 3)

- Fa servir el llenguatge amb funció comunicativa.
- Accedeix a la informació oral per via auditiva però no de manera completa.
- Per accedir als aprenentatges necessita el suport intensiu a l'audició i el llenguatge.
- Desenvolupa el llenguatge oral però amb dificultats en algun dels nivells lingüístics: fonètica, fonologia, morfologia, sintaxi, semàntica, lèxic i/o pragmàtica.
- Es pot beneficiar de suports augmentatius al llenguatge oral.
- Pèrdua auditiva bilateral neurosensorial moderada, severa o pregona.

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

B // VISIÓ (Nivell 2)

Alumnat amb baixa visió amb agudeses visual orientativa 5 a 30%. L'alumnat d'aquesta categoria pot extreure informació a través de l'escriptura i/o expressió gràfica preferentment amb tinta i amb adaptacions tècniques individualitzades.

- Hi ha prou visió per accedir a la informació, si bé cal presentar-la d'una determinada manera a l'alumne/a perquè hi accedeixi visualment (llum, contrast, distància, mida, postura).

- L'adquisició de la lectoescriptura és similar a la dels companys amb visió amb un ritme de desenvolupament i aprenentatge més lent, amb eines, recursos i suports específics.
- Necessita utilitzar suport auditiu.
- Altres tasques acadèmiques poden estar greument afectades (grafomotricitat, psicomotricitat).
- Hi pot haver una percepció parcial o errònia de la informació visual.

Alumnat amb ceguesa i codi lectoescriptor Braille. Agudeses visual orientativa de 0 a 5%. L'alumnat d'aquesta categoria no pot utilitzar la visió per extreure informació de l'entorn i explorar objectes.

- L'aprenentatge no passa per la imitació, cal modelar amb guia física l'aprenentatge de determinades habilitats psicomotrius i d'altres tipus.
- Hi ha una percepció hàptica del volum i forma dels objectes a través de la informació sensorial propioceptiva i tàctil obtinguda de manera intencional, amb inversió d'un temps superior al que inverteixen companys amb visió.
- Aprenentatge lectoescriptor de codi diferent al visual, més lent, ja que és analític, amb implicació important del tacte i l'audició.
- Hi pot haver dificultats en la percepció dels processos per establir la relació entre uns aspectes o situacions amb d'altres.
- Necessita aprendre tècniques específiques en mobilitat i orientació de l'entorn físic (posició, ubicació, direcció, distància, mobilitat).
- De vegades pot presentar un excessiu centrament en si mateix, amb dependència externa.

Descriptors de l'àmbit de l'alta complexitat

B // MOTRICITAT (Nivell 2)

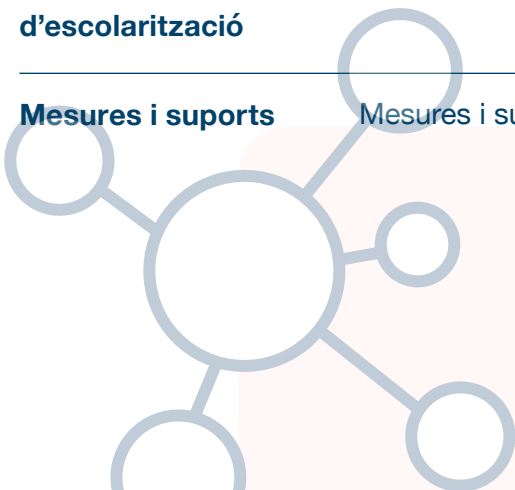
- Pot requerir habilitació de l'entorn per poder participar amb el suport constant de l'adult.
- Pot requerir suport en el desplaçament amb suport i supervisió constant malgrat que disposi dels ajuts tècnics.
- Requereix suport constant en les activitats de la vida diària.
- Necessita sistemes augmentatius o alternatius per a la comunicació.
- Requereix suport degut al seu estat físic i emocional.

Modalitat d'escolarització

Centre d'educació especial

Mesures i suports

Mesures i suports del centre d'educació especial

3.5

Àmbit de la cognició

Descripció de l'àmbit

La paraula cognició prové del llatí *cognoscere*, que significa 'conèixer'. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) entén la cognició com les funcions mentals relacionades amb el processament de la informació que ens permeten interactuar i relacionar-nos de manera adaptativa en la nostra vida.

També la podem entendre com un conjunt de capacitats o habilitats que inclouen aptituds, actituds, processos i facultats de la nostra ment. Són les que ens permeten percebre, atendre, processar, seleccionar, interpretar, analitzar i respondre de manera adaptativa al nostre entorn i a les situacions que se'ns presenten en cada moment.

Les funcions cognitives ens permeten resoldre problemes, raonar i recordar experiències. Hi ha dos tipus de funcions cognitives: les **bàsiques**, és a dir, l'atenció, la memòria i la percepció, i les **superiors**, com el pensament, el llenguatge i el raonament.

Malgrat que la literatura al voltant d'aquests conceptes és exhaustiva, aquest àmbit pren com a referència la definició que fa d'ells el *Diccionari d'educació* del Termcat.

Funcions cognitives bàsiques

- Percepció: procés mental mitjançant el qual una persona interpreta els estímuls sensorials atorgant-los significat i organització.
- Atenció: capacitat de concentrar l'activitat mental d'una manera sostinguda en un objecte o en una tasca concreta.
- Memòria: capacitat de la ment per a emmagatzemar informació i recordar-la posteriorment.

Funcions cognitives superiors

- Pensament: activitat o producte final d'un procés mental complex que necessita la participació de pràcticament totes les funcions

Eines de valoració

Guió d'entrevista

→ [Annex 6](#)

Orientacions per a l'observació

→ [Annex 7](#)

Graella de valoració per detectar alumnes amb altes capacitats de 5 a 8 anys

→ [Annex 8](#)

Graella de valoració per detectar alumnes amb altes capacitats de 9 a 14 anys

→ [Annex 9](#)

Eines psicomètriques si escau

Produccions de l'alumne/a

psíquiques, especialment la consciència, l'afectivitat, la memòria, la percepció i la voluntat.

- Llenguatge: facultat humana de comunicar els propis pensaments o sentiments a un receptor, mitjançant un codi lingüístic compartit.
- Raonament: encadenament de proposicions deductives o inductives amb la finalitat d'obtenir-ne una conclusió.

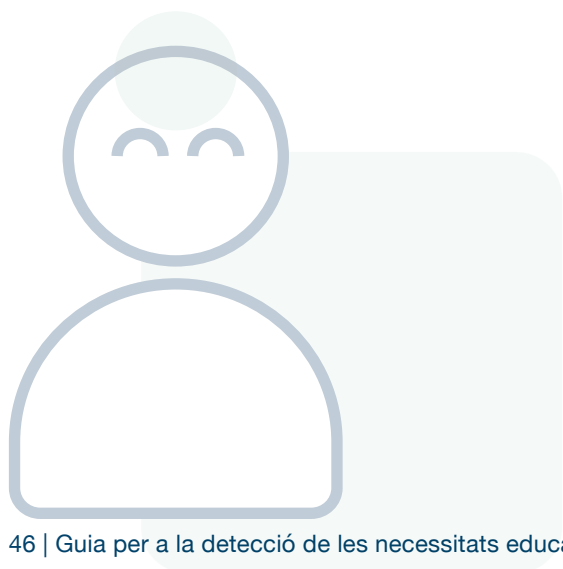
Tanmateix, per construir la resposta educativa en el marc d'aquest àmbit, caldrà considerar de forma prioritària tant les habilitats cognitives descrites com la conducta adaptativa.

El concepte de conducta adaptativa dona més informació sobre les necessitats educatives ja que fa referència al rendiment en el funcionament de les activitats de la vida diària requerides per a l'autonomia personal i social (Sparrow, Cicchetti i Saulnier, 2016).

En aquesta guia es pren com a concepte de conducta adaptativa la descripció i estructura organitzada en tres grups de factors (Luckasson, 2002):

- Habilitats de vida independent (pràctiques o personals).
- Habilitats de competència social (socials).
- Habilitats cognitives, de comunicació i acadèmiques (conceptuals).

Així doncs, l'àmbit de la cognició entès en aquests termes permet identificar la intensitat de mesures i suports que requereix l'alumnat.

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 0

Descriptors de l'àmbit de la cognició

CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

- Mostra una elevada aptitud en un àmbit pràctic (per exemple, talent artístic, musical, esportiu...).
- Pot solucionar situacions que requereixen habilitats inusuals per la seva edat (per exemple: se'l demana per solucionar una dificultat informàtica complexa).

Àrea social

- Prefereix relacionar-se amb persones més grans.
- Mostra una gran empatia i sensibilitat envers els altres i les problemàtiques socials.
- Manifesta capacitats de lideratge en el seu grup.
- Té un sentit de l'humor més avançat de l'esperable per la seva edat.

Àrea conceptual

- Comprèn idees complexes amb rapidesa i facilitat.
- Té facilitat per la transferència de conceptes.
- Aprèn a un ritme més ràpid.
- Utilitza i organitza estratègies molt diverses per aprendre.
- Sorpren pel seu domini en relació amb temes molt variats.

HABILITATS COGNITIVES

- Les seves funcions cognitives bàsiques i superiors potencien la seva participació i progrés en activitats escolars de gran complexitat, les quals realitza de manera autònoma, creativa i enriquidora.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
No reserva plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, POE, etc.

Nivell d'intensitat de suports 1

Descriptors de l'àmbit de la cognició

CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

- Habitualment realitza autònomament els hàbits bàsics de la vida diària (vestir-se, menjar...).
- Presenta un desenvolupament del llenguatge seguint les pautes evolutives generals però és un llenguatge i comunicació més concret i immadur respecte a l'edat, amb dificultats en l'expressió i en la comprensió, cosa que pot repercutir en l'àmbit social, puntualment.
- A vegades hi pot haver dificultat en la regulació de les emocions i de la conducta en determinades situacions o contextos que es reconduïxen amb el suport de l'adult.
- Habitualment pot seguir les normes bàsiques de seguretat de l'escola però hi ha una comprensió limitada del risc, de manera que pot requerir supervisió puntualment.

Àrea social

- Té interès social però la immaduresa que presenta en la comunicació i en el llenguatge pot afectar puntualment les relacions socials respecte als companys/anyes de la seva edat.

Àrea conceptual

- Té capacitat per seguir els aprenentatges amb criteris d'avaluació inferiors respecte al seu grup classe. Reconeix els espais del centre educatiu i els exteriors i s'hi orienta. Demana ajuda al docent quan ho necessita.
- En general, l'alumne pot requerir el suport de l'adult, però puntualment.

HABILITATS COGNITIVES

- Les seves funcions cognitives bàsiques i superiors afavoreixen la participació i el progrés per realitzar algunes activitats escolars complexes de manera autònoma, i arriba a requerir suport ocasional de l'adult per a la resta d'aquestes o en situacions noves.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, TEI, POE, etc

Nivell d'intensitat de suports 2

Descriptors de l'àmbit de la cognició

CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

- Sovint realitza autònomament els hàbits bàsics de la vida diària però pot requerir supervisió o ajut en determinats contextos o situacions.
- Presenta un desenvolupament més lent en l'adquisició del llenguatge, és un llenguatge i comunicació més concret i immadur respecte a l'edat, amb dificultats en l'expressió i en la comprensió verbal. Pot requerir supervisió o ajut en determinats contextos o situacions per establir una comprensió i expressió del llenguatge funcional. Pot requerir el suport d'un SAAC.
- Sovint hi pot haver dificultat en la regulació de les emocions i de la conducta en determinades situacions o contextos i requereix el suport de l'adult per reconduir la situació.
- Sovint té dificultats per seguir les normes bàsiques de seguretat a l'escola a causa de la comprensió limitada del risc en situacions socials. Requereix supervisió en determinades situacions i/o contextos.

Àrea social

- Té interès social però la immaduresa que presenta en la comunicació i en el llenguatge pot afectar en les relacions socials amb els companys/anyes de la seva edat.
- Sovint hi pot haver situacions de conflicte i manca d'autoregulació de la conducta que requereix la intervenció de l'adult i es reconduïx amb l'adult. Hi pot haver autoagressió o heteroagressió de baixa intensitat, molt puntual.

Àrea conceptual

- A vegades presenta dificultats per desenvolupar els hàbits de treball i per accedir als aprenentatges amb criteris d'avaluació inferiors respecte al seu grup classe.
- Sovint requereix el suport o la supervisió de l'adult.

HABILITATS COGNITIVES

- Les seves funcions cognitives bàsiques i superiors faciliten la participació i el progrés per realitzar algunes activitats escolars senzilles de manera autònoma, i arriba a requerir suport addicional verbal i/o visual de l'adult per a la resta d'aquestes, per a les més complexes i/o abstractes o en situacions noves.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
CEEPSIR
Suport educatiu complementari de monitoratge

Nivell d'intensitat de suports 3

Descriptors de l'àmbit de la cognició

CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

- Pot adquirir autonomia en l'autocura i higiene personal. Sempre o gairebé sempre pot requerir supervisió o ajut de l'adult en determinats contextos o situacions.
- Presenta un desenvolupament més lent en l'adquisició del llenguatge, és un llenguatge i comunicació més concret i immadur respecte a l'edat, amb dificultats significatives en l'expressió i en la comprensió.
- Sempre o gairebé sempre requereix supervisió o ajut per establir una comprensió i expressió del llenguatge funcional.
- Hi pot haver dificultats en la regulació de les emocions i de la conducta en determinades situacions o contextos i sempre requereix la intervenció de l'adult. Hi poden haver autoagressions i heteroagressions.
- Sempre o gairebé sempre té dificultats per seguir les normes bàsiques de seguretat a l'escola a causa de la comprensió limitada del risc en situacions socials, requereix el suport o la supervisió de l'adult.

Àrea social

- Té interès social però la immaduresa que presenta en la comunicació i en el llenguatge pot afectar les relacions socials respecte als companys/anyes de la seva edat.
- Freqüentment hi pot haver situacions de conflicte i manca d'autoregulació de la conducta que requereix la intervenció de l'adult.
- Hi pot haver conductes d'autoagressió o heteroagressió més freqüents però es reconduïxen amb l'atenció i suport de l'adult.

Àrea conceptual

- A vegades es pot desorientar en espais del centre educatiu o en els exteriors. Identifica els seus referents i altres figures de l'escola.
- No sempre demana ajuda quan té alguna necessitat.
- Sempre o gairebé sempre requereix supervisió o ajut per mantenir l'atenció per desenvolupar els hàbits de treball i per accedir als aprenentatges amb criteris d'avaluació inferiors respecte al seu grup classe.

HABILITATS COGNITIVES

- Les seves funcions cognitives bàsiques i superiors faciliten la participació i el progrés per realitzar algunes activitats escolars senzilles de manera autònoma, i arriba a requerir suport addicional verbal i/o visual de l'adult per a la resta d'aquestes, per a les més complexes i/o abstractes o en situacions noves.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
Suport educatiu complementari de monitoratge
SIEI

Nivell d'intensitat de suports 4

Descriptors de l'àmbit de la cognició

CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

- Manca o escassa autonomia en els hàbits de la vida diària i, per tant, necessita ajuda molt individualitzada.
- Nul·la o escassa intencionalitat comunicativa.
- Absència o escassa presència de peticions, expressió de desitjos i/o intenció de compartir un objecte amb l'adult.
- En l'expressió del llenguatge s'observa l'absència d'un mitjà de comunicació que tendeix a produir conductes disruptives o desadaptatives.
- La seva comprensió és bastant limitada i es redueix a ordres molt senzilles (d'una acció) acompanyades de reforços gestuals.
- Aquestes pautes o formes d'interacció podrien anar acompanyades de cert tipus o grau de contacte ocular que de vegades no apareix.

Àrea social

- Molt poca relació amb l'entorn tant amb els iguals com amb els adults.
- Els seus interessos són molt restringits i limitats.

Àrea conceptual

- Dificultats importants per mantenir l'atenció en l'activitat que realitza durant... (un mínim de 3 minuts) , esperar el seu torn en una activitat de petit grup (màxim quatre alumnes), seguir instruccions elementals, ordres verbals senzilles donades individualment i per demanar ajuda quan li cal.

HABILITATS COGNITIVES

- Les seves funcions cognitives bàsiques i superiors comprometen la participació i el progrés en contextos escolars ordinaris i requereixen suports altament especialitzats i individualitzats per a la realització d'activitats escolars quotidianes.

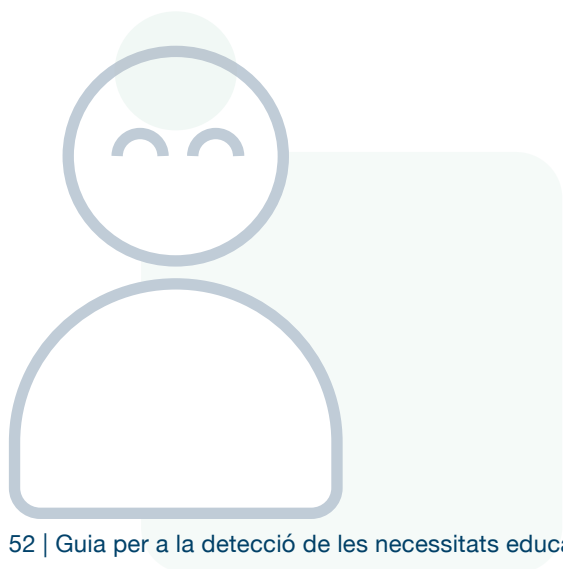
Modalitat d'escolarització

CEE
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports del centre d'educació especial

⊙ Quan un alumne/a, a més del nivell 3 d'aquest àmbit, ha patit una privació auditiva o lingüística severa i sostinguda en el temps, podria requerir els suports del nivell 4.

3.6

Àmbit de l'audició

Descripció de l'àmbit

El llenguatge humà és la capacitat que ens permet accedir a la informació, que ens facilita les relacions humanes més elaborades i que, en definitiva, ens permet conceptualitzar el món. La falta d'aquest llenguatge impactarà de manera molt greu en el desenvolupament global dels alumnes. Així doncs, l'audició és fonamental per al desenvolupament d'aquest llenguatge oral.

No totes les afectacions de l'audició tenen però, les mateixes conseqüències i, de la mateixa manera, no són l'únic predictor del desenvolupament del llenguatge oral. Altres factors com l'entorn familiar i social, la protetitació auditiva, l'estimulació rebuda i la coexistència amb d'altres dificultats, també hi tenen un paper molt important.

En el cas d'alumnes que presenten pèrdues auditives lleus o moderades, habitualment s'observa un baix impacte en el desenvolupament del llenguatge oral a nivell formal. En canvi, la informació que els arriba és limitada. En aquests casos, la pèrdua auditiva pot comportar un endarreriment en l'aprenentatge i en l'adquisició de coneixements, una afectació en les relacions interpersonals així com en l'autoestima.

En el cas d'alumnes que presenten pèrdues auditives severes i pregones, s'observa un desenvolupament del llenguatge oral altament compromès. En aquests casos, si no es fa ús de pròtesis auditives adequades i no es rep intervenció logopèdica primerenca, es corre el risc de patir privació lingüística. La privació lingüística genera una síndrome que comporta greus conseqüències per no haver desenvolupat un llenguatge natural durant els primers anys de vida.

Així doncs, quan l'escola dissenya la resposta educativa per a l'alumnat amb pèrdues auditives ha de plantejar com respondre als dos factors que impliquen més aïllament i dificultats a aquests alumnes:

Eines de valoració

Guió d'entrevista

→ [Annex 10](#)

Guió per a la conversa de la làmina

→ [Annex 11](#)

Làmina

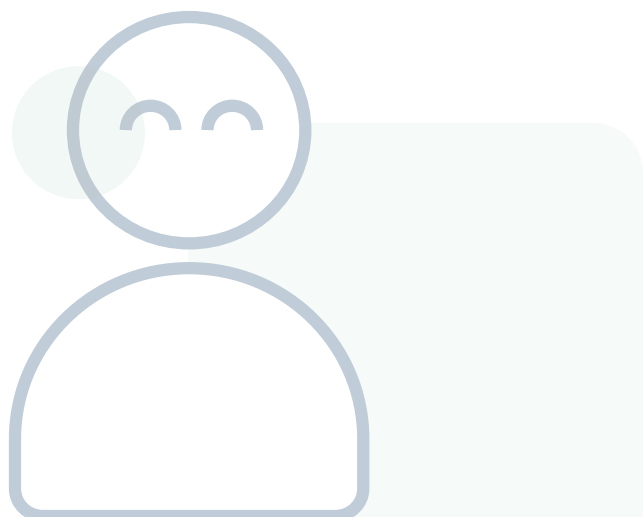
→ [Annex 12](#)

la privació auditiva i la privació lingüística. Cal garantir que el codi lingüístic amb què es vehiculen els aprenentatges sigui totalment accessible. Per a alguns alumnes aquest codi serà la llengua oral; per a d'altres, la llengua de signes, i per a d'altres, qualsevol dels dos codis amb suports augmentatius.

Atès que el desenvolupament del llenguatge té un període crític, és important remarcar que a l'entrada a l3 els alumnes amb pèrdua auditiva ja haurien d'haver desenvolupat un llenguatge adequat a la seva edat, sigui en llengua oral o en llengua de signes. En cas que no sigui així, és imprescindible que s'apliquin les mesures i els suports educatius adients.

Per això, dins del col·lectiu d'alumnes amb pèrdua auditiva hi podem trobar des d'alumnes que no tenen cap necessitat específica de suport educatiu, sempre que s'apliquin mesures d'accessibilitat i es tinguin en compte les limitacions dels ajuts tècnics, fins a alumnes que tenen una elevada necessitat d'intensitat de suports educatius.

Quan un alumne amb sordesa ha patit privació lingüística severa i de manera sostinguda en el temps, és habitual que, per la falta de llenguatge, l'endarreriment en els aprenentatges i la poca interacció amb els altres acabi desenvolupant un funcionament intel·lectual i adaptatiu propi de les necessitats que tenen els alumnes de l'àmbit de la cognició o de l'àmbit de la comunicació i la relació.

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 0

Descriptors de l'àmbit d'audició (A)

- Fa un ús del llenguatge adequat a l'edat i la seva comunicació és eficaç.
- Pot accedir a la informació auditiva, per via oral, amb pròtesis auditives o sense.
- El seu llenguatge oral segueix els patrons evolutius normals.
- Pèrdua auditiva.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
No reserva plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, POE, etc.
CREDA: Seguiment / assessorament logopèdia/ psicopedagògic i audioprotètic

Descriptors de l'àmbit d'audició (B)

- Fa un ús del llenguatge adequat a l'edat i la seva comunicació és eficaç.
- Pot accedir a la informació auditiva, per via oral, amb pròtesis auditives.
- El seu llenguatge oral segueix els patrons evolutius normals però amb retard o en procés d'adquisició.
- Pèrdua auditiva.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari.
No reserva plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, POE, etc.
CREDA: Atenció logopèdica / psicopedagògica i audioprotètica
Mesures d'accés (microfonia remota)

Nivell d'intensitat de suports 3

Descriptors de l'àmbit d'audició (A)

- Fa servir el llenguatge amb funció comunicativa.
- Accedeix a la informació oral per via auditiva però no de manera completa.
- Per accedir als aprenentatges necessita el suport intensiu a l'audició i el llenguatge.
- Desenvolupa el llenguatge oral però amb dificultats en algun dels nivells lingüístics: fonètica, fonologia, morfologia, sintaxi, semàntica, lèxic i/o pragmàtica.
- Es pot beneficiar de suports augmentatius al llenguatge oral.
- Pèrdua auditiva bilateral neurosensorial moderada, severa o pregona.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari amb SIAL
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
SIAL
CREDA: Atenció logopèdica / psicopedagògica i audioprotètica
Mesures d'accés (microfonia remota)

Descriptors de l'àmbit d'audició (B)

- Fa un ús de la comunicació oral molt limitat.
- Accedeix a la llengua oral per via auditiva, amb pròtesi o sense, però l'audició no està garantida cosa que limita el desenvolupament del llenguatge oral i compromet la comunicació.
- Tot i que ha patit un període de privació lingüística i auditiva, té capacitat per aprendre i desenvolupar la llengua de signes catalana.
- Per accedir als aprenentatges necessita el suport intensiu a l'audició i el llenguatge en un entorn d'accés en llengua de signes catalana.
- Pèrdua auditiva bilateral neurosensorial moderada, severa o pregona.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari amb SIAL bilingüe intermodal
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
SIAL
CREDA: Atenció logopèdica / psicopedagògica i audioprotètica
Mesures d'accés (microfonia remota)
Accés als aprenentatges i a la informació en llengua de signes catalana (LSC)

3.7

Àmbit de la visió

Descripció de l'àmbit

Parlar de la visió és molt més complex que parlar dels ulls. La visió és molt més que la vista, és un sistema visual que implica entendre per aprendre. És un procés fonamental en l'aprenentatge educatiu. Gairebé el 80% de la informació que rebem arriba al cervell a través de la visió i aquesta permet una percepció global i integradora amb els altres sentits.

El sistema visual és una unitat funcional formada pels ulls, per la xarxa de vies òptiques que transmeten els impulsos nerviosos i el cervell.

L'alumnat amb necessitats de suport associades a aquest àmbit presenta una alteració congènita o adquirida en qualsevol nivell del sistema visual. Així doncs, pot afectar els ulls, les vies òptiques i al cervell i en condiciona el desenvolupament. Aquest fet provoca una distorsió en la percepció del món i implica fer-ne una construcció analítica i seqüencial, en què el tacte pren un lloc prioritari. Aquest procés requereix més temps per copsar la globalitat.

Les alteracions en el sistema visual comporten una disminució important de la visió que es pot manifestar en diferents graus, des d'una baixa visió lleu o moderada fins a una ceguesa total. A més, i a causa de l'origen de l'afectació que la provoca, no és susceptible de ser compensada amb correcció òptica.

D'altra banda, és important considerar que l'alumnat amb aquestes necessitats de suport és molt divers. Seria difícil trobar dos alumnes amb un mateix perfil visual. La variabilitat està en funció del tipus de visió, de la funcionalitat, de les ajudes òptiques personalitzades i del pronòstic estable o evolutiu de la patologia causant de la baixa visió.

Caldrà fer un acompanyament emocional i educatiu que incideixi en la gestió emocional tot facilitant les habilitats d'afrontament a la vida diària i l'autonomia a partir de les necessitats de cada alumne/a.

Eines de valoració

Guió d'entrevista

➔ [Annex 13](#)

Pauta d'observació per a infantil

➔ [Annex 14](#)

Pauta d'observació per a primària

➔ [Annex 15](#)

Pauta d'observació per a secundària

➔ [Annex 16](#)

Produccions de l'alumne/a

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 0

Descriptors de l'àmbit de la visió	<p>Alumnat amb baixa visió lleu o moderada, amb agudesa visual aproximadament d'entre $\leq 50\%$ i $\geq 30\%$.</p> <ul style="list-style-type: none">• Necessita alguns suports i habilitació de l'entorn per poder facilitar l'accessibilitat i minimitzar les barreres d'accés a l'aprenentatge i a la participació.• Perd informació de l'entorn degut a una percepció limitada (manca de precisió, pèrdua de detalls de lluny o a prop, afectació en la mobilitat...) que pot afectar d'altres àmbits del desenvolupament.
Modalitat d'escolarització	<p>Centre ordinari No reserva de plaça</p>
Mesures i suports	<p>Mesures i suports de centre MESI, POE, etc. Assessorament puntual del CREDV-ONCE</p>

Nivell d'intensitat de suports 2

Descriptors de l'àmbit de la visió	<p>Alumnat amb baixa visió amb agudesa visual orientativa 5 a 30%. L'alumnat d'aquesta categoria pot extreure informació a través de l'escriptura i/o expressió gràfica preferentment amb tinta i amb adaptacions tècniques individualitzades.</p> <ul style="list-style-type: none">• Hi ha prou visió per accedir a la informació, si bé cal presentar-la d'una determinada manera a l'alumne/a perquè hi accedeixi visualment (llum, contrast, distància, mida, postura).• L'adquisició de la lectoescriptura és similar a la dels companys amb visió amb un ritme de desenvolupament i aprenentatge més lent, amb eines, recursos i suports específics.• Necessita utilitzar suport auditiu.• Altres tasques acadèmiques poden estar greument afectades (grafomotricitat, psicomotricitat).• Hi pot haver una percepció parcial o errònia de la informació visual. <p>Alumnat amb ceguesa i codi lectoescriptor Braille. Agudesa visual orientativa de 0 a 5%. L'alumnat d'aquesta categoria no pot utilitzar la visió per extreure informació de l'entorn i explorar objectes.</p> <ul style="list-style-type: none">• L'aprenentatge no passa per la imitació, cal modelar amb guia física l'aprenentatge de determinades habilitats psicomotrius i d'altres tipus.
---	---

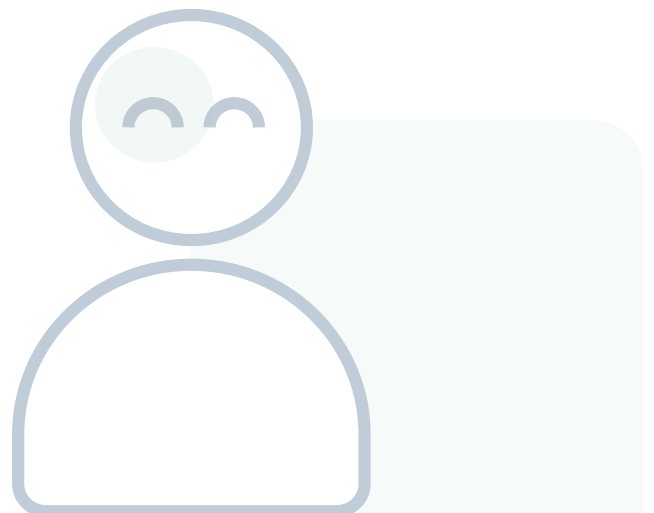
- Hi ha una percepció hàptica del volum i forma dels objectes a través de la informació sensorial propioceptiva i tàctil obtinguda de manera intencional, amb inversió d'un temps superior al que inverteixen companys amb visió.
- Aprenentatge lectoescriptor de codi diferent al visual, més lent, ja que és analític, amb implicació important del tacte i l'audició.
- Hi pot haver dificultats en la percepció dels processos per establir la relació entre uns aspectes o situacions amb d'altres.
- Necessita aprendre tècniques específiques en mobilitat i orientació de l'entorn físic (posició, ubicació, direcció, distància, mobilitat).
- De vegades pot presentar un excessiu centrament en si mateix, amb dependència externa.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
Suport educatiu del mestre/a itinerant del CREDV-ONCE
Assessorament del CREDV-ONCE

3.8

Àmbit de la motricitat

Descripció de l'àmbit

L'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu en aquest àmbit és aquell que presenta una afectació motora que repercuteix en el moviment, en el control postural, en la manipulació i en el desplaçament. Poden requerir suports específics, tècnics i especialitzats.

L'afectació motora és variada atenent l'origen, la localització, l'etiologia, el moment d'inici i sobretot per les conseqüències que es generin de la interacció de l'alumnat en l'entorn escolar.

L'afectació motora pot coexistir amb d'altres àmbits com poden ser el de la cognició, el de la comunicació i relació i el de l'emoció, el pensament i la conducta.

A continuació, definim les àrees més significatives de l'àmbit:

- **Mobilitat, postura i desplaçament.** Les dificultats de desplaçament poden ser per absència o inestabilitat en la marxa, a causa d'alteracions en l'equilibri estàtic i dinàmic, en la coordinació i/o debilitat o rigideses corporals. En conseqüència, poden fer ús d'ajudes tècniques (caminadors, cadira de rodes, crosses, etc.) com a facilitadors per realitzar els desplaçaments de manera més autònoma. Les alteracions en la postura poden comportar dificultats en l'alineació corporal, és a dir, tenen dificultats per adaptar les diferents parts del seu cos als canvis posturals. Pot necessitar suport en l'execució de les activitats en la vida diària.
- **Manipulació.** Poden presentar afectacions en la coordinació dels membres superiors, en la premsió manual, a vegades per moviments involuntaris, per manca de força i/o per rigidesa articular. Pot interferir en el desenvolupament de continguts curriculars, en l'escriptura i en l'expressió gràfica, de manera que requereixi suports per accedir als aprenentatges i facilitar la participació.

Eines de valoració

Guió d'entrevista i orientacions per a l'observació

➔ [Annex 17](#)

Produccions de l'alumne/a

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 0

Descriptors de l'àmbit de la motricitat	<ul style="list-style-type: none">• Pot requerir habilitació de l'entorn per poder participar-hi.• Pot necessitar suport en el desplaçament.• Pot requerir ajuts tècnics per participar en les activitats educatives.• Pot requerir suport en les activitats de la vida diària.
--	--

Modalitat d'escolarització	Centre ordinari No reserva plaça
-----------------------------------	-------------------------------------

Mesures i suports	Mesures i suports de centre MESI, POE, etc. Suport educatiu complementari de monitoratge SEEM Fisioterapeuta EAP
--------------------------	---

Nivell d'intensitat de suports 1

Descriptors de l'àmbit de la motricitat	<ul style="list-style-type: none">• Pot requerir habilitació de l'entorn per poder participar-hi amb el suport puntual de l'adult.• Pot requerir suport en el desplaçament amb supervisió malgrat que disposi dels ajuts tècnics.• Necessita ajuts tècnics per a la participació en les activitats educatives.• Requereix suport puntual en les activitats de la vida diària.• Pot requerir sistemes augmentatius alternatius per a la comunicació.• Pot requerir suport degut al seu estat físic i emocional.
--	---

Modalitat d'escolarització	Centre ordinari sense barreres arquitectòniques Reserva de plaça
-----------------------------------	---

Mesures i suports	Mesures i suports de centre. Suport educatiu complementari de monitoratge puntual SEEM Fisioterapeuta de l'EAP seguiment puntual
--------------------------	---

Nivell d'intensitat de suports 2

Descriptors de l'àmbit de la motricitat

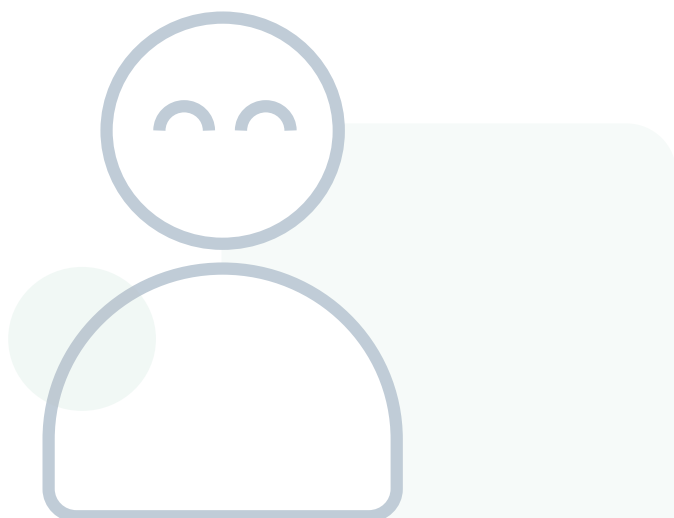
- Pot requerir habilitació de l'entorn per poder participar amb el suport constant de l'adult.
- Pot requerir suport en el desplaçament amb suport i supervisió constant malgrat que disposi dels ajuts tècnics.
- Requereix suport constant en les activitats de la vida diària.
- Necessita sistemes augmentatius o alternatius per a la comunicació.
- Requereix suport degut al seu estat físic i emocional.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari sense barreres arquitectòniques
Reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre.
Suport educatiu complementari de monitoratge extensiu
SEEM
Fisioterapeuta de l'EAP seguiment habitual

3.9

Àmbit de l'aprenentatge

Descripció de l'àmbit

Aquest àmbit fa referència a les dificultats que presenta l'alumne a l'hora d'aprendre i que no són atribuïbles al seu funcionament intel·lectual sinó a la seva organització mental. Més enllà de la dificultat en l'adquisició i consolidació de la lectura, l'escriptura, el càlcul, el raonament lògic, etc., poden també presentar dificultats en l'ús de conceptes d'espai-temps, a mantenir l'atenció en tasques que requereixen concentració, etc. En definitiva, presenten dificultats en el fet de poder organitzar i transformar les experiències en aprenentatges, tot i haver seguit una escolarització regular.

Aquest àmbit recull tant les dificultats que condicionen l'aprenentatge vinculades a les funcions executives enteses com un conjunt de capacitats o habilitats cognitives necessàries per regular la pròpia conducta (flexibilitat cognitiva, control emocional, control inhibitori, memòria de treball, planificació, presa de decisions, etc.) com les dificultats greus d'aprenentatge observades a través de la valoració de funcions bàsiques per a l'aprenentatge (lectura, escriptura, càlcul, resolució de problemes, etc.), així com d'altres aspectes que hi puguin estar vinculats.

La valoració d'aquest àmbit s'ha de realitzar a partir de 3r de primària.

Eines de valoració

Guió d'entrevista

→ [Annex 18](#)

Produccions de l'alumne/a

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 0

Descriptors de l'àmbit de l'aprenentatge

- Presenta dificultat persistent en l'adquisició de les funcions executives que repercuteix significativament en l'aprenentatge per sota del nivell educatiu.
- Presenta dificultat persistent en l'adquisició de les habilitats funcionals bàsiques (lectura, escriptura i matemàtica) que repercuteix significativament en l'aprenentatge per sota del nivell educatiu.

Modalitat d'escolarització

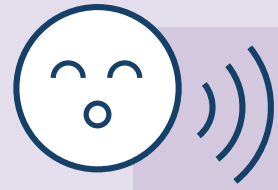
Centre ordinari
No reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, POE, etc.

3.10

Àmbit del llenguatge oral

Descripció de l'àmbit

El llenguatge és la capacitat humana que ens permet comunicar-nos amb els altres a partir d'un codi compartit que cal aprendre. Naixem amb la capacitat per desenvolupar el llenguatge però, per desenvolupar-lo, cal un procés d'ensenyament-aprenentatge en l'entorn on vivim.

L'adquisició del llenguatge es dona en un espai social i compartit per adults i infants en què té lloc un procés interactiu entre els que dominen el llenguatge i els que l'han d'aprendre. L'infant ha de ser part activa per adquirir el llenguatge i l'adult ha d'adaptar la seva intervenció, precisament, per facilitar-li'n l'adquisició.

L'escola és un context afavoridor i té un paper fonamental en la tasca d'estimulació del llenguatge iniciada a l'entorn familiar i és per això que planifica i preveu l'ensenyament de la competència lingüística i comunicativa en totes les etapes educatives.

En general, podem dir que tots els infants adquireixen el llenguatge de manera natural i seguint uns patrons evolutius semblants. Però hi ha alumnes que, per diferents raons, no desenvolupen el llenguatge de manera òptima o, almenys, com seria esperable per l'edat que tenen. Això pot ser degut a diferents factors, alguns relacionats amb les característiques del mateix alumne, i d'altres més relacionats amb les oportunitats d'interacció lingüística que li ofereix el seu entorn.

Quan es detecten dificultats específiques de parla i/o llenguatge, caldrà identificar-les per tal de veure quin és el grau d'alteració o de dificultat i el tipus d'intervenció que caldrà dur a terme. Per això, serà clau tenir en compte algunes variables com ara les següents:

- L'origen de la dificultat. Caldrà veure si les dificultats de llenguatge o de parla són específiques o són secundàries a una altra condició. Si les dificultats de llenguatge estan relacionades amb l'àmbit cognitiu, amb l'àmbit de la comunicació i la relació o es veuen

Eines de valoració

Guió d'entrevista

→ [Annex 19](#)

Guió per la conversa de la làmina

→ [Annex 11](#)

Làmina

→ [Annex 12](#)

Comportaments lingüístics

→ [Annex 20](#)

determinades per una exposició insuficient al català en un context de multilingüisme, la intervenció en llenguatge pot requerir un abordatge més global o des d'altres àmbits.

- El nivell de competència lingüística que mostra l'alumne/a, queda descrit a partir de la classificació dels comportaments lingüístics proposada pels CREDA. Les dificultats observades han de ser suficients per ser considerades un retard greu en l'adquisició de la parla i/o el llenguatge.
- L'edat de l'alumne/a. Un comportament lingüístic pot ser l'adient per a una edat però alterat per a una altra. És necessari conèixer quines són les etapes de desenvolupament del llenguatge per tal de detectar quan un alumne està adquirint el llenguatge seguint els paràmetres evolutius o quan ho està fent amb alteracions o retard. En aquests casos pot requerir un suport addicional o intensiu.

Descriptors i nivells d'intensitat de mesures i suports

Nivell d'intensitat de suports 0

Descriptors de l'àmbit del llenguatge oral (A)

- Presenta retard en l'adquisició del llenguatge i/o la parla, l'alumne sap què dir i com. Hi ha errors en la forma del llenguatge però la seva competència lingüística no està gaire allunyada del que seria esperable per edat.
- Cal tenir en compte que hi ha alumnes amb dificultats de llenguatge secundàries a altres motius NESE que requereixen un abordatge d'estimulació del llenguatge més global, com ara:
 - Alumnes amb dificultats importants de comunicació o en l'ús del llenguatge.
 - Alumnes amb un coneixement limitat de l'entorn, ja sigui perquè han tingut molt poques experiències o perquè el seu ritme de desenvolupament és més lent.
 - Alumnes que parlen una llengua 1 molt diferent del català i que encara no tenen prou coneixement de la llengua vehicular.

Modalitat d'escolarització

Centre ordinari
No reserva plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre MESI, MALL, POE, etc.
Intervenció en petit grup d'estimulació del llenguatge

Descriptors de l'àmbit del llenguatge oral (B)

- Presenta greus dificultats en el llenguatge i/o la parla que indiquen un desenvolupament lingüístic molt retardat respecte al que correspondria per edat.
- Té interès per la comunicació i manifesta la intenció comunicativa amb emissions de dues o tres peces lèxiques com a mínim. En el cas d'alumnes amb NESE de l'àmbit cognitiu o de comunicació i relació, cal que hi hagi intenció comunicativa manifestada amb emissions de tres o més peces lèxiques.
- Sap el que vol dir però ho fa amb errors de llenguatge formals que, per edat, haurien d'estar superats.
- Pot presentar dificultats de tipus fonològic, perquè encara no ha adquirit els contrastos esperables per edat, perquè els està adquirint a partir de patrons erronis o perquè presenta una causa neurològica o orgànica.

**Modalitat
d'escolarització**

Centre ordinari
No reserva de plaça

Mesures i suports

Mesures i suports de centre
Intervenció logopèdica del CREDA

04

Glossari

A

AAIDD

Associació Americana de Discapacitats Intel·lectuals i del Desenvolupament

AIS

Aula integral de suport

Agudesa visual

És la capacitat del nostre sistema visual per distingir detalls de manera nítida a una distància i condicions determinades.

B

Bilingüe intermodal

Fa referència al projecte educatiu de centre en el qual coexisteixen la llengua de signes catalana com a matèria d'estudi i la llengua vehicular en la comunicació i l'accés al currículum escolar, i les llengües orals i escrites oficials, que també són objecte d'aprenentatge.

C

CEB

ConSORCI d'Educació de Barcelona

CEE

Centre d'educació especial

CEEPSIR

Centre d'Educació Especial Proveïdor de Serveis i Recursos

Comportament lingüístic

Ús que fa l'alumne/a del codi lingüístic per expressar-se i/o comunicar les seves intencions. A partir d'aquest ús, es descriu una gamma de vuit comportaments lingüístics.

CREAC

Centre de Recursos Educatius de l'Àmbit Cognitiu

CREDA

Centre de Recursos Educatius per a Deficients Auditius

CREDV

Centre de Recursos Educatius per a Deficients Visuals

CRETDIC

Centre de Recursos Educatius per a Alumnes amb Trastorns del Desenvolupament i la Conducta

D**Descriptors**

Són l'explicació dels diferents nivells d'intensitat de suport basats en les capacitats, habilitats i destreses més funcionals de la persona. Estan vinculats a aspectes personals i socials propis de la conducta adaptativa.

DSM

Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals (sigles en anglès de Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders)

E**Educació inclusiva**

Procés d'identificar i respondre a la diversitat de les necessitats de tot l'alumnat a través de més participació en l'aprenentatge, les cultures i les comunitats, i reduint l'exclusió en l'educació. L'educació inclusiva implica canvis i modificacions en continguts, aproximacions, estructures i estratègies, amb una visió compartida que inclou tots els nens nenes amb la convicció que és la responsabilitat del sistema regular i educar tots els infants. (UNESCO, 2003)

EAP

Equip d'assessorament psicopedagògic

EIS

Escala d'Intensitat dels Suports per a Infants i Adolescents

F**Funcions bàsiques per a l'aprenentatge**

Fan referència a les habilitats funcionals per a la lectura, l'escriptura i les matemàtiques.

Funcions cognitives bàsiques

Són aquelles que responen a processos mentals com la percepció, l'atenció, la memòria o l'orientació.

Funcions cognitives superiors

Són aquelles pròpiament humanes, com el pensament, el llenguatge i el raonament.

Funcions executives

Són un conjunt de capacitats cognitives necessàries per controlar i regular la pròpia conducta.

I

Inclusió

La inclusió té a veure sobretot amb el fet d'oferir una proposta educativa de qualitat a tot l'alumnat, garantint en tot moment la presència, la participació i el progrés en l'aprenentatge. Implica combatre qualsevol forma d'exclusió en tots els àmbits de la vida i es considera un procés sense fi i en constant revisió.

L

LEC

Llei d'educació de Catalunya

LSC

Llengua de signes catalana

M

MALL

Mestre/a d'audició i llenguatge

Mesures

Són les accions i actuacions organitzades pels centres destinades a facilitar l'accés a l'aprenentatge i a la participació, a fi de permetre el progrés de tots els alumnes, prevenir les dificultats de l'aprenentatge i assegurar un ajustament millor entre les capacitats dels alumnes i el context educatiu. Aquestes mesures incideixen en tots els àmbits de l'educació.

Microfonia remota

És un suport que fa referència a diferents tecnologies per transmetre la informació auditiva des d'un emissor a un o més receptors.

N

NEE

Necessitats educatives especials

NESE

Les necessitats específiques de suport educatiu s'identifiquen i s'avaluen considerant el funcionament de l'alumne dins del seu context educatiu, independentment de la seva condició personal i social, amb l'objectiu de

proporcionar-li els suports necessaris per afavorir-ne l'aprenentatge en condicions d'equitat.

O

OMS

Organització Mundial de la Salut

P

POE

Professor/a d'orientació educativa

R

RTI

Model de resposta a la intervenció

S

SEE

Serveis educatius específics

SEEM

Servei Educatiu Específic de Motòrics

SIAL

Suports intensius a l'audició i llenguatge

SIEI

Support Intensiu a l'Educació Inclusiva

Suport educatiu complementari de monitoratge

Professional d'atenció educativa de què disposa el centre per donar resposta a les necessitats de l'alumnat i reduir les barreres per a l'aprenentatge i la participació, vetllant per la inclusió del que es troba en situació de risc.

Suports

Són els recursos personals, metodològics i materials —inclosos els tecnològics— i els ajuts contextuals i comunitaris que els centres utilitzen per aconseguir que les mesures planificades siguin efectives i funcionals, i contribueixin a assolir l'èxit educatiu de tots els alumnes. Aquests suports incideixen en tots els àmbits de l'educació.

T

TEI

Tècnic en educació infantil

05

Bibliografia i webgrafia

Adam-Alcocer, A.; Giné-Giné, C. (2013). “Escala d'intensitat dels suports per a infants i adolescents”. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 31 (1), p. 111-117.

Asociación Americana de Psiquiatría (2013). *Guía de consulta de los criterios diagnósticos del DSM5*.

Asociación Americana de Psiquiatría (2013). *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales* (5a ed.)
<https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>.

Barrios, J. L. et al. (2018). TEA. *Una guía per a la comunitat educativa*. Generalitat Valenciana.

Bolea, E.; Cárcel, E. (2019). Eix 3. *L'avaluació psicopedagògica: principis. Una concepció de l'avaluació com un procés permanent d'indagació col·legiada*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Booth, T.; Ainscow, M. (2006). *Guia per a l'avaluació i millora de l'escola inclusiva*. Center for Studies on Inclusive Education Mark Vaughan (traduït al català per Gordon Porter, Pere Pujolàs, Jesús Soldevila i Roger Slee).

Cárcel, E.; Bolea, E. (2019). Eix 5. *Estratègies i instruments d'indagació. L'avaluació psicopedagògica com artesia*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Castillejo, M. J. (2011). “Entrevista a Gerardo Echeita”. *Diario de Navarra*, 18-12-2011.

Crespo, P.; González, D.; Jiménez J. E.; Rodríguez, C. (2013). “El modelo de respuesta a la intervención en la Comunidad Autónoma de Canarias. Nivel 2 de intervención”. *Revista de Psicología y Educación*, 8 (2) p. 187-203.

Echeita, G.; Calderón I. (2014). “Obstacles a la inclusió: qüestionant concepcions i pràctiques sobre l'avaluació psicopedagògica”. *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació*, núm. 41.
<https://raco.cat/index.php/AmbitsAAF/article/view/368751/462604>.

Adam-Alcocer, A.; Giné-Giné, C. (2013). "Escala d'intensitat dels suports per a infants i adolescents". *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 31 (1), p. 111-117.

Asociación Americana de Psiquiatría (2013). *Guía de consulta de los criterios diagnósticos del DSM5*.

Asociación Americana de Psiquiatría (2013). *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales* (5a ed.)
<https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>.

Barrios, J. L. et al. (2018). TEA. *Una guía per a la comunitat educativa*. Generalitat Valenciana.

Bolea, E.; Cárcel, E. (2019). Eix 3. *L'avaluació psicopedagògica: principis. Una concepció de l'avaluació com un procés permanent d'indagació col·legiada*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Booth, T.; Ainscow, M. (2006). *Guia per a l'avaluació i millora de l'escola inclusiva*. Center for Studies on Inclusive Education Mark Vaughan (traduït al català per Gordon Porter, Pere Pujolàs, Jesús Soldevila i Roger Slee).

Cárcel, E.; Bolea, E. (2019). Eix 5. *Estratègies i instruments d'indagació. L'avaluació psicopedagògica com artesanía*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Castillejo, M. J. (2011). "Entrevista a Gerardo Echeita". *Diario de Navarra*, 18-12-2011.

Crespo, P.; González, D.; Jiménez J. E.; Rodríguez, C. (2013). "El modelo de respuesta a la intervención en la Comunidad Autónoma de Canarias. Nivel 2 de intervención". *Revista de Psicología y Educación*, 8 (2) p. 187-203.

Echeita, G.; Calderón I. (2014). "Obstacles a la inclusió: qüestionant concepcions i pràctiques sobre l'avaluació psicopedagògica". *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació*, núm. 41.
<https://raco.cat/index.php/AmbitsAAF/article/view/368751/462604>.

Elizondo, C. (2022). *Neuroeducación y diseño universal para el aprendizaje: una propuesta práctica para el aula inclusiva*. Barcelona: Octaedro.

Elizondo C. "Orientación inclusiva. Orientación extraordinaria". A: Huguet Comelles, T.; Liesa Hernández, E.; Serra-Capallera, Joan (coord.). *El asesoramiento psicopedagógico a debate*. Barcelona: Graó, novembre 2022, p. 53-64.

Fletcher, J. M.; Vaughn, Sh. (2009). "Response to Intervention: Preventing and Remediating Academic Difficulties". *Child Development Perspectives. Society for Research on Child Development*. doi: 10.1111/j.1750-8606.

Font i Roure, J. (2004). "L'avaluació de la conducta adaptativa: noves aportacions per a la seva comprensió i mesura". *Suports: revista catalana d'educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 8, núm. 1, p. 28-41.
<https://raco.cat/index.php/Suports/article/view/102251>

Fuchs, D.; Fuchs, L. S. (2006). "Introduction to response to intervention: What, why and how valid is it?". *Reading Research Quarterly*, núm. 41, p. 93-99.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa. *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. 2a ed., juliol 2004.

Generalitat de Catalunya (2009). Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació. DOGC núm. 5422.

Generalitat de Catalunya (2017). Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. DOGC núm. 7477.

Generalitat de Catalunya (2018). Resolució de 26 d'abril de 2018 de la Direcció General d'Educació Infantil i Primària, que estableix el procediment que cal seguir i els protocols que han d'utilitzar els equips d'assessorament i orientació psicopedagògics (EAP) per elaborar l'informe de l'EAP de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu, l'informe de l'EAP de l'alumne amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides, i l'informe de l'EAP d'escolarització de l'alumne en la formació professional i en els programes professionalitzadors.
RDE Repositori del Departament d'Educació

Generalitat de Catalunya (2021). Decret 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i de procediment d'admissió en els centres del Servei Educatiu de Catalunya. DOGC núm. 8344.

Generalitat de Catalunya (2024). RESOLUCIÓ EDU/465/2024, de 22 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2024-2025. DOGC núm. 9109.

Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació.
<https://projectes.xtec.cat/educacioinclusiva/mesures-i-suports/> (2024)

Giné, C.; Duran, D.; Font, J.; Miquel, E. *La educación inclusiva: De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado* (2009). Barcelona: ICE, Universitat de Barcelona: Horsori.

Huguet, T.; Liesa, E.; Serra-Capallera, J. et al. (2022). *El asesoramiento pedagógico a debate*. Graó Edicions, p. 101-104.

Instituto Foral de Asistencia Social. Bizkaia (2011). *Instrumento de diagnóstico y evaluación de las capacidades adaptativas (IDECA)*.
https://www.ifas.bizkaia.eus/fitxategiak/dokumentuak/IDECA_cas.pdf?hash=3c437a4aadae200dc5da9075d4fb9073

Jiménez, J. E. (2019). *El modelo de respuesta a la intervención: Un enfoque preventivo para el abordaje de las dificultades específicas de aprendizaje*. Universidad de la Laguna.

Lago, J. R.; Onrubia, J. (2022). *Innovación y mejora de la práctica educativa: una estrategia colaborativa*. Editorial Octaedro.

Luckasson et al. *Mental Retardation. Definition, classification and systems of supports (10th ed.)*. Washington, DC: American Association on Mental Retardation.

Márquez, A. (2018). "Evaluamos las necesidades del alumnado... ¿Evaluamos las necesidades del aula?". *Aula de Innovación Educativa*, Editorial Graó, núm. 27.

<https://chile.grao.com/contenido/evaluamos-las-necesidades-del-alumnado-evaluamos-las-necesidades-del-aula-35983>

Martínez Ribot, N. (2022). "El decret d'escola inclusiva cinc anys després, un desplegament insuficient?". *Debats de Catalunya Social*, núm. 65.

https://www.tercersector.cat/sites/default/files/2022-11/2022-11_t3s_dossier_catalunya_social_el_desplegament_del_decret_descola_inclusiva_cinc_anys_despres_vweb.pdf

Ministerio de Asuntos Sociales y Agenda 2030 (2024). Real decreto 888/2022, de 18 de octubre, por el que se establece el procedimiento para el reconocimiento, declaración y calificación del grado de discapacidad. BOE-A-2022-17105.

Miño, R.; Lozano, P. (2022). "Decret d'educació inclusiva: aportacions i limitacions per a garantir l'equitat educativa". *El reptes de l'educació a Catalunya. Anuari 2022*, Fundació Bofill.

Monereo, C. (2022). "La formación de identidad asesora: crear contextos de intervención a través del diálogo asesor". A: Huguet Comelles, T.; Liesa Hernández, E.; Serra-Capallera, Joan (coord.). *El asesoramiento psicopedagógico a debate*. Barcelona: Graó, noviembre 2022, p. 101-104.

Organización Mundial de la Salud (2019-2021). *Clasificación Internacional de Enfermedades, undécima revisión*.

Padín, N.; Pujadó, M. (2023). "Educació inclusiva: cinc anys després de l'aprovació del decret". *El Diari de l'Educació*.

Porter, G. L. (2001). "Elements crítics per a escoles inclusives. Creant l'escola inclusiva: una perspectiva canadenca basada en 15 anys d'experiència". *Suports: revista catalana d'educació especial i atenció a la diversitat*, 5 (1), p. 94-107.

Pujolàs, P. (2005). *Aprendre junts alumnes diferents: els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo.

Saura, V. "Gordon Porter: «Agafeu els recursos de l'escola especial i poseu-los al servei de la inclusió»". *Diari de l'Educació*.

<https://icd.who.int/browse11>.

Abril 2014.

Saura, V. (2022). "El movimiento por la escuela inclusiva de Cataluña habla de «decepción, impotencia y rabia»". *El Diario de la Educación*, abril 2022.

Servicio de Información sobre discapacidad (2012). Clasificación internacional del funcionamiento, de la discapacidad y de la salud: versión para la infancia y adolescencia.

<https://sid-inico.usal.es/documentacion/clasificacion-internacional-del-funcionamiento-de-la-discapacidad-y-de-la-salud-version-para-la-infancia-y-adolescencia-cif-ia/>

Slee, Roger (2012). La escuela extraordinaria. *Exclusión, escolarización y educación inclusiva*. Madrid: Morata.

Síndic de Greuges de Catalunya (2021). *L'Educació inclusiva a Catalunya*.

Soldevila, Jesús et al. "Inclusive practices. The role of the support teacher". *Aula Abierta*, vol. 46, 2017, p. 49-56. Universidad de Oviedo.

Sparrow, S. S.; Cicchetti, D. V.; Saulnier, C. A. (2016). *Vineland-3: Vineland Adaptive Behavior Scales*. PsychCorp.

Thomson, J. R. et al. (2010). "Conceptualizando los apoyos y las necesidades de apoyo de personas con discapacidad intelectual". *Siglo Cero: Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, núm. 233, p. 7.

Ubieto, J. R. (2012). *La construcción del caso en el trabajo en red: teoría y práctica*. Barcelona: Editorial UOC.

UNESCO (1994). *Declaración de Salamanca y marco de acción para las necesidades educativas especiales*. UNESCO-Ministerio de Educación y Ciencia de España.

UNESCO (2008). *La educación inclusiva: el camino hacia el futuro: Conclusiones y recomendaciones de la 48ª reunión de la Conferencia Internacional de Educación (CIE)*. París: UNESCO.

UNESCO (2021). *Hacia la inclusión en la educación: situación, tendencias y desafíos. 25 años después de la Declaración de Salamanca de la UNESCO*.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375748/PDF/375748spa.pdf.multiLL>

Verdugo, M. A. (2003). "Análisis de la definición de discapacidad intelectual de la Asociación Americana sobre Retraso de Mental de 2002". *Siglo Cero*, 34 (1), p. 5-19.

Wehmeyer, M. L. (2009). "Autodeterminación y la Tercera Generación de prácticas de inclusión". *Revista de Educación*. Universidad de Kansas, núm. 349, p. 45-67.

05

06

Annexos

1. Àmbit del procés del desenvolupament: Signes d'alerta de la guia del desenvolupament infantil 3-6 anys.
2. Àmbit de la comunicació i la relació: Guió d'entrevista
3. Àmbit de la comunicació i la relació: Orientacions per a l'observació
4. Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta: Guió d'entrevista
5. Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta: Orientacions per a l'observació
6. Àmbit de la cognició: Guió d'entrevista
7. Àmbit de la cognició: Orientacions per a l'observació
8. Valoració per detectar alumnat amb altes capacitats de 5 a 8 anys
9. Valoració per detectar alumnat amb altes capacitats de 9 a 14 anys
10. Àmbit de l'audició: Guió d'entrevista
11. Àmbit de l'audició i del llenguatge oral: Preguntes relacionades amb la làmina
12. Àmbit de l'audició i del llenguatge oral: Làmina
13. Àmbit de la visió: Guió d'entrevista
14. Àmbit de la visió: Orientacions per a l'observació (educació infantil)
15. Àmbit de la visió: Orientacions per a l'observació (educació primària)
16. Àmbit de la visió: Orientacions per a l'observació (educació secundària)
17. Àmbit de la motricitat: Guió d'entrevista i orientacions per a l'observació
18. Àmbit de l'aprenentatge: Guió d'entrevista
19. Àmbit del llenguatge oral: Guió d'entrevista
20. Comportament lingüístic

Annex 1

Àmbit del procés del desenvolupament

Signes d'alerta de la guia del desenvolupament infantil de 3-6 anys

L'infant de 3 a 6 anys

Guia de desenvolupament per a les famílies i el personal docent
Juny de 2012

Desenvolupament motriu i perceptiu

Desenvolupament entre 3 i 4 anys

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Desenvolupament entre 5 i 6 anys

Signes d'alerta en el desenvolupament motriu i perceptiu

Desenvolupament cognitiu

Desenvolupament entre 3 i 4 anys

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Desenvolupament entre 5 i 6 anys

Signes d'alerta en el desenvolupament cognitiu

Desenvolupament del llenguatge

Desenvolupament entre 3 i 4 anys

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Desenvolupament entre 5 i 6 anys

Signes d'alerta en el desenvolupament del llenguatge

Desenvolupament social

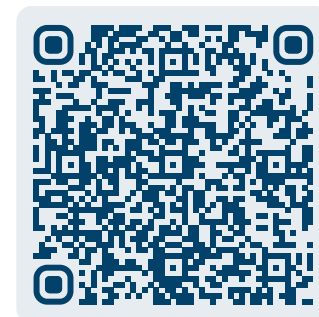
Desenvolupament entre 3 i 4 anys

Desenvolupament entre 4 i 5 anys

Desenvolupament entre 5 i 6 anys

Signes d'alerta en el desenvolupament social

☞ Podeu consultar la guia en versió digital en aquest enllaç

Annex 2

Àmbit de la comunicació i la relació

Guió de l'entrevista

Comunicació i llenguatge

Intenció comunicativa

- Té intenció comunicativa? Fa demandes a través de la paraula, assenyalar, agafar, imatges, etc.?

Parla

- Hi ha parla?
- En el cas que n'hi hagi, com és aquesta? S'entén el que diu? Té una parla inventada?
- Repeteix sons, paraules, frases i/o fa diàlegs sense sentit?
- Participa en les converses? Només ho fa quan són del seu interès?
- S'expressa amb una paraula?
- S'expressa amb frases curtes i més complexes?

Relació

Objecte-Iguals-Adults

- Tolera la presència i/o el contacte físic dels altres?
- És capaç de socialitzar (entre iguals, adults i normes socials)?
- Es mostra dependent i molt enganxat a l'adult?
- És capaç d'iniciar relacions i/o és selectiu en aquestes?
- Té fixació per algun objecte o joguina?

Entorn

- Identifica els espais del centre i les seves pertinences?
- Té dificultat per canviar d'espais o d'activitats?
- Se situa en les rutines del dia?
- Manifesta algun hàbit que no pot modificar?
- Què fa al pati?

Capacitat simbòlica

Joc i dibuix

- El joc i el dibuix tenen contingut significatiu o són imitatius i/o còpies?
- Fa joc simbòlic o utilitza les joguines però en realitat no hi juga (apila, colpeja, les posa en línia, llepa, etc.)?
- Pot expressar idees i/o sentiments en els dibuixos?

- Fa joc repetitiu amb pocs continguts (empobrit) o és capaç de crear històries?
- Quan deixa de veure un objecte, recorda on és o és com si desaparegués?
- Mostra angoixa desmesurada quan deixa de tenir un objecte?

Aprenentatge

- Mostra interès per aprendre?
- L'aprenentatge que fa és significatiu i generalitzable?
- L'aprenentatge és molt selectiu, concret i memorístic?
- S'organitza en l'espai i el temps (ús de l'agenda, planificació, organització de tasques, etc.)?
- Mostra un pensament coherent? Literal? Desorganitzat?

Cos

- Hi ha reconeixement corporal (al mirall o quan se'l crida)?
- Fa moviments repetitius (aleteig, baveig, balanceig, saltirons...)?
- Hi ha rigideses quant a l'alimentació?
- Controla esfínters? (Duu bolquers, se n'adona o no quan va brut, demana per anar al lavabo...). És retentiu?
- És capaç de mirar als ulls? Ens traspasa amb la mirada? L'evita? És perifèrica (mirada en escombrat)?
- Mostra moviments poc coordinats, disharmònics?
- Hi ha hipersensibilitat física i/o ambiental (li molesten els sorolls, algunes textures, llums, etc.)?
- Hi ha autoagressions?

Annex 3

Àmbit de la comunicació i la relació

Orientacions per a l'observació

Comunicació i llenguatge

- Intenció comunicativa
- Qualitat de la parla
- Coherència
- Temàtiques restringides
- Diàleg vs monòlegs

Relació amb les persones

- Relació amb el tutor
- Relació amb els especialistes, vetllador/a, monitors del menjador, etc.
- Relació amb els iguals
- Adequació a l'edat
- Adequació a les normes socials
- Selectivitat en les relacions

Cos

- Consciència corporal i harmonia dels moviments
- Actitud corporal (hipotonia, rigidesa)
- Adquisició de les rutines
- Relació amb l'alimentació
- Fixació de la mirada
- Autoagressions

Capacitat simbòlica

- Capacitat simbòlica
- Capacitat memorística
- Tipologia de jocs
- Objectes dels que no es pot separar
- Jocs individual vs joc compartit
- Organització de l'espai/temps
- Planificació de les tasques
- Capacitat de generalització dels aprenentatges
- Selectivitat en els aprenentatges

Relació amb l'entorn

- Reconeixement dels espais/temps
- Identificació dels llocs dels objectes
- Sensibilitat als estímuls externs (llum, soroll, etc.)
- Activitat a l'espai
- Tolerància als canvis
- Transicions entre espais

Annex 4

Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Guió d'entrevista

Relació

- Es pot vincular al seu tutor/a, o a un altre professor/a?
- Pot reconèixer l'autoritat del seu tutor/a o d'un altre professor/a?
- Com es vincula amb els companys?
- Quina és la qualitat de les seves relacions?
 - Gaudeix d'estar amb els companys
 - S'aïlla
 - Crida l'atenció
 - Millora en relacions un a un

Aprenentatges

- Mostra acceptació / desig / rebuig / interès pels aprenentatges?
- Manté l'atenció?
- Està en disposició de fer feina a l'aula amb algun suport o de manera autònoma tot sovint?
- El seu nivell d'aprenentatge li permet participar en les feines curriculars habitualment?
- Pot seguir una explicació verbal mantenint-se interessat?

Normes

- És transgressor/a? Busca el límit?
- Té la norma interioritzada? El compliment de la norma depèn de factors externs?
- Hi ha comprensió de la norma?
- Com gestiona els petits conflictes en espais amb menys normes com ara estones de pati o lleure?

Desregulació

- Actua de manera impulsiva?
- És agressiu verbalment cap als companys?
 - Freqüència
 - Intensitat
 - En quines situacions?
- És agressiu físicament cap als companys?
 - Freqüència
 - Intensitat
 - En quines situacions?

- Destruïx objectes i/o tasques pròpies i dels companys?
 - Freqüència
 - Intensitat
 - En quines situacions?
- És agressiu físicament i/o verbalment cap als docents?
 - Freqüència
 - Intensitat
 - En quines situacions?
- S'autolesiona?
- Es posa en risc?
- Quan es desregula se'l reconduïx mitjançant...
 - L'ajuda verbal de companys
 - L'ajuda verbal de docents
 - Anar a un espai tranquil
 - Amb contenció física
- Normalment podem identificar la causa o element que ha generat la desregulació?
- Alguna vegada ha calgut trucar als pares i que se'n vagi a casa?
- Ha calgut el suport del 112?

**Pensament
i emoció**

- Té una bona autoestima?
- Té dificultats per tolerar la frustració?
- Té un discurs incoherent i/o estrany?
- Podem detectar patiment en l'alumne/a?
- El seu pensament és poc flexible i rígid?
- Pot estar content i gaudir de les activitats?
- Gaudeix de la seva vida familiar que percep com un espai de calma i protecció?

Cos

- Mostra una bona higiene?
- Té una bona autoimatge corporal i està satisfet del seu cos?
- Psicosomatitza i està malalt sovint?

Annex 5

Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Orientacions per a l'observació

Relació	<ul style="list-style-type: none">• Amb tutor, professors i iguals• Reconeixement de l'autoritat• Qualitat de les relacions
Aprenentatges	<ul style="list-style-type: none">• Desig, acceptació i interès• Manté l'atenció, elabora, produeix
Normes	<ul style="list-style-type: none">• Transgressió• Compliment i interiorització• Comprensió de la norma
Desregulació	<ul style="list-style-type: none">• Tipus d'agressió: verbal, física , cap a un mateix, cap els altres, cap els objectes...• Intensitat i freqüència• Impulsivitat• Reconducció• Conductes de risc
Pensament	<ul style="list-style-type: none">• Organització/coherència• Patiment• Flexibilitat del pensament• Sentiment de vida
Cos	<ul style="list-style-type: none">• Higiene• Alteració de la imatge corporal• Somatització

Annex 6

Àmbit de la cognició

Guió d'entrevista

Les preguntes que es realitzaran al tutor/a se centraran en les conductes més difícils d'observar dins l'aula o que no es poden garantir que es donin en el moment de l'observació, prioritzant el funcionament adaptatiu per part de l'alumnat (habilitats pràctiques, socials i conceptuals):

Algunes d'aquestes preguntes poden ser les següents:

- En relació amb la seva autonomia dins de l'aula:
 - Com desenvolupa les rutines?
 - Demana ajuda quan la necessita?
 - Utilitza correctament els objectes personals i materials escolars propis i dels companys? En té cura?
- S'expressa en la majoria de contextos i situacions escolars amb un discurs entenedor? Utilitza un vocabulari adequat a la seva edat?
- Com gestiona la seva conducta en el context escolar? Reconeix quan es troba davant un problema o conflicte? Com ho resol?
- Com es relaciona amb el seu grup d'iguals als espais més informals (pati, menjador, sortides...)?
- Quines metodologies observes que li van millor per accedir i participar en els aprenentatges? Millora el seu acompliment quan se li ofereix suport? Quin?
- En relació amb les funcions cognitives:
 - Seqüencia les accions organitzant els passos que cal seguir? (anar al pati, preparar-se per anar al gimnàs, etc.)
 - Al final de la jornada, pot recordar la informació treballada durant el dia?
 - Relaciona algunes idees concretes per inferir-ne d'altres de més globals?
 - Planifica i preveu els materials requerits per fer les activitats escolars? (a partir de 3r de primària)

Annex 7

Àmbit de la cognició

Orientacions per a l'observació

Nivell d'intensitat de suports 0

A // CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

HABILITATS BÀSIQUES DE LA VIDA DIÀRIA A L'AULA

Autònom/a habitualment

- Pot solucionar situacions que requereixen habilitats inusuals per la seva edat (per exemple: se'l demana per solucionar una dificultat informàtica complexa).
- Mostra una elevada aptitud en un àmbit pràctic (per exemple: talent artístic, musical, esportiu...).

DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

- Té un vocabulari extens, ric i fluid per la seva edat.
- De vegades, s'expressa de manera sorprenent i/o inesperada per l'adult.
- L'apassiona la lectura i devora llibres i contes.

REGULACIÓ DE LES EMOCIONS DE LA CONDUCTA

- Acostuma a identificar les seves emocions.
- Mostra una gran empatia i sensibilitat envers els altres i les problemàtiques socials.
- Sol tenir un gran sentit de la responsabilitat.
- Es poden sentir frustrats davant els fracassos, injustícies i incomprensió.

Àrea social

INTERÈS SOCIAL (HABILITATS SOCIALS)

- Manifesta capacitats de lideratge en el seu grup.
 - Té un sentit de l'humor més avançat del que seria esperable per la seva edat.
 - Prefereix relacionar-se amb persones més grans.
 - Mostra una gran empatia i sensibilitat envers els altres i les problemàtiques socials.
-

Àrea conceptual

SEGUIR ELS APRENENTATGES

- Aprèn a un ritme més ràpid.
- Utilitza i organitza estratègies molt diverses per aprendre.
- Sorpren pel seu domini en relació amb temes molt variats.

SUPORT DE L'ADULT

- Puntualment
-

B // PROCESSAMENT COGNITIU

Funcions cognitives bàsiques

PERCEPCIÓ/SENSOPERCEPCIÓ

Autònom/a habitualment

- Percep àmplia informació del seu voltant que passa desapercibuda per altres persones.
- Utilitza de manera prioritària elements visuals (mapes conceptuals, infografies, gràfics...).

ATENCIÓ

- Duu a terme les accions que se li demanen sense necessitat de repetir les instruccions de com ho ha de fer.
- Té estones llargues de concentració en allò que el motiva.

MEMÒRIA

- Recorda amb precisió i facilitat una gran quantitat de dades de diversa tipologia i les recupera amb rapidesa.
 - Té una memòria i retentiva inusuals.
-

Funcions cognitives superiors

RAONAMENT

- S'observa creativitat i imaginació en les seves produccions.
- Fa transferències o troba relacions complexes entre les coses amb facilitat.
- Utilitza amb precisió conceptes de quantitat, temps, causa i efecte.
- En relació amb el raonament lògic, pot resoldre les tasques utilitzant estratègies creatives i imaginatives.

PLANIFICACIÓ

- La seva organització i planificació li permeten més autonomia en comparació amb els iguals.
- És persistent en les tasques començades fins que les acaba.
- És perfeccionista en allò que realitza.

ORIENTACIÓ

- La seva orientació espacial i temporal és excel·lent i li permet una gran autonomia i autosuficiència.

LLENGUATGE

- Vegeu l'apartat A. Conducta adaptativa / àrea pràctica o personal.

Nivell d'intensitat de suports 1

A // CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

HABILITATS BÀSIQUES DE LA VIDA DIÀRIA A L'AULA

Autònom/a habitualment

Primària

A l'aula:

- Hàbits d'higiene i cura personal.
- Hàbits de treball escolar relatius a previsió i preparació del material.
- Assoliment d'habilitats amb aprenentatge per modelament.
- Fa encàrrecs concrets.
- Fa tasques complexes.
- Identifica, gestiona i resol situacions senzilles de la vida escolar.
- Utilitza correctament els objectes personals i materials propis i dels companys i en té cura.
- Segueix les rutines diàries.
- Segueix les normes bàsiques de seguretat de l'escola (utilització de materials potencialment perillosos).

Secundària

A l'aula, a més dels criteris de primària, s'hi afegixen els següents:

- Transicions d'aula a diferents plantes i espais exteriors.
- Responsabilitat de les seves accions i conductes dins l'entorn escolar (puntualitat, realització de tasques...).
- Ús d'agenda i calendari del centre en paper i/o amb dispositius electrònics.

DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

El que seria esperable però **immadur respecte a l'edat**. Dificultats d'expressió i comprensió amb repercussió puntualment a nivell social.

Primària

- Fa demandes comunicatives utilitzant un discurs senzill.
- S'expressa en la majoria de contextos i situacions amb un discurs senzill i entenedor.
- Inicia i manté una conversa espontània sobre realitats properes.
- El seu vocabulari és limitat però suficient per fer-se entendre.
- Comprèn frases curtes i directes de consignes encadenades.
- A partir de CM: Llegeix de manera comprensiva frases.
- A partir de CM: Escriv una frase senzilla amb lletra de pal sec.

Secundària

- Fa demandes comunicatives utilitzant un discurs estructurat senzill.
- S'expressa en la majoria de contextos i situacions amb un discurs immadur però entenedor.

- Inicia i manté una conversa espontània sobre realitats properes i llunyanes.
- El seu vocabulari és limitat però suficient per comunicar-se sobre diferents temes.
- Comprèn un discurs senzill.
- Llegeix textos curts a velocitat lenta, sovint amb una comprensió literal.
- Escriu textos curts amb ortografia natural i algunes errades gramaticals.

REGULACIÓ DE LES EMOCIONS

Hi pot haver dificultat reconduïble amb l'adult.

Primària

- Les situacions de conflicte verbal es poden autogestionar amb suport verbal per part de l'adult.
- Identifica les emocions bàsiques pròpies i les verbalitza de manera coherent.
- Acostuma a reconèixer i tolerar la frustració davant un error o una dificultat.
- Mostra iniciativa per buscar solucions per resoldre les seves dificultats.
- Identifica les emocions bàsiques dels altres i les verbalitza.
- Es mostra tolerant envers les exigències del ritme escolar diari.

Secundària

- Expressa la seva pròpia opinió de forma respectuosa en situacions de grup.
- Controla la seva impulsivitat davant de diferents tipus de tasques i/o activitats escolars.

Àrea social

INTERÈS SOCIAL (HABILITATS SOCIALS)

Primària

- Presenta una comunicació immadura que pot afectar les relacions socials amb els iguals.
- Utilitza les normes de convivència bàsiques (hola, adeu, gràcies, si us plau...).
- Es relaciona amb els adults de referència.
- Interacciona de forma senzilla amb alguns companys més propers.
- Participa en les activitats escolars en petit grup.
- Accepta el suport dels adults referents i d'alguns companys.

Secundària

- Utilitza les normes de convivència bàsiques (hola, adeu, gràcies, si us plau...).
- Es relaciona amb els adults de referència.

- Interacciona de forma bàsica amb els seus companys quan hi ha un interès comú.
- Participa en les activitats escolars, preferiblement en petit grup.
- Accepta el suport dels adults referents i d'alguns companys, quan aquest s'ofereix de manera discreta.

Àrea conceptual

SEGUIR ELS APRENTATGES

Primària

- Sovint mostra interès per les situacions d'aprenentatge.
- Acostuma a saber estar en les diferents situacions escolars.
- Presenta hàbits de treball bàsics.
- Sovint posa en pràctica aprenentatges significatius, funcionals i manipulatius.
- Acostuma a seguir les instruccions verbals per a la realització d'una tasca escolar.
- Duu a terme tasques mecàniques i repetitives.
- Sovint situa en el temps esdeveniments propers i/o significatius.
- En alguns àmbits requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats.

Secundària

- Sovint mostra interès per les situacions d'aprenentatge.
- Acostuma a saber estar (interpretar) en les diferents situacions escolars.
- Presenta hàbits de treball bàsics.
- Sovint posa en pràctica aprenentatges significatius, funcionals i manipulatius.
- Acostuma a seguir senzilles instruccions escrites per a la realització d'una tasca escolar.
- Duu a terme tasques mecàniques i repetitives.
- Sovint situa en el temps esdeveniments propers i/o significatius.
- En alguns àmbits requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats.

SUPORT DE L'ADULT

- Puntualment

B // PROCESSAMENT COGNITIU

Funcions cognitives bàsiques

PERCEPCIÓ/SENSOPERCEPCIÓ

Autònom/a habitualment

A l'aula:

- Reconeix el personal educatiu del centre (tant personal de suport no habitual com especialistes i referents) i companys/anyes.
- Reconeix els espais del centre que utilitza ocasionalment o mai.

- Fa ús de moltes habilitats perceptives visuals (relacions visuoespacials, memòria visual...).
- Accepta diferents estímuls sensorials (tàctils, vestibulars, cinestèsics...).

ATENCIÓ

- Manté l'atenció en les activitats de curta durada.
- Manté una conversa grupal entre iguals.
- Manté l'atenció malgrat la presència d'estímuls distractors.
- Duu a terme accions senzilles explicades oralment.

MEMÒRIA

Primària

- Imita i repeteix consignes encadenades seguint un model.
- Recorda els processos que ha de seguir per dur a terme una activitat de manera guiada.
- Recorda dades importants i significatives d'acord amb la seva edat cronològica.
- Recorda esdeveniments propers que han passat fa un any.
- Recorda fets recents del dia a dia.
- Sovint realitza una tasca escolar recordant l'objectiu. Secundària:
- Memoritza petits textos treballats a l'aula.

Secundària

- Memoritza petits textos treballats a l'aula.

Funcions cognitives superiors

RAONAMENT

- Pot resoldre problemes logicomatemàtics senzills.
- Comprèn el sentit dels textos de lectura fàcil treballats a l'aula.
- Entén per què realitza una acció complexa (per exemple: votar el representant de l'aula).
- Relaciona algunes idees concretes amb altres de més genèriques.
- Duu a terme activitats complexes de classificació, discriminació i/o seriació.

PLANIFICACIÓ

- Planifica els passos que cal seguir en accions de la vida diària (vestir-se, menjar...).

A partir de 3r de primària:

- S'organitza quan realitza una tasca escolar de complexitat mitjana: seguint la seqüència de passos, el material necessari, el temps requerit...

ORIENTACIÓ

- Sap qui és, quants anys té, quin curs fa, a quin grup va... dins el context escolar.
- Coneix la seva data de naixement, la data actual i/o l'estació en què ens trobem.
- S'orienta en els espais escolars més habituals.
- Relaciona els espais del centre escolar amb l'activitat que s'hi realitza.
- Relaciona els adults referents amb l'activitat/especialitat que realitzen.

LLENGUATGE

- Vegeu l'apartat A. Conducta adaptativa / àrea pràctica o personal.

Nivell d'intensitat de suports 2

A // CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

HABILITATS BÀSIQUES DE LA VIDA DIÀRIA A L'AULA

Sovint autònom/a en determinats contextos o situacions

Primària

A l'aula:

- Hàbits d'higiene i cura personal.
- Hàbits de treball escolar relatius a l'activitat present.
- Assoliment d'habilitats amb aprenentatge formal.
- Fa encàrrecs molt fàcils.
- Fa tasques manipulatives complexes (cordar-se els cordons...).
- Identifica i gestiona situacions senzilles de la vida escolar amb suport verbal.
- Fa un ús correcte dels objectes i materials.
- Amb aprenentatge, pot seguir les rutines diàries.
- Segueix les normes bàsiques de seguretat però amb comprensió limitada del risc i supervisió puntual.

Secundària

A l'aula, a més dels criteris de primària, s'hi afegixen els següents:

- Transicions d'aula a diferents plantes i espais exteriors, amb aprenentatge previ.
- Responsabilitat inconstant de les seves accions i conductes dins l'entorn escolar (suport intermitent per recordar).
- Ús d'agenda i calendari del centre en paper amb suports visual i verbal.

DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

Adquisició del llenguatge **lent**. Requereix supervisió o **ajut per establir la comprensió i l'expressió** del llenguatge funcional. Potser suport SAAC.

Primària

- Fa demandes comunicatives utilitzant frases senzilles i/o un discurs desorganitzat.

- S'expressa en alguns contextos i situacions amb un discurs senzill i desorganitzat.
- Manté una conversa sobre realitats properes si l'interlocutor la guia amb preguntes.
- El seu vocabulari és limitat i restringit segons la temàtica.
- Comprèn una consigna expressada amb una frase curta i directa.
- A partir de CM: Llegeix de forma comprensiva paraules.
- A partir de CM: Escriu paraules amb lletra de pal sec o impremta, fent correspondència so-grafia.

Secundària

- Fa demandes comunicatives utilitzant un discurs senzill i a vegades desestructurat.
- S'expressa amb un discurs immadur en aquells contextos i situacions en què se sent còmode/a.
- Manté una conversa espontània sobre realitats properes i/o interessos personals, i a vegades, la inicia.
- El seu vocabulari és restringit a temes d'interès.
- Comprèn un discurs senzill però fragmentat i guiat.
- Llegeix textos curts a velocitat lenta amb afectació en la descodificació i en la comprensió.
- Escriu textos curts amb poca estructura, amb ortografia natural i obviant lletres.

REGULACIÓ DE LES EMOCIONS DE LA CONDUCTA

Sovint hi pot haver dificultat. Requereix suport adult per reconduir la situació.

Primària

- A vegades les situacions de conflicte no s'autogestionen i es poden donar conductes d'autogressió i heterogressió molt puntuals, necessitant suport verbal i reconducció per part de l'adult.
- Identifica algunes emocions bàsiques pròpies i les expressa.
- A vegades reconeix la frustració davant un error o dificultat.
- Accepta possibles solucions suggerides per resoldre les seves dificultats.
- A vegades identifica les emocions bàsiques dels altres.
- Es mostra tolerant envers les exigències del ritme escolar diari, tot i que de vegades es mostra neguitós/osa.

Secundària

- A vegades expressa la seva opinió de manera molt bàsica i directa, en petit grup.
- Controla la seva impulsivitat davant de diferents tipus de tasques i/o activitats escolars, malgrat que necessita l'acompanyament de l'adult.

Àrea social

INTERÈS SOCIAL (HABILITATS SOCIALS)

Primària

- Presenta una comunicació immadura que afecta les relacions socials.
- A vegades utilitza les normes de convivència bàsiques, però sovint necessita que se li recordin.
- Es relaciona amb algun adult de referència.
- Interacciona de manera senzilla amb alguns companys concrets amb els quals té una relació més propera.
- Participa amb acompanyament en les activitats escolars.
- Accepta el suport d'algun adult referent i d'alguns companys.

Secundària

- A vegades utilitza les normes de convivència bàsiques, però sovint necessita que se li recordin.
- Es relaciona de manera puntual amb algun adult de referència.
- Interacciona de manera bàsica amb un grup molt restringit de companys.
- Participa amb acompanyament en les activitats escolars, preferiblement en petit grup.
- Accepta el suport dels adults referents i d'alguns companys, quan aquest s'ofereix de manera discreta, tot i que a vegades pot rebutjar-lo.

Àrea conceptual

SEGUIR ELS APRENTATGES

Primària

- Mostra interès per aquelles situacions d'aprenentatge que parteixen de les seves preferències.
- Acostuma a saber estar en les diferents situacions escolars, amb suports concrets.
- Presenta alguns hàbits de treball bàsics.
- A vegades posa en pràctica aprenentatges significatius, funcionals i manipulatius.
- Segueix les instruccions per a la realització d'una tasca escolar amb suport visual i/o escrit (bases d'orientació, autoinstruccions, rúbriques...), a partir de 3r de primària.
- Duu a terme tasques mecàniques i repetitives amb suport tecnològic i supervisió de l'adult.
- Situa en el temps esdeveniments propers i/o significatius de tant en tant.
- En força àmbits requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats.

Secundària

- Mostra interès per aquelles situacions d'aprenentatge que parteixen de les seves preferències.
- Acostuma a saber estar en les diferents situacions escolars, amb acompanyament.

- Presenta alguns hàbits de treball bàsics, amb supervisió.
- A vegades posa en pràctica aprenentatges significatius, funcionals i manipulatius, amb suport guiat.
- Segueix les instruccions per a la realització d'una tasca escolar amb suport visual i/o escrit (bases d'orientació, autoinstruccions, rúbriques...).
- Duu a terme tasques mecàniques i repetitives amb suport tecnològic i supervisió d'un adult o d'un company/a.
- Situa en el temps esdeveniments propers i/o significatius de tant en tant.
- En força àmbits requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats.

SUPORT DE L'ADULT

- A vegades

B // PROCESSAMENT COGNITIU

Funcions cognitives bàsiques

PERCEPCIÓ/SENSOPERCEPCIÓ

Sovint autònom/a en determinats contextos o situacions.

A l'aula:

- Reconeix el personal educatiu del centre (especialistes i referents) i companys/anyes amb suport verbal i/o visual.
- Reconeix els diferents espais del centre que utilitza ocasionalment.
- Fa ús d'algunes habilitats perceptives visuals (relacions visuoespacials, memòria visual...).

ATENCIÓ

- Manté l'atenció en activitats de curta durada i de vegades necessita suport verbal per recordar-li el que s'està fent.
- Manté una conversa bidireccional entre iguals.
- Sovint manté l'atenció malgrat la presència d'estímuls distractors.
- Requereix seqüenciar l'acció amb els passos que cal seguir o les qüestions que ha de fer.

MEMÒRIA

Primària

- Imita i repeteix una o dues consignes seguint un model.
- Recorda els processos que ha de seguir per dur a terme una activitat, amb suport visual.
- Recorda algunes dades importants i significatives d'acord amb la seva edat cronològica.
- Recorda alguns esdeveniments propers que han passat fa un any o menys.
- A vegades recorda alguns fets recents del dia a dia.
- Sovint realitza una tasca escolar recordant-li l'objectiu.

Secundària

- Memoritza petits textos treballats a l'aula, pautats i amb repeticions.
-

Funcions cognitives superiors

RAONAMENT

- Resol problemes manipulatius molt mecànics.
- Comprèn textos curts acompanyats amb imatge visuals.
- A vegades, pot entendre per què realitza una acció senzilla (per exemple: esperar el seu torn).
- Relaciona idees concretes amb altres de més genèriques amb suport verbal.
- Duu a terme activitats de classificació, discriminació i /o seriació amb suport verbal.

PLANIFICACIÓ

- Planifica els passos que cal seguir en accions de la vida diària (vestir-se, menjar...), amb instruccions puntuals.

A partir de 3r de primària:

- S'organitza quan realitza una tasca escolar senzilla: seguint la seqüència de passos, el material necessari, el temps requerit... amb supervisió.

ORIENTACIÓ

- Sap qui és, quants anys té, quin curs fa, a quin grup va... dins el context escolar, amb alguna confusió poc significativa.
- Coneix la seva data de naixement, la data actual i/o l'estació en què ens trobem, amb alguna confusió puntual.
- S'orienta en la majoria d'espais escolars més habituals.
- Acostuma a relacionar els espais del centre escolar amb l'activitat que s'hi realitza.
- Relaciona els adults referents amb l'activitat/especialitat que realitzen, amb confusions ocasionals.

LLENGUATGE

- Vegeu l'apartat A. Conducta adaptativa / àrea pràctica o personal

Nivell d'intensitat de suports 3

A // CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

HABILITATS BÀSIQUES DE LA VIDA DIÀRIA A L'AULA

A vegades autònom/a, gairebé sempre amb ajuda en determinats contextos o situacions.

Primària

A l'aula:

- Hàbits d'higiene i cura personal amb suport verbal i a vegades visual.
- Hàbits de treball escolar relatius a l'activitat present amb suports visual i/o verbal.
- Assoliment d'habilitats amb aprenentatge de llarga durada i suport intermitent.
- Fa encàrrecs fàcils amb suport visual.
- Fa tasques manipulatives senzilles amb suport verbal.
- Identifica situacions senzilles de la vida escolar amb suport verbal.
- Utilitza els objectes i material amb suport verbal per part de l'adult.
- Duu a terme les rutines amb suport verbal i/o visual.
- Comprensió molt limitada del risc, segueix les normes de seguretat amb supervisió i suports verbals i/o visuals.

Secundària

A l'aula, a més dels criteris de primària, s'hi afegixen els següents:

- Transicions d'aula a diferents plantes i espais exteriors, amb suports visual (pictograma, identificació dels espais) i verbal.
- Es fa càrrec de la seva conducta i accions amb suport verbal i/o visual.
- Ús d'agenda i calendari del centre amb pictogrames i suport visual i verbal.

DESENVOLUPAMENT DEL LENGUATGE

Adquisició molt **més lenta** d'un llenguatge concret i immadur respecte a l'edat. **Dificultats significatives de comprensió/expressió.**

Primària

- Fa demandes comunicatives utilitzant paraules juntament amb gestos o suport visual.
- S'expressa en pocs contextos utilitzant paraules-frase, a vegades descontextualitzades, utilitzant suport visual i gestos.
- Respon preguntes concretes sobre realitats properes.
- Vocabulari restringit a realitats properes i que requereix suports visuals i/o gestuals.
- Comprèn una consigna expressada amb suport visual i/o gestual, reforçada amb el llenguatge verbal.
- A partir de CM: Llegeix de manera comprensiva paraules acompanyades d'imatges o pictogrames.
- A partir de CM: Copia paraules amb suport tecnològic i/o físic.

Secundària

- Fa demandes comunicatives utilitzant frases senzilles i, a vegades, poc entenedores.
- S'expressa en contextos restringits (petit grup) amb frases gramaticalment desestructurades.
- Manté una conversa si l'interlocutor la guia amb preguntes.
- Vocabulari limitat i restringit que sovint requereix suport visual.
- Comprèn una frase sobre temes treballats i/o propers, algunes vegades amb suport visual.
- Llegeix frases mecànicament amb suport de pictogrames, per ajudar-lo a la comprensió.
- Copia frases, a vegades amb suport tecnològic.
- Escriu frases espontànies amb suport tecnològic i acompanyament.

REGULACIÓ DE LES EMOCIONS DE LA CONDUCTA

Sempre requereix intervenció de l'adult. Hi poden haver autoagressions/heteroagressions.

Primària

- Sovint les situacions de conflicte i manca d'autoregulació comporten conductes d'autogressió i heterogressió que necessiten el suport verbal i reconducció física per part de l'adult.
- De vegades, identifica algunes emocions bàsiques amb acompanyament verbal.
- Manifesta la frustració amb reaccions emocionals bàsiques.
- Aplica les pautes que se li faciliten verbalment, per resoldre les seves dificultats.
- A vegades s'aproxima a les emocions bàsiques dels altres amb suport verbal i/o visual.
- Es mostra sobrepassat envers les exigències del ritme escolar diari.

Secundària

- A vegades expressa la seva opinió a una persona, de manera molt bàsica i directa.
- De vegades controla la seva impulsivitat davant de diferents tipus de tasques i/o activitats escolars, malgrat que necessita l'acompanyament de l'adult.

Àrea social

INTERÈS SOCIAL (HABILITATS SOCIALS)

Primària

- Presenta una comunicació immadura que afecta les relacions socials i que pot ocasionar malentesos que derivin en un conflicte.
- Utilitza les normes bàsiques de convivència per imitació de l'adult.
- Estableix relació de dependència amb els adults.

- Interacciona poques vegades amb els companys.
- Participa amb acompanyament en les activitats escolars en petit grup

Secundària

- Utilitza les normes bàsiques de convivència per imitació de l'adult.
- Estableix relació de dependència amb els adults.
- Interacciona poques vegades amb els companys.
- Participa amb acompanyament en les activitats escolars en petit grup.

Àrea conceptual

SEGUIR ELS APRENTATGES

Primària

- Mostra interès per algunes tasques guiades emmarcades en una situació d'aprenentatge.
- Acostuma a saber estar en aquelles situacions escolars rutinàries, amb suport.
- Presenta escassos hàbits de treball bàsics, que han de ser pautats.
- A vegades posa en pràctica aprenentatges significatius, funcionals i manipulatius amb acompanyament i/o modelatge.
- A vegades segueix les instruccions per a la realització d'una tasca escolar amb suport visual.
- Duu a terme tasques mecàniques i repetitives amb acompanyament i/o suport tecnològic.
- En la majoria d'àmbits requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats.

Secundària

- Mostra interès per algunes tasques guiades emmarcades en una situació d'aprenentatge.
- Acostuma a saber estar en aquelles situacions escolars rutinàries, amb suport.
- Presenta escassos hàbits de treball bàsics, que han de ser pautats.
- A vegades posa en pràctica aprenentatges significatius, funcionals i manipulatius amb acompanyament i/o modelatge.
- A vegades segueix les instruccions per a la realització d'una tasca escolar amb suport visual.
- Duu a terme tasques mecàniques i repetitives amb acompanyament i/o suport tecnològic.
- En la majoria d'àmbits requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats.

SUPORT DE L'ADULT

- Sovint

**B // PROCESSAMENT
COGNITIU****Funcions cognitives
bàsiques****PERCEPCIÓ/SENSOPERCEPCIÓ**

A vegades autònom(-a) / gairebé sempre amb ajuda en determinats contextos o situacions.

A l'aula:

- Reconeix el personal educatiu del centre (especialistes i referents) i companys/anyes amb suport verbal i/o visual intens.
- Reconeix els diferents espais del centre que utilitza amb suport verbal i/o visual.
- Fa ús de poques habilitats perceptives (relacions visuoespacials, memòria visual...).

ATENCIÓ

- Manté l'atenció en activitats de molt curta durada amb suport verbal i de vegades algun suport visual.
- Pot mantenir una conversa bidireccional entre iguals dirigida per un tercer interlocutor.
- Pot requerir suport verbal per mantenir l'atenció davant la presència d'estímul distractors.
- Requereix la repetició dels passos que cal seguir, la seqüenciació de les accions i/o les qüestions que ha de fer amb suport visual.

MEMÒRIA**Primària**

- Imita i repeteix una consigna seguint un model.
- Recorda els processos que ha de seguir per dur a terme una activitat, amb suport visual i acompanyament.
- Recorda escasses dades importants i significatives d'acord amb la seva edat cronològica.
- Recorda alguns esdeveniments propers que han passat fa un any o menys, amb fotografies.
- A vegades recorda alguns fets recents del dia a dia amb suport visual.

Secundària

- Memoritza frases curtes treballades a l'aula, pautades, amb repeticions i suport visual.

**Funcions cognitives
superiors****RAONAMENT**

- Resol problemes manipulatiu molt senzills i mecànics amb suport verbal i visual.
- Pot comprendre algunes frases destacades acompanyades d'imatges visuals amb suport verbal.
- Amb suport verbal pot comprendre les conseqüències de les seves accions.

- Relaciona idees concretes amb altres de més genèriques amb suport verbal i visual.
- Duu a terme activitats de classificació, discriminació i /o seriació amb suport verbal i visual.

PLANIFICACIÓ

- Planifica els passos que cal seguir en accions de la vida diària (vestir-se, menjar...), amb pauta visual i/o instruccions verbals.

A partir de 3r de primària:

- S'organitza quan realitza una tasca escolar senzilla: seguint la seqüència de passos, el material necessari, el temps requerit... amb supervisió.

ORIENTACIÓ

- Sap qui és, quants anys té, quin curs fa, a quin grup va... dins el context escolar, amb confusions.
- Coneix la seva data de naixement, la data actual i/o l'estació en què ens trobem, si l'adult facilita informació parcial.
- S'orienta en la majoria d'espais escolars habituals, amb suport visual.
- Acostuma a relacionar els espais del centre escolar amb l'activitat que s'hi realitza, amb suport visual.
- Relaciona els adults referents amb l'activitat/especialitat que realitzen, amb confusions.

LLENGUATGE

- Vegeu l'apartat A. Conducta adaptativa / àrea pràctica o personal

Nivell d'intensitat de suports 4

A // CONDUCTA ADAPTATIVA

Àrea pràctica o personal

HABILITATS BÀSIQUES DE LA VIDA DIÀRIA A L'AULA

Manca o escassa autonomia, requereix ajuda molt individualitzada.
Primària

A l'aula:

- Hàbits d'higiene i cura personal amb suport físic, visual i/o verbal.
- Hàbits de treball escolar relatius a l'activitat present amb suports físic, visual i verbal.
- Assoliment d'habilitats amb aprenentatge molt llarg i suport constant.
- Fa encàrrecs fàcils amb suports físic, visual, verbal...
- Fa tasques manipulatives molt senzilles amb suport verbal, visual i/o físic.
- S'impregna de situacions senzilles de la vida escolar amb suport verbal i visual.
- Utilitza els objectes i materials necessaris amb suport físic, verbal i/o visual.
- Duu a terme les rutines amb suport verbal, visual i/o físic.
- Incomprensió del risc, requereix supervisió i suports físics, verbals i/o visuals.

Secundària

A l'aula, a més dels criteris de primària, s'hi afegixen els següents:

- Transicions d'aula a diferents plantes i espais exteriors amb suports visuals, verbals i/o físics.
- Actua i es comporta d'acord amb les demandes educatives amb suport físic, visual i/o verbal.
- Ús d'agenda i calendari del centre amb pictogrames i suports verbals i físics.

DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

Absència o escassa presència de peticions, expressió de desitjos, intenció de compartir objectes.

Primària

- Fa escasses demandes comunicatives utilitzant gestos, suport visual, suport tecnològic i/o suport físic.
- S'expressa en contextos o situacions molt restringides, a vegades amb suport verbal, visual i/o tecnològic.
- Respon preguntes tancades sobre un tema concret i proper, a vegades amb suport verbal, visual i/o tecnològic.
- Reconeix alguns pictogrames de vocabulari molt proper i relacionat amb les seves necessitats, a vegades amb suport tecnològic.
- Identifica i reconeix algunes lletres.
- Realitza pregrafismes i algunes grafies.

Secundària

- Fa escasses demandes comunicatives utilitzant gestos, suport visual, suport tecnològic i/o suport físic.
- S'expressa en contextos o situacions molt restringides, sovint amb suport tecnològic.
- A vegades respon preguntes tancades sobre un tema concret i proper, amb suport verbal, visual i/o tecnològic.
- Reconeix alguns pictogrames de vocabulari molt proper i relacionat amb les seves necessitats, a vegades amb suport tecnològic.
- Identifica i reconeix lletres i alguns patrons.
- Realitza pregrafismes i algunes grafies.
- Copia alguna paraula amb acompanyament i/o suport tecnològic.

REGULACIÓ DE LES EMOCIONS DE LA CONDUCTA

Presència de conductes disruptives / desadaptatives, absència de llenguatge expressiu.

- Es poden donar situacions conflictives i/o agressives per una manca d'autoregulació relacionades amb situacions de malestar intern que poden necessitar el suport verbal i la reconducció per part de l'adult.
- S'aproxima a les emocions bàsiques pròpies amb suport verbal, visual i/o físic intens.
- A vegades manifesta la frustració amb reaccions emocionals bàsiques de manera desmesurada.
- Aplica les pautes seqüenciades que se li faciliten amb suport verbal, visual i/o físic, per resoldre les seves dificultats.
- S'aproxima a les emocions bàsiques dels altres amb suport verbal, visual i/o físic.
- Autogestió de la impulsivitat amb acompanyament de l'adult.

Àrea social

INTERÈS SOCIAL (HABILITATS SOCIALS)

Primària

- Presentació una comunicació immadura que afecta significativament les relacions socials.
- Interacciona de forma escassa amb els companys, sempre amb mediació de l'adult.
- Participa en algunes activitats, sempre amb acompanyament i suport visual i/o tecnològic.

Secundària

- Duu a terme tasques molt senzilles amb acompanyament.
- A vegades duu a terme alguna tasca pràctica per imitació.
- A vegades duu a terme algunes tasques mecàniques i repetitives amb acompanyament i/o suport tecnològic.
- Requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats en tots els àmbits.

Àrea conceptual

SEGUIR ELS APRENTATGES

Primària

- Duu a terme tasques molt senzilles amb acompanyament.
- A vegades duu a terme alguna tasca pràctica per imitació.
- A vegades duu a terme algunes tasques mecàniques i repetitives amb acompanyament i/o suport tecnològic.
- Requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats en tots els àmbits.

Secundària

- Duu a terme tasques molt senzilles amb acompanyament.
- A vegades duu a terme alguna tasca pràctica per imitació.
- A vegades duu a terme algunes tasques mecàniques i repetitives amb acompanyament i/o suport tecnològic.
- Requereix criteris d'avaluació personalitzats i ajustats en tots els àmbits.

SUPORT DE L'ADULT

- Sempre o gairebé sempre

B // PROCESSAMENT COGNITIU

Funcions cognitives bàsiques

PERCEPCIÓ/SENSOPERCEPCIÓ

Manca autonomia o és escassa

A l'aula:

- Amb aprenentatge previ, reconeix el personal educatiu referent i companys/anyes; generalment amb suport verbal, visual i /o físic.
- Amb aprenentatge previ, reconeix els diferents espais del centre; generalment amb suport verbal, visual i /o físic.
- Fa ús d'habilitats sensoperceptives i agnòsies (relacions visuoespacials, memòria visual...) amb suport verbal, visual i/o físic.
- A nivell basal, pot acceptar escassos estímuls sensorials (tàctils, vestibulars, cinestèsics...).

ATENCIÓ

- Manté l'atenció en activitats de molt curta durada amb suport verbal, visual i de vegades físic.
- Pot seguir una conversa senzilla dirigida per l'interlocutor amb suport visual i/o físic.
- Requereix suport verbal, visual i/o físic per mantenir l'atenció davant estímuls distractors.
- Requereix la repetició dels passos que cal seguir, la seqüenciació de les accions i/o les qüestions que ha de fer amb suport verbal, visual i/o físic.

MEMÒRIA

- Imita i repeteix una consigna molt simple seguint un model.
- Recorda alguns fets recents, amb fotografies.
- Recorda algunes paraules d'ús funcional o sobre temes treballats.

**Funcions cognitives
superiors****RAONAMENT**

- Resol tasques molt estructurades, manipulatives i predominantment visuoespacials amb suport verbal, visual i/o físic.
- Relaciona les imatges acompanyades d'un suport visual escrit amb l'acció que cal realitzar amb suport verbal.
- Identifica quines són les accions que s'esperen, o no, d'ell/a amb suport verbal, visual i/o físic.
- Realització d'associacions senzilles d'elements concrets amb suport verbal, visual i/o físic (per exemple: fer encaixos).
- Duu a terme activitats molt senzilles de classificació, discriminació i/o seriació, amb suport verbal, visual i/o físic.

PLANIFICACIÓ

- Segueix la planificació pautada per l'adult amb acompanyament i suport, tant en les tasques de la vida diària com en les activitats escolars bàsiques.

ORIENTACIÓ

- Sap el seu nom i la seva edat (amb confusions).
- S'orienta en la majoria d'espais escolars habituals, amb acompanyament i supervisió constant.
- Acostuma a relacionar alguns espais del centre escolar amb l'activitat que s'hi realitza (menjador, lavabo...).

LLENGUATGE

- Vegeu l'apartat A. Conducta adaptativa / àrea pràctica o personal.

Annex 8

Les altes capacitats: detecció i actuació en l'àmbit educatiu

Graella de valoració per detectar alumnes amb altes capacitats de 5 a 8 anys

Marca amb una creu el valor corresponent per a cada indicador entre les 4 possibilitats:

1 = mai 2 = gairebé mai 3 = sovint 4 = sempre o gairebé sempre

Indicadors		Valoració			
1	Mostra curiositat per saber de tot.	1	2	3	4
2	Sobresurt en el grup perquè comprèn les explicacions amb rapidesa.	1	2	3	4
3	La seva comprensió tendeix a ser global.	1	2	3	4
4	És persistent en les tasques començades fins que les acaba.	1	2	3	4
5	La memòria i la retentiva són inusuals.	1	2	3	4
6	Té un vocabulari ric i fluid per la seva edat.	1	2	3	4
7	No ha rebut estimulació primerenca.	1	2	3	4
8	Té impaciència per aconseguir una fita.	1	2	3	4
9	És molt madur/a per a la seva edat.	1	2	3	4
10	Dona respostes sorprenents i inesperades.	1	2	3	4
11	És un dels primers en acabar la feina a la seva classe.	1	2	3	4
12	Sorprèn amb preguntes que ningú no espera.	1	2	3	4
13	Es molesta quan l'interrompen en una tasca.	1	2	3	4
14	És molt sensible davant el fracàs o la incomprensió.	1	2	3	4
15	Té habilitats artístiques especials.	1	2	3	4
16	Té habilitats especials en alguna àrea motora.	1	2	3	4
17	La seva motricitat és excel·lent.	1	2	3	4
18	Es relaciona bé amb els adults.	1	2	3	4
19	Li agrada relacionar-se amb alumnes més grans que ell/a.	1	2	3	4
20	Explica molt bé historietes i contes.	1	2	3	4
21	Mostra una actitud activa davant l'aprenentatge.	1	2	3	4
22	Té estones llargues de concentració en allò que el motiva.	1	2	3	4
23	S'observa creativitat i imaginació en les seves produccions.	1	2	3	4
24	Té gran informació de temes complexos per a la seva edat.	1	2	3	4
25	Fa transferències o troba relacions entre les coses amb facilitat.	1	2	3	4

Puntuació total

Extret d'Estratègies d'intervenció amb alumnat de necessitats educatives especials per altes capacitats, dins l'escola inclusiva, treball elaborat per M. Teresa Gómez Masdevall en el marc de la llicència d'estudis retribuïda concedida pel Departament d'Ensenyament el curs 2008-09. L'autora d'aquesta taula és Luz Pérez (2005).

Criteri de valoració: Si la puntuació obtinguda és superior a 60 punts és convenient que un especialista confirmi les altes capacitats.

Annex 9

Les altes capacitats: detecció i actuació en l'àmbit educatiu

Graella de valoració per detectar alumnes amb altes capacitats de 9 a 14 anys

Marca amb una creu el valor corresponent per a cada indicador entre les 5 possibilitats indicades.

El valor 1 significa que no s'observa mai o gairebé mai, i el valor 5 indica que es manifesta en el seu grau màxim.

1 = mai 2 = gairebé mai 3 = sovint 4 = gairebé sempre 5 = sempre

Indicadors		Valoració				
1	És espavilat/ada en situacions quotidianes i actua amb una facilitat inusual i admirable.	1	2	3	4	5
2	Té sentit de l'humor.	1	2	3	4	5
3	Demostra un esperit observador, agut i despert.	1	2	3	4	5
4	És atent/a, detallista i de tracte exquisit.	1	2	3	4	5
5	Considera les situacions problemàtiques com un repte.	1	2	3	4	5
6	Demostra curiositat per saber de tot, encara que no s'hagi explicat a classe.	1	2	3	4	5
7	És molt sensible davant els fracassos, les injustícies i la incomprensió.	1	2	3	4	5
8	És persistent i perfeccionista en les tasques que emprèn.	1	2	3	4	5
9	Els seus interessos són múltiples i variats.	1	2	3	4	5
10	Sobresurt entre els companys perquè comprèn les explicacions i les assimila ràpidament.	1	2	3	4	5
11	Prefereix relacionar-se amb companys més grans.	1	2	3	4	5
12	Freqüentment viu abstret en el seu món interior, com distret.	1	2	3	4	5
13	Sobresurt per la seva disponibilitat i responsabilitat en les tasques de grup.	1	2	3	4	5
14	Té una comprensió global i diferencia amb facilitat el que és principal del que és secundari.	1	2	3	4	5
15	Resol problemes encertant ràpidament el resultat.	1	2	3	4	5
16	Utilitza i organitza moltes estratègies per estudiar i aprendre.	1	2	3	4	5
17	S'organitza de forma que té temps per a tot.	1	2	3	4	5
18	El seu vocabulari i la seva fluïdesa verbal són rics i elaborats per a la seva edat.	1	2	3	4	5
19	L'apassiona la lectura i devora llibres i contes.	1	2	3	4	5
20	Les seves preguntes són incisives.	1	2	3	4	5
21	Té una imaginació desbordant i creativa.	1	2	3	4	5
22	S'avorreix i mostra desgana en classes rutinàries.	1	2	3	4	5

23	És molt madur/a per a la seva edat.	1	2	3	4	5
24	Si esta concentrat/ada es molesta si l'interrompen.	1	2	3	4	5
25	Transfereix amb facilitat els coneixements i les estratègies apreses a altres continguts i situacions.	1	2	3	4	5
26	Capta les motivacions de la gent, els seus punts dèbils, les seves necessitats i comprèn els seus problemes.	1	2	3	4	5
27	Reprodueix amb exactitud els continguts apresos.	1	2	3	4	5
28	Posseeix amplia informació sobre temes que no són propis de la seva edat.	1	2	3	4	5
29	No esta satisfet/a del ritme del seu treball. Sempre creu que cal millorar-lo.	1	2	3	4	5
30	És autosuficient i autodidacte/a. Demana poca ajuda al professor per a les seves tasques.	1	2	3	4	5

Puntuació total

Extret d'Estratègies d'intervenció amb alumnat de necessitats educatives especials per altes capacitats, dins l'escola inclusiva, treball elaborat per M. Teresa Gómez Masdevall en el marc de la llicència d'estudis retribuïda concedida pel Departament d'Ensenyament el curs 2008-09. L'autora d'aquesta taula és Luz Pérez (2005).

Criteri de valoració: Si la puntuació obtinguda és superior a 70 punts és convenient que un especialista confirmi les altes capacitats.

Annex 10

Àmbit de l'audició

Guió d'entrevista

- Quant a la pèrdua auditiva.
 - Si hi ha diagnòstic: es deu haver detectat a l'hospital, i per tant, es coneix el grau de pèrdua? Porta pròtesi auditiva? Té seguiment o atenció del CREDA?
 - Si no hi ha diagnòstic: caldrà demanar el llibre de salut per veure si va passar el cribratge auditiu neonatal.
- Quant a les NESE que pot presentar un infant amb diagnòstic de pèrdua auditiva derivada d'aquestes, cal avaluar-ne el **llenguatge oral**:
 - A l'etapa d'educació infantil podem preguntar el següent:
 - Respon a les interaccions verbals?
 - Aprèn les cançons habituals de l'aula?
 - Segueix les consignes verbals amb independència de la imitació?
 - La seva expressió oral segueix els patrons evolutius normals?
 - A l'etapa d'educació primària podem preguntar el següent:
 - Participa en les converses amb els seus companys amb naturalitat?
 - Les seves respostes s'adeqüen a les preguntes?
 - Pot seguir una explicació a l'aula per via auditiva?
 - S'expressa oralment però presenta dificultats en alguna de les àrees següents?
 - Parla: costa d'entendre el que diu o canvia o distorsiona diversos sons.
 - Morfologia i sintaxi: s'expressa amb errors gramaticals i no apareixen categories funcionals. Per exemple: confon el gènere gramatical, comet errors amb la flexió verbal, omet articles, preposicions...
 - Lèxic i semàntica: s'expressa amb poca varietat de paraules? Fa ús sobregeneralitzat de les paraules?
 - El seu nivell de lectura i escriptura és similar al dels seus companys?
 - A l'etapa d'educació secundària podem preguntar el següent:
 - Participa en les converses amb els seus companys amb naturalitat?
 - Les seves respostes s'adeqüen a les preguntes?
 - Pot seguir una explicació a l'aula per via auditiva?
 - S'expressa oralment però presenta dificultats en alguna de les àrees següents?
 - Parla: costa d'entendre el que diu o canvia o distorsiona diversos sons.
 - Morfologia i sintaxi: s'expressa amb errors gramaticals i no apareixen categories funcionals. Per exemple: confon el gènere gramatical, comet errors amb la flexió verbal, omet articles, preposicions...

- Lèxic i semàntica: s'expressa amb poca varietat de paraules? Fa ús sobregeneralitzat de les paraules?
- El seu nivell de lectura i escriptura és similar al dels seus companys?
- Si és usuari de **llengua de signes**, caldrà valorar el següent:
 - Es relaciona eficaçment amb llengua de signes?
 - Entén discursos adequats a la seva edat en llengua de signes?

Annex 11

Àmbit de l'audició

Àmbit del llenguatge oral

GUIÓ DE PREGUNTES RELACIONADES AMB LA LÀMINA

Aquest guió és el que heu de seguir per fer una de les gravacions de mostra de llenguatge. Està pensat perquè tingueu un guió que us ajudi a facilitar el llenguatge i poder així veure si l'alumne/a fa servir una sèrie d'elements gramaticals. Recordeu que s'ha de passar en la llengua que més domini l'alumne/a.

VERSIÓ EN CATALÀ

Podeu començar amb aquestes preguntes més generals:

- Què està passant en aquest dibuix? Què hi veus?
- Què penses que volen fer aquestes nenes?
- Per què volen les nenes la pilota?
- Què faries tu amb una pilota?
- On són o on està passant, tot això? Com ho saps?
- Quines diferències hi ha entre les dues nenes?
- Què faries tu si fossis la nena petita i volguessis agafar la pilota?
- A què t'agrada jugar, a tu? Quan hi jugues? On? Amb qui?

La professional li llegirà les següents oracions assenyalant els elements pertinents a la làmina, i l'alumne/a les hauria de completar. Si no ho fa o ho fa malament, no cal que el corrigiu ni que li doneu vosaltres la resposta correcta.

- El cotxe és al prestatge, la jaqueta és.....(al penjador) i el rellotge és.....(a la paret).
- Això és un calaix i aquí hi ha dos.....(calaixos).
- Avui és divendres i les nenes han vingut a l'escola, ahir era dijous i les nenes.....(van venir a l'escola), demà és dissabte i les nenes.....(no vindran a l'escola / es quedaran a casa / tindran festa...).
- La nena rossa diu: "Aquesta jaqueta és la meva i aquesta altra és.....(la teva)".
- La nena diu: "Està plovent i fa fred, t'has de posar la jaqueta. És necessari que.....(et posis la jaqueta)".
- La nena té fred i agafa la jaqueta, si no fes fred.....(no caldria que es posés la jaqueta / no es posaria la jaqueta).
- El nen està cansat perquè ha dormit poc, si hagués dormit més.....(no estaria cansat).
- El nen diu: "He de dormir, és necessari que.....(dormi)".

VERSIÓ EN CASTELLÀ

- ¿Qué está pasando en este dibujo? ¿Qué ves en este dibujo?
- ¿Qué piensas que quieren hacer estas niñas?
- ¿Por qué quieren las niñas la pelota?
- ¿Qué harías tú con una pelota?
- ¿Dónde están o dónde está pasando todo esto? ¿Cómo lo sabes?
- ¿Qué diferencias hay entre las dos niñas?
- ¿Qué harías tú si fueras la niña pequeña y quisieras coger la pelota?
- ¿A qué te gusta jugar, a ti? ¿Cuándo juegas? ¿Dónde? ¿Con quién?

La profesora leerá las siguientes oraciones señalando en el dibujo si fuera necesario, y el alumno las tiene que completar:

- El coche está en la estantería, la chaqueta está.....(en el perchero) y el reloj está.....(en la pared).
- Esto es un cajón y aquí hay dos.....(cajones)
- Hoy es viernes y las niñas han venido a la escuela, ayer era jueves y las niñas.....(vinieron a la escuela), mañana es sábado y las niñas.....(no vendrán a la escuela / se quedarán en casa / tendrán fiesta).
- La niña rubia dice: “Esta chaqueta es mía y esta otra es.....(tuya)”.
- La niña dice: “Está lloviendo y hace frío, te tienes que poner la chaqueta. Es necesario que.....(te pongas la chaqueta)”.
- La niña tiene frío y coge la chaqueta, si no hiciera frío.....(no haría falta que se pusiera la chaqueta / no se pondría la chaqueta).
- El niño está cansado porque ha dormido poco, si hubiera dormido más.....(no estaría cansado).
- El niño dice: “Tengo que dormir, es necesario que.....(duerma)”.

Annex 12

Àmbit de l'audició i del llenguatge oral: Làmina

Annex 13

Àmbit de la visió

Guió d'entrevista

Si el o la docent ha observat que hi ha un alumne/a amb alguna dificultat visual que li condiciona aspectes de la vida escolar, accés a aprenentatges, relació, mobilitat, orientació...

En tots els casos, abans de fer l'observació, cal preguntar el següent:

- Si hi ha diagnòstic: a l'informe oftalmològic, actualitzat com a màxim amb un any d'antiguitat on hi haurà de constar el diagnòstic, l'agudesia visual i/o camp visual.
- Si no hi ha diagnòstic: per aclarir dubtes, cal posar-vos en contacte amb el CREDV-ONCE Barcelona i fer servir els documents anomenats Pautes d'observació per detectar alumnat amb discapacitat visual greu.
- També si hi ha altres informes complementaris.

Annex 14

Àmbit de la visió

Pauta d'observació per identificar necessitats específiques de suport educatiu derivades d'aquest àmbit en l'etapa d'**educació infantil**

Instruccions:

- Han de **ser emplenades per l'EAP de zona**, amb la col·laboració del tutor/a de l'alumne/a i d'altres mestres.
- En l'**apartat d'observacions s'hi ha d'afegir** tota aquella informació que ajudi a descriure les característiques de l'alumne/a.
- Per emplenar les pautes, l'**observació de l'alumne/a s'ha de realitzar en diferents activitats, àrees i espais** (entrades i sortides, educació física, altres agrupaments, pati...).

Dades personals

Alumne/a:	Data de naixement:
Centre escolar i població:	Nivell educatiu:
Professional EAP de zona:	Data d'observació:
Professionals que han participat en l'elaboració de les pautes:	

Situació de l'alumne/a en l'entorn escolar: Quins aspectes són els que més preocupen, conductes o actituds per destacar, interessos...

Presenta altres necessitats educatives? Indica quines dificultats presenta.

1. CARACTERÍSTIQUES VISUALS	SÍ	NO
Distància:		
En tot el que és coordinació oculomanual s'aproxima a menys de 10 cm als objectes, dibuixos, papers, tauleta, teclat de l'ordinador...		
Accedeix al contingut de la pissarra/PDI/projector des del seu lloc.		
S'aixeca per veure la pissarra i referents visuals penjats a les parets.		
Reconeix per la veu i orienta la mirada cap als mestres i els companys/anyes, quan no estan a prop.		
Grafomotricitat:		
En pintar, li costa seguir els contorns i no omple totalment l'espai.		
En dibuixar es deixa detalls, s'aprecia certa pobresa dels dibuixos.		
Té dificultats en copiar línies, sanefes i dibuixos adients a la seva edat.		
Té poca habilitat en el traç.		
Coneix i copia les lletres majúscules del seu nom i les que s'han treballat a l'aula.		
Habilitats de percepció visual:		
Té dificultats en activitats escolars de coordinació oculomanual, com ara col·locar gomets seguint una línia marcada.		
En el cartell amb les fotos petites de la classe s'identifica a si mateix i als companys.		
Cal guiar-lo molt perquè pugui imitar els gestos de les cançons i les accions de l'altre.		
Mira amb interès les imatges d'un conte.		
S'interessa pels detalls d'objectes de tres dimensions i en fa una bona exploració.		
Segueix amb la mirada el moviment dels objectes.		
Il·luminació:		
Si li molesta la llum, acluca els ulls, busca l'ombra, alça la mà fent visera...		
Li costa adaptar-se de la llum a la foscor, i de la foscor a la llum, per exemple quan entra i surt des del pati a la classe.		
Conductes visuals:		
Quan fixa la mirada i enfoca, en llegir, escriure, dibuixar..., gira el cap, força la postura...		

Mira el que fan els companys per poder fer les seves tasques.		
Sovint no mira el que fa, fa la impressió que escolta més que mira.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

2. MOBILITAT

SÍ

NO

Desplaçaments:

Topa o ensopega amb objectes en caminar, i fins i tot arriba a caure degut a la seva discapacitat visual.		
Li costa veure els contrastos a terra, seguir una línia pintada a terra...		
En baixar escales poc contrastades tempteja amb el peu, mostra inseguretat per trobar el primer i l'últim esgló.		

Al pati:

Al pati acostuma a romandre en un lloc concret, al costat de la mestra, al sorral...		
Acostuma a fer jocs tranquils.		
Troba als amics a l'hora del pati.		
S'enfila, corre, puja al tricicle sense dificultat.		
Mostra una conducta poc prudent, sense percebre el perill.		

Psicomotricitat:

Necessita un modelatge previ perquè pugui realitzar les activitats proposades.		
Mostra dificultats si el material no està ben contrastat.		
Li costa seguir activitats de pilota.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

3. AUTONOMIA PERSONAL I RELACIONS SOCIALS**SÍ****NO****Autonomia personal:**

Ha assolit els hàbits personals i de treball propis de l'edat.		
A l'entrada i sortida de l'aula sap col·locar la jaqueta i la bata al seu lloc sense ajuda.		
Li costa mantenir l'atenció en situacions grupals.		
Pot realitzar les activitats educatives sense ajuda, autònomament.		
Demana ajuda quan la necessita als companys i adults coneguts.		
Els companys el/la protegeixen en excés.		
En les darreres sessions de la tarda està més irritable, té somnolència o se sol quedar adormit/ida.		
Fa joc simbòlic i el gaudeix.		
Li agraden els jocs de tipus construcció i hi aplica estratègies.		
El seu llenguatge és adequat per la seva edat.		

Relacions socials:

Manté una bona relació amb els companys/anyes de la classe.		
Coneix el nom de tots els companys de la classe.		
És capaç d'imitar, mirant, el que fan els mestres i companys.		
Reclama ajuda constantment a l'adult.		
Participa activament en activitats escolars o en els jocs amb companys i/o adults coneguts.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

--

4. SITUACIÓ ESCOLAR

En general, presenta el nivell de capacitats corresponent al seu grup classe?

Digues en quines àrees i/o aspectes mostra més dificultat.

Rep suports addicionals o intensius? Indica quins.

Fins aquí les pautes, pots complementar-les, adjuntant-nos fotografies de produccions de l'alumne/a (dibuixos, escrits...)

Annex 15

Àmbit de la visió

Pauta d'observació per identificar necessitats específiques de suport educatiu derivades d'aquest àmbit en l'etapa d'**educació primària**

Instruccions:

- Han de **ser emplenades per l'EAP de zona**, amb la col·laboració del tutor/a de l'alumne/a i d'altres mestres.
- En l'**apartat d'observacions s'hi ha d'afegir** tota aquella informació que ajudi a descriure les característiques de l'alumne/a.
- Per emplenar les pautes, l'**observació de l'alumne/a s'ha de realitzar en diferents activitats, àrees i espais** (entrades i sortides, educació física, altres agrupaments, pati...).

Dades personals

Alumne/a:	Data de naixement:
Centre escolar i població:	Nivell educatiu:
Professional EAP de zona: (dia d'atenció al centre educatiu)	Data d'observació:
Professionals que han participat en l'elaboració de les pautes:	

Situació de l'alumne/a en l'entorn escolar: Quins aspectes són els que més preocupen, conductes o actituds per destacar, interessos...

Presenta altres necessitats educatives? Indica quines dificultats presenta.

1. CARACTERÍSTIQUES VISUALS	SÍ	NO
------------------------------------	-----------	-----------

Distància:

S'acosta molt al paper o a l'ordinador, a menys de 15 cm, quan ha de posar atenció a l'activitat de llegir, escriure, dibuixar, al teclat i la pantalla de l'ordinador.		
Accedeix al contingut de la pissarra/PDI/projector des del seu lloc de treball.		
S'aixeca per veure la pissarra, murals, cartells i informacions penjades a les parets.		

Grafomotricitat:

En pintar, li costa seguir els contorns i no omple totalment l'espai.		
En dibuixar es deixa detalls, s'aprecia certa pobresa en relació amb el grup classe.		
La seva grafia és gran i irregular.		
Té preferència per la lletra majúscula.		
Per aconseguir un contrast millor, quan escriu prem molt el llapis, bolígraf...		
Quan escriu mostra dificultats per seguir/respectar les línies del paper pauta.		
Respecta a la distància entre paraules, línies i els marges.		

Lectura:

Confon o es deixa lletres i números.		
La seva velocitat lectora és més lenta que la resta del grup classe.		
En llegir se salta línies.		
En llegir empra el dit o un objecte per seguir la línia.		
És capaç de llegir la seva pròpia lletra.		

Il·luminació:

Si li molesta la llum, acluca els ulls, busca l'ombra, alça la mà fent visera...		
La llum artificial de l'aula li molesta (llum fluorescent, projector, pissarra...).		
Li costa adaptar-se de la llum a la foscor, i de la foscor a la llum, per exemple quan entra i surt des del pati a la classe.		
Busca espais amb més il·luminació.		

Conductes visuals:

Sovint no mira el que fa, fa la impressió que escolta més que mira.		
---	--	--

Mostra dificultats en la discriminació i identificació dels colors.		
Fa moltes consultes, mira el que fan els companys per poder fer les pròpies tasques.		
Quan fixa la mirada i enfoca, en llegir, escriure, dibuixar..., gira el cap, força la postura.		
Mostra dificultats amb la còpia que implica una alternança visual entre la pissarra i el paper.		
Mostra cansament visual al llarg del dia en determinades tasques que requereixen precisió.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

2. MOBILITAT	SÍ	NO
---------------------	-----------	-----------

Orientació i desplaçaments:

Té dificultats per ubicar els espais de l'escola, es perd o mostra inseguretat en els seus desplaçaments.		
Abans de fer un desplaçament, explora l'entorn amb la mirada.		
Topa o ensopega amb objectes en caminar, i fins i tot arriba a caure degut a la seva discapacitat visual.		
Necessita agafar-se de la barana per pujar i baixar escales.		
En baixar escales poc contrastades tempteja amb el peu, mostra inseguretat per trobar el primer i l'últim esglaó.		
Acostuma a anar de la mà o molt a prop d'alguna altra persona.		
Li costa veure els contrastos a terra, seguir una línia pintada a terra...		
En espais poc coneguts o en situacions noves va insegur/a (palpa, demana ajuda, busca la mà de l'altre). Per exemple, en les sortides fora del centre.		

Al pati:

Acostuma a romandre en un lloc concret, a prop dels docents.		
Troba els companys a l'hora del pati.		
Acostuma a fer jocs tranquils.		

Mostra dificultats en jocs en què cal perseguir o llançar una pilota.		
S'enfila, salta, corre per tot arreu.		
Mostra una conducta poc prudent sense percebre el perill.		
Cicle superior: Comença a fer algun trajecte de manera autònoma		

Educació física:

Mostra dificultats en seguir la classe.		
Participa en l'esport en grup i segueix les dinàmiques del joc.		
Mostra dificultats en activitats de perseguir i seguir la pilota.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

3. AUTONOMIA PERSONAL I RELACIONS SOCIALS

SÍ NO

Autonomia personal:

Ha assolit els hàbits personals i de treball propis de l'edat.		
Se sap organitzar, és ordenat/ada amb les seves coses.		
Pot realitzar les activitats educatives sense ajuda, autònomament.		
Mostra una actitud passiva davant les tasques per realitzar, espera que l'ajudin.		
Mostra una actitud ajustada i conscient de les seves dificultats visuals.		
Adopta conductes per dissimular les seves dificultats visuals.		
Demana ajuda quan la necessita als companys i adults coneguts.		
Realitza activitats fora de l'escola (especifiqueu-les a les observacions).		
El seu llenguatge és adequat per la seva edat.		

Relacions socials:

Manté una bona relació amb els seus iguals al centre escolar.		
---	--	--

El grup classe coneix el seu problema de visió.		
La seva discapacitat visual li pot dificultar la interpretació de les consignes socials.		
A l'hora de relacionar-se, té habilitats per buscar altres companys/anyes coneguts.		
Els companys el/la protegeixen en excés.		
Reclama constantment ajuda dels mestres i dels companys.		
El seu llenguatge i discurs és adequat per la seva edat.		
Participa activament en activitats escolars amb els companys i adults coneguts.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

4. SITUACIÓ ESCOLAR

En general, presenta el nivell de capacitats corresponent al seu grup classe?

Digues en quines àrees i/o aspectes mostra més dificultat.

Rep suports addicionals o intensius? Indica quins.

Fins aquí les pautes, pots complementar-les, adjuntant-nos fotografies de produccions de l'alumne/a (dibuixos, escrits...)

Annex 16

Àmbit de la visió

Pauta d'observació per identificar necessitats específiques de suport educatiu derivades d'aquest àmbit en l'etapa d'**educació secundària**

Instruccions:

- Han de **ser emplenades per l'EAP de zona**, amb la col·laboració del tutor/a de l'alumne/a i d'altres mestres.
- En l'**apartat d'observacions s'hi ha d'afegir** tota aquella informació que ajudi a descriure les característiques de l'alumne/a.
- Per emplenar les pautes, **l'observació de l'alumne/a s'ha de realitzar en diferents activitats, àrees i espais** (entrades i sortides, educació física, altres agrupaments, pati...).

Dades personals

Alumne/a:	Data de naixement:
Centre escolar i població:	Nivell educatiu:
Professional EAP de zona: (dia d'atenció al centre educatiu)	Data d'observació:
Professionals que han participat en l'elaboració de les pautes:	

Situació de l'alumne/a en l'entorn escolar: Quins aspectes són els que més preocupen, conductes o actituds per destacar, interessos...

Presenta altres necessitats educatives? Indica quines dificultats presenta.

1. CARACTERÍSTIQUES VISUALS	SÍ	NO
Distància:		
S'acosta molt al paper, a menys de 15 cm, no tant quan mira sinó quan ha de posar atenció a l'activitat de llegir, escriure, dibuixar, al teclat i la pantalla de l'ordinador.		
Accedeix visualment a la pissarra/PDI/projector des del seu lloc de treball.		
Espectura:		
Mostra dificultats per seguir o respectar les línies del paper pautat.		
Les seves produccions són poc ordenades; manca d'organització en el full.		
Escriu amb lletra de mida gran, o massa petita, però llegible, per a ell mateix i pels altres.		
Per aconseguir un contrast millor, quan escriu prem molt el llapis, bolígraf...		
Fa molts errors en la còpia. En especial, la còpia de la pissarra d'operacions matemàtiques.		
Lectura:		
Mostra dificultats en llegir/interpretar mapes, infografies, fotografies...		
En llegir va més lent/a que els companys/anyes del mateix nivell.		
En llegir se salta línies.		
És capaç de llegir la seva pròpia lletra		
Il·luminació:		
Si li molesta la llum, es posa la mà al cap fent visera, busca l'ombra.		
La llum artificial de l'aula li molesta (llum fluorescent, projector, pissarra).		
Li costa adaptar-se de la llum a la foscor, i de la foscor a la llum, per exemple, entrada i sortida des del pati a la classe.		
Busca espais amb més il·luminació.		
Conductes visuals:		
Fa moltes consultes, mira el que fan els companys per poder fer les pròpies tasques.		
Quan fixa la mirada i enfoca, en llegir i escriure, gira el cap, força la postura, fa ganyotes.		
A les àrees de plàstica, matemàtiques... mostra dificultats en l'ús del compàs, regle.		

Mostra cansament visual al llarg del dia en determinades tasques que requereixen precisió.		
--	--	--

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

--

2. MOBILITAT	SÍ	NO
---------------------	-----------	-----------

Orientació i desplaçaments:

Topa o ensopega amb objectes en caminar.		
Necessita agafar-se de la barana per pujar i baixar escales.		
En baixar escales poc contrastades tempteja amb el peu, mostra inseguretat per trobar el primer i l'últim esglaió.		
Acostuma a anar de la mà agafat o molt a prop d'alguna altra persona.		
Li costa veure els contrastos a terra, seguir una línia pintada a terra.		
Fora del centre escolar, en trajectes habituals i coneguts acostuma a anar acompanyat.		
Té dificultats per ubicar els espais del centre. Mostra inseguretat en els seus desplaçaments dins l'escola.		
En espais poc coneguts o en situacions noves va insegur/a (palpa, demana ajuda, busca la mà de l'altre). Per exemple, en les sortides fora del centre.		
Demana ajuda als companys o coneguts en entorns nous.		

Al pati:

Acostuma a romandre en un lloc concret i tranquil.		
Troba els companys a l'hora del pati.		
Mostra una conducta poc prudent sense percebre el perill.		
Participa en les mateixes activitats o jocs que la resta de companys/anyes.		

Educació física:

Mostra dificultats en seguir la classe.		
Participa en l'esport en grup i segueix les dinàmiques del joc.		

Mostra dificultats en activitats de perseguir i seguir la pilota.		
---	--	--

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

3. AUTONOMIA PERSONAL I RELACIONS SOCIALS

SÍ NO

Autonomia personal:

Ha assolit els hàbits personals i de treball propis de l'edat.		
És ordenat amb el seu material i organitzat en la gestió dels deures, entregar treballs...		
Pot realitzar els exercicis i activitats escolars sense ajuda, de manera autònoma.		
Mostra una actitud ajustada i conscient de les seves dificultats visuals.		
Adopta conductes per dissimular les seves dificultats visuals.		
És capaç d'expressar les seves dificultats.		
Demana ajuda quan la necessita als companys i adults coneguts.		
Realitza activitats fora de l'escola (especifiqueu-les a les observacions).		

Relacions socials:

Manté una bona relació amb els companys dins la classe.		
A l'hora de relacionar-se, té cura per posar-se a prop dels altres companys/anyes coneguts.		
El grup classe coneix el seu problema de visió.		
Rep ajuda del grup classe en algunes tasques.		
La seva discapacitat visual li pot dificultar la interpretació de les consignes socials.		
El seu llenguatge i discurs és adequat per la seva edat.		
Es relaciona amb la professora d'acord amb l'edat.		
Sovint reclama ajuda del docent.		

Afegeix les observacions que no es veuen reflectides en la llista i que consideres significatives

4. SITUACIÓ ESCOLAR

En general, presenta el nivell de capacitats corresponent al seu grup classe?

Digues en quines àrees i/o aspectes mostra més dificultat.

Rep suports addicionals o intensius? Indica quins.

Fins aquí les pautes, pots complementar-les, adjuntant-nos fotografies de produccions de l'alumne/a (dibuixos, escrits...)

Annex 17

Àmbit de la motricitat

Guió d'entrevista i orientacions per a l'observació

Aquest document serveix com a guió d'entrevista amb el/la tutor/a i també com a orientacions per a l'observació de l'alumnat que presenta necessitats específiques de suport educatiu en l'àmbit de la motricitat.

DESTRESES MOTRIUS

Forma de desplaçament	<ul style="list-style-type: none">• Amb suport tècnic• Sense suport tècnic• Quin?
Destreses manipulatives dins l'aula	<ul style="list-style-type: none">• Sí• No• Amb dificultats
Fa servir tecnologia de suport (ordinador, teclat adaptat, ratolí adaptat)	
Treballa de manera autònoma	<ul style="list-style-type: none">• Sempre• Ocasionalment• Mai

Comentaris:

ACTIVITATS DE LA VIDA DIÀRIA

En el bany	<ul style="list-style-type: none">• Autònom• Semiautònom/a• Dependent
En l'alimentació	<ul style="list-style-type: none">• Autònom• Semiautònom/a• Dependent

Vestir-se/despullar-se	<ul style="list-style-type: none"> • Autònom • Semiautònom/a • Dependent
-------------------------------	---

Altres:

COMUNICACIÓ

Intenció comunicativa	<ul style="list-style-type: none"> • Sí • No
Iniciativa	<ul style="list-style-type: none"> • Sí • No
Parla	<ul style="list-style-type: none"> • Sí • No
Fa frases	<ul style="list-style-type: none"> • Sí • No
Costa d'entendre'l	<ul style="list-style-type: none"> • Sí • No
Assenyala	<ul style="list-style-type: none"> • Sí • No
Habilitats comunicatives	<ul style="list-style-type: none"> • Gestos o signes manuals • Expressions facials • Contacte visual sostingut • Joc simbòlic • Paraules
Ajuts per a la comunicació	<ul style="list-style-type: none"> • Amb ajuda • Sense ajuda • De quin tipus?

Altres:

Annex 18

Àmbit de l'aprenentatge

Guió d'entrevista

Possibles preguntes orientatives:

- Ha fet una escolarització normalitzada? (assistència, regularitat, resultats acadèmics, etc.)
- D'on penses que venen les dificultats d'aprenentatge? (manca de comprensió, manca de planificació de la feina, d'aspectes emocionals, d'aspectes conductuals que interfereixen, etc.)
- Podries parlar-nos de diferents aspectes de funcionament d'aquest alumne/a en els aprenentatges (estil d'aprenentatge, ritme de treball, esforç que ha de realitzar, motivació, interès, capacitat per centrar-se, etc.).

Annex 19

Àmbit del llenguatge oral

Guió d'entrevista

En cas que les llengües familiars de l'alumne/a no siguin ni el català ni el castellà ni la llengua de signes, caldria esbrinar amb quina llengua és més competent; per fer-ho, es pot buscar informació en relació amb el següent:

- Fa, com a mínim, 3 anys que està escolaritzat a Catalunya sense interrupcions, amb oportunitats reals d'interacció en català? (no comptem l'escola bressol).
- Si va arribar amb una edat superior a 3 anys, en fa 5 que està escolaritzat a Catalunya?
- La família expressa preocupacions pel que fa a la comprensió i/o expressió en la llengua familiar?
- L'alumne/a es relaciona, verbalment, amb companys/anyes (ni que sigui fora de l'escola) que parlin la seva llengua de major domini?

En el cas que la majoria de respostes a aquestes preguntes sigui negativa, descartaríem que les necessitats específiques de suport educatiu de l'alumne/a siguin per motius de llenguatge o parla. En aquest cas, caldrà pensar en un abordatge des de l'aprenentatge de segones llengües (equip LIC, aules d'acollida, suport lingüístic, etc.).

Annex 20

Atribució de comportament lingüístic

Marqueu la casella del CL corresponent i les de les característiques que s'escaiguin.

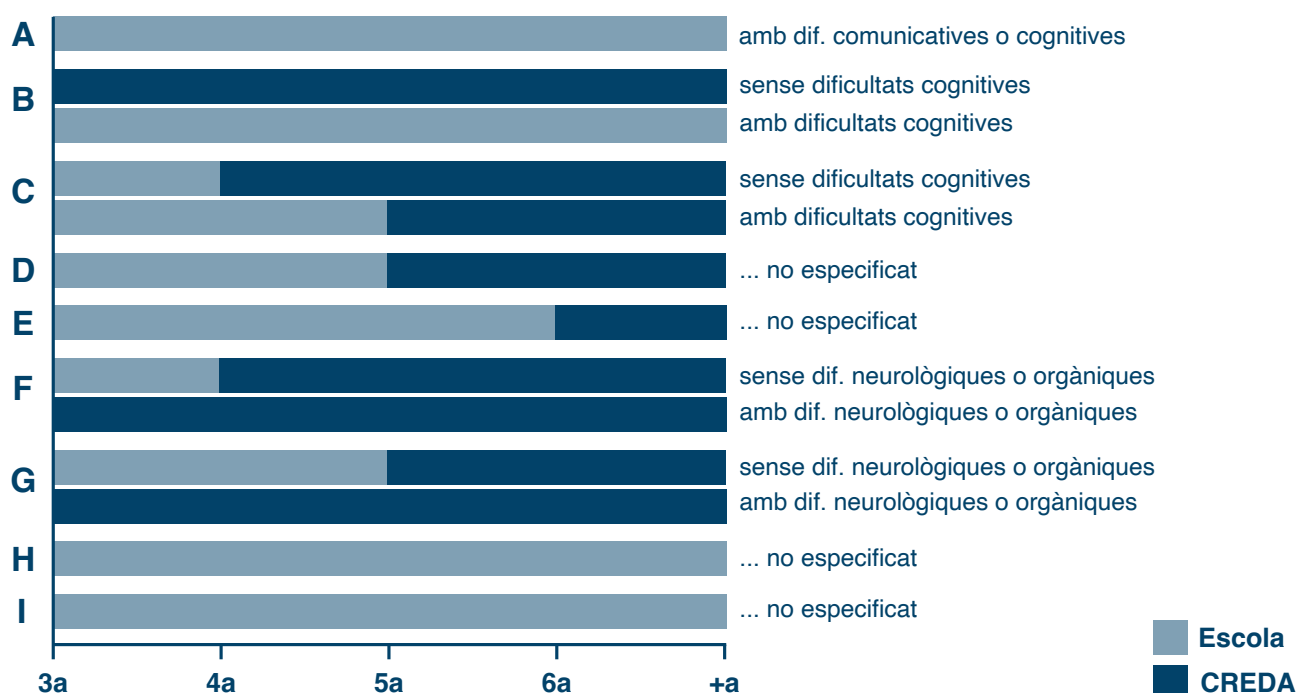
CL	Manifesta intencions comunicatives...	Característiques de la COMUNICACIÓ
A	No manifesta intencions comunicatives ni amb gest ni amb paraules.	<ul style="list-style-type: none">• No interacciona.• No comparteix acció ni atenció.• Pot fer alguna demanda, però només per cobrir necessitats bàsiques (per exemple: portar l'adult fins a un objecte que vol).• Pot produir ecolàlies o cantarelles sense significació comunicativa, o repetir paraules sense relació amb el context comunicatiu.
CL	Manifesta intencions comunicatives...	Característiques del LLENGUATGE (sintaxi, morfologia...)
B	Amb gest, o amb 1 o 2 paraules.	<ul style="list-style-type: none">• Manté l'atenció, tot i que potser de manera inestable, i l'acció conjunta tot i que potser amb pocs torns.• El verb, si n'hi ha, no té funció sintàctica (no fa de predicat).• Si es combinen dues paraules, no hi ha flexió de gènere, de nombre, ni concordances.• Llenguatge vinculat a les pròpies rutines, al present i a l'entorn immediat.• CL B més evolucionat: Poden aparèixer més de 2 paraules.
C	Amb frases de com a mínim 3 paraules, amb pocs elements morfosintàctics, però amb presència de verb. <i>Elements morfosintàctics bàsics:</i> <ul style="list-style-type: none">• Flexió verbal: persona, temps.• Concordances: nom-determinant, determinant-nom-adjectiu.	<ul style="list-style-type: none">• Usa noms, verbs, algun adjectiu... (amb poc repertori lèxic), i alguns relacionals ("meu", "aquí"...). A vegades encara utilitza onomatopeies.• Inici de flexió nominal tot i que sovint amb errades.• Inici d'establiment de concordances, amb moltes errades• Verb limitat a formes no flexionades (infinitiu, gerundi i/o participi), 3a persona del singular del present d'indicatiu, i imperatiu.

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Flexió nominal: (gènere i nombre).</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Manté el tema de la conversa. Torns de paraula més llargs. • Si no es comparteix el context comunicatiu, a l'interlocutor li costa comprendre el sentit del discurs. • CL C més evolucionat: Progressiu patró correcte d'ordenació de les paraules (per exemple: S-V-C). Comença a aparèixer l'estructura morfològica i sintàctica bàsica tot i que amb més errors i omissions que encerts.
<p>D</p>	<p>Amb frases de com a mínim 3 paraules amb estructura correcta i presència d'elements morfosintàctics bàsics, amb errors.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • S'expressa bàsicament amb frase simple. • A més de nom, verb i adjectiu, utilització també d'adverbis, preposicions i conjuncions, tot i que amb errades i poca variació. <p>Més de la meitat de les produccions compleixen...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flexió de gènere i nombre en seqüències de 2 o 3 paraules de cadascuna d'aquestes categories: nom, adjectiu i pronom. • Flexió verbal: Presència de morfemes de persona, nombre i temps (present, passat, futur) amb errors. (L'imperatiu o l'ús generalitzat de la 3a persona no es considera flexió). • Concordances: De nom i verb (persona i nombre). De determinant-nom-adjectiu (gènere i de nombre). <ul style="list-style-type: none"> • Produeix alguna frase coordinada i subordinada, amb errors. • Comunica i explica fets de manera eficaç, tot i que amb errades, omissions o poc ús de connectors.
<p>E</p>	<p>Amb frases de com a mínim 4 paraules amb bona estructura sintàctica en les oracions simples i alguns errors en les complexes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Frases simples: S+V+O/ Complement. Usa pronoms, preposicions.</i> • <i>Frases coordinades: Omissions o mala utilització dels vincles.</i> • <i>Frases subordinades: Subordinació amb omissions i/o errors.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilitza frases coordinades i subordinades (causals, de relatiu, condicionals, temporals...), amb predomini de la correcció sobre l'error, tot i que bàsicament amb errors en els temps verbals. • Utilitza els sintagmes nominal i verbal amb progressiu augment d'elements. • Utilitza un repertori variat de categories gramaticals. • Explica fets passats i futurs de manera ordenada i elaborada, amb ús de frases en sentit figurat i un ús variat de connectors discursius tot i que amb errors.

CL	Descripció de la parla	Característiques de la PARLA
F	<p>Parla intel·ligible, amb processos molt retardats o desviats.</p> <p><i>Nota: Diversos alumnes amb CL de tipus B o C manifesten CL de parla denominables "falsos F", derivats directament del baix desenvolupament lingüístic, però que no es poden considerar específicament problemes de parla.</i></p>	<p>Manifestació d'alguna d'aquestes característiques:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Presència sistemàtica d'un sol fonema consonàntic, o dos, i, per tant, manca de contrastos. • Variabilitat en la producció d'una mateixa paraula. (No hi ha estabilitat dels errors). • Presència de processos idiosincràtics, (inusuals en el procés de desenvolupament normal). <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • Habitualment els trets fonològics consonàntics són propis de l'adquisició més inicial (oclusivitat o nasalitat), i el repertori vocàlic és reduït (/a/ /o/). • Alteracions de l'ordre de les síl·labes o dels fonemes. • Parla intel·ligible que només entenen les persones properes, tot i que hi pot haver paraules comprensibles per tothom. És difícil determinar la presència d'elements morfològics i sintàctics.
G	<p>La parla presenta força errors: Parla molt retardada per l'edat, però no desviada. Errades típiques dels infants en el procés d'adquisició.</p>	<p>Manifestació de totes aquestes característiques:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persistència de simplificacions més enllà de l'edat que toca: Canvis en l'estructura sil·làbica, omissió de fonemes o síl·labes, reducció de grups consonàntics, substitució o assimilació d'un fonema per un altre... • Coexistència de processos de simplificació més primerencs amb d'altres de més tardans. • Dificultats per pronunciar correctament l'estructura sil·làbica de paraules llargues.

CL	Descripció	Característiques del CONTINGUT del llenguatge
H	<p>Ús generalitzat de paraules concretes, referides a entitats observables, accions i atributs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vocabulari restringit, amb molt termes d'íctics. Dificultats per anomenar categories i utilitzar termes espacials i temporals. • L'estructura morfològica i sintàctica bàsica és correcta. • El baix nivell de llenguatge està estrictament relacionat amb el baix nivell de coneixements, d'experiències viscudes, baixa estimulació, etc. • Discurs amb omissió d'informació bàsica. Desordre en la situació de fets en el temps.

CL	Descripció	Característiques de la PRAGMÀTICA
I	Poques habilitats de conversa. <i>(Remet a la pragmàtica (regles que regulen l'ús del llenguatge en contextos comunicatius) i no a la sintaxi (aspectes formals de les construccions lingüístiques)).</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Dificultats per mantenir el tema de la conversa, per tenir present el que s'ha dit abans... • Dificultats per saber quan s'ha d'intervenir, per prendre la iniciativa de torn, per tenir present l'interlocutor... • Manca d'ús de registres de discurs socialment acceptats segons el context.

⊕ Aquest gràfic resumeix els perfils de l'alumnat que el “Marc d’actuació dels CREDA” preveu que poden ser atesos bé per l’escola (segment blau clar), bé per l’escola i pels CREDA (segment blau fosc). L’eix horitzontal indica l’edat a partir de la qual es pot iniciar l’atenció. La part difuminada de la dreta representa un “etcètera”; significa que no hi ha una edat determinada de finalització de l’atenció. Les sol·licituds de l’EAP, doncs, s’han de referir a alumnat en què la combinació del CL, l’edat i les possibles dificultats nuclears expressades estiguin representades per un segment blau fosc.

